

گزارش اقتصادی شاپرک

تیر ۱۳۹۷. شماره ۳۷

فهرست مطالب

فهرست شکل ها	۵
فهرست جداول	۷
پیشگفتار	۱۰
شاخص های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۹
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP	۲۲
۲. شاخص های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۳۹۷	۲۵
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک	۲۶
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش های شاپرک	۲۶
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش های شاپرکی	۲۷
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
۲.۲. نفوذ منطقه ای	۳۸
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
۲.۲.۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی در هر استان	۴۰
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه های کشور	۴۷
۲.۳. شاخص های پراکندگی مبلغی تراکنش ها	۴۸
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۸
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش ها	۵۲
۲.۳.۳. بررسی دهک های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۳
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت	۵۹
۳.۱. سهم تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۶۰
۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش ها	۶۰
۳.۳. دسترس پذیری حس شده خدمات	۶۳
۳.۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه	۶۴

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت..... ۶۷

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP..... ۶۸

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت..... ۶۸

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۷۰

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس..... ۷۴

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها..... ۷۸

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش..... ۸۰

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس..... ۸۳

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش..... ۸۵

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه..... ۸۹

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور..... ۹۰

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور..... ۹۳

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری..... ۹۶

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور..... ۱۰۱

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش..... ۱۰۵

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده..... ۱۰۹

۵,۱. سهم بازار پذیرندگی..... ۱۰۹

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت..... ۱۱۰

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۱۱۲

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده..... ۱۱۵

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها..... ۱۱۷

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی..... ۱۲۰

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک..... ۱۲۱

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۳

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۵

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک..... ۱۲۷

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۹

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده..... ۱۳۲

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش..... ۱۳۸

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید..... ۱۳۹

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ..... ۱۴۵

۶. جمع‌بندی..... ۱۴۸

۷. واژه‌نامه..... ۱۵۸

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه ۱۳۹۶
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۳۹۷..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - تیر ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۳۹۷..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۳۹۷..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۳۹۷..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۳۹۷..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۳۹۷..... ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷..... ۴۹
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷..... ۵۰
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۳
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۳۹۷..... ۵۵
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - تیر ۱۳۹۷..... ۵۷
- شکل ۱۹-۲ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۳۹۷..... ۶۱
- شکل ۲۰-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷..... ۶۲
- شکل ۱-۰ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷..... ۶۸
- شکل ۲-۰ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷..... ۶۹
- شکل ۳-۰ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷..... ۷۲
- شکل ۴-۰ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷..... ۷۴

- شکل ۵-۰ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - تیر ۱۳۹۷ ۷۶
- شکل ۶-۰ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - تیر ۱۳۹۷ ۷۸
- شکل ۷-۰ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - خرداد و تیر ۹۷ ۸۰
- شکل ۸-۰ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استانها - تیر ۱۳۹۷ ۹۲
- شکل ۹-۰ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استانها - تیر ۱۳۹۷ ۹۵
- شکل ۱۰-۰ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۳۹۷ ۱۰۴
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنشهای شبکه پرداخت - تیر ۱۳۹۷ ۱۱۰
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنشهای شبکه پرداخت - تیر ۱۳۹۷ ۱۱۱
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار در شبکه شاپرک - تیر ۱۳۹۷ ۱۲۴
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷ ۱۳۴
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنشهای صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷ ۱۳۵
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۳۹۷ ۱۳۷
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷ ۱۳۸

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۶.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی -خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۳۹۷.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - تیر ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۳-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - تیر ۱۳۹۷.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا -خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۶۳
جدول ۵-۳	دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۴
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک -خرداد و تیر ۱۳۹۷.....	۶۵
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-خرداد و تیر ۹۷.....	۷۱
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -خرداد و تیر ۹۷.....	۷۳
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-خرداد و تیر ۹۷.....	۷۵
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-خرداد و تیر ۹۷.....	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP -خرداد و تیر ۹۷.....	۷۹
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- تیر ۱۳۹۷.....	۸۱

جدول ۸-۰	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۹۷.....	۸۳
جدول ۹-۰	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - تیر ۹۷.....	۸۴
جدول ۱۰-۰	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۹۷.....	۸۵
جدول ۱۱-۰	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-خرداد و تیر ۹۷.....	۸۷
جدول ۱۲-۰	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-خرداد و تیر ۹۷.....	۸۸
جدول ۱۳-۰	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان - تیر ۱۳۹۷.....	۹۰
جدول ۱۴-۰	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان - تیر ۱۳۹۷.....	۹۳
جدول ۱۵-۰	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - تیر ۱۳۹۷.....	۹۷
جدول ۱۶-۰	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت -خرداد و تیر ۹۷.....	۹۸
جدول ۱۷-۰	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - تیر ۱۳۹۷.....	۱۰۰
جدول ۱۸-۰	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت -خرداد و تیر ۹۷.....	۱۰۱
جدول ۱۹-۰	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۳۹۷.....	۱۰۲
جدول ۲۰-۰	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - تیر ۱۳۹۷.....	۱۰۶
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷.....	۱۱۲
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۳۹۷.....	۱۱۵
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر ۱۳۹۷.....	۱۱۸
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد و تیر ۹۷.....	۱۲۰
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد و تیر ۹۷.....	۱۲۲
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۳۹۷.....	۱۲۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - تیر ۱۳۹۷.....	۱۲۷
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - تیر ۱۳۹۷.....	۱۲۹
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - خرداد و تیر ۹۷.....	۱۳۱
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - تیر ۱۳۹۷.....	۱۳۲
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - تیر ۱۳۹۷.....	۱۳۹
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - تیر ۱۳۹۷.....	۱۴۲
جدول ۱۳-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - تیر ۱۳۹۷.....	۱۴۵

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۳۷ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۳۹۷
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	۱۲/۵۰ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▲	۲/۸۹ درصد	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی
▲	۱۳۳/۷۶ درصد	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰ عدد	تعداد تراکنش های شاپرک
▲	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰ میلیون ریال	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	۸/۱۱ درصد	رشد اسمی ماهانه تیر ۹۷ نسبت به خرداد ۹۷
▼	۴/۵۳ درصد	رشد حقیقی ماهانه تیر ۹۷ نسبت به خرداد ۹۷
▲	۴۶/۳۷ درصد	رشد اسمی تیر ۹۷ نسبت به تیر ۹۶
▲	۲۴/۰۹ درصد	رشد حقیقی تیر ۹۷ نسبت به تیر ۹۶

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	۴/۹۱ درصد	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	۵/۸۷ درصد	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۹/۲۲ درصد	کارتخوان فروشگاه

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۹۴/۰۳ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۵/۹۷ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	۸۱/۸۸ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۱۲/۸۲ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▼	۵/۲۹ درصد	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۱,۴۸۶/۸۷	کل ابزارها
▲	۱,۱۶۷/۱۲	کارتخوان فروشگاه
▲	۱۶۳/۴۷	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۵۶/۲۹	ابزار پذیرش اینترنتی

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۲۹/۷۰	کل ابزارها
▲	۲۶/۵۰	کارتخوان فروشگاه
▼	۱/۷۴	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱/۴۶	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	۱,۴۷۳,۵۲۸ عدد استان تهران	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۱۷,۱۲۷ عدد استان تهران	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۰/۱۶۹ عدد استان یزد	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	۳۶/۲۱ عدد استان هرمزگان	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	۸۱۶/۴۹	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	--------	-------------------------------

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهام تراکنش های موفق

▲	درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۲۶ درصد
▼	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۶ درصد

سهام هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

▼	خطای پذیرندگی	۱/۲۶ درصد
▲	خطای شاپرکی	۰/۴۲ درصد
▲	خطای صادرکنندگی	۱۰/۴۷ درصد
▲	خطای کاربردی	۸۷/۴۷ درصد
▼	خطای کسب و کار	۰/۳۸ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

▲	دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۹۰ درصد
▼	دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۶ درصد

تراکنش های ناتمام

▼	درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۱۹ درصد
▲	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	-۸/۲۶ درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در تیر ماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشنده فعال سیستمی

▲	بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۵۶
▲	کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	۰/۴۳۱

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

▼	بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۸۵۴ درصد
▲	کمترین میزان شاخص	تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲۱ درصد

سهام کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

▼	بالاترین سهم	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۴/۵۸ درصد
▼	کمترین سهم	به پرداخت ملت	۱۱/۹۹ درصد

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

▼	بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۴/۱۲ درصد	به پرداخت ملت
▲	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۶/۴۳ درصد	بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲/۷۸ درصد	بانک ملت
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۳۵/۴۳ درصد	آسان پرداخت پرشین
▼	کارتخوان فروشنده	۲۴/۲۸ درصد	به پرداخت ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳۰/۱۰ درصد	آسان پرداخت پرشین
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۳۳/۸۶ درصد	آسان پرداخت پرشین
▼	کارتخوان فروشنده	۲۲/۲۵ درصد	به پرداخت ملت

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۹۴۶	۱,۶۲۰
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۰۰	۳,۲۰۳
▼	کارتخوان فروشنده	۱,۴۳۳	۱,۰۶۵

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

▲	کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	۲۰/۰۶ درصد
▲	کارت اعتباری	بانک ملت	۵۲/۳۰ درصد
▼	کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۱۱ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا اسفند ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۱۰/۴۱٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸	۱۱/۱۰٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۱۲/۵۰٪

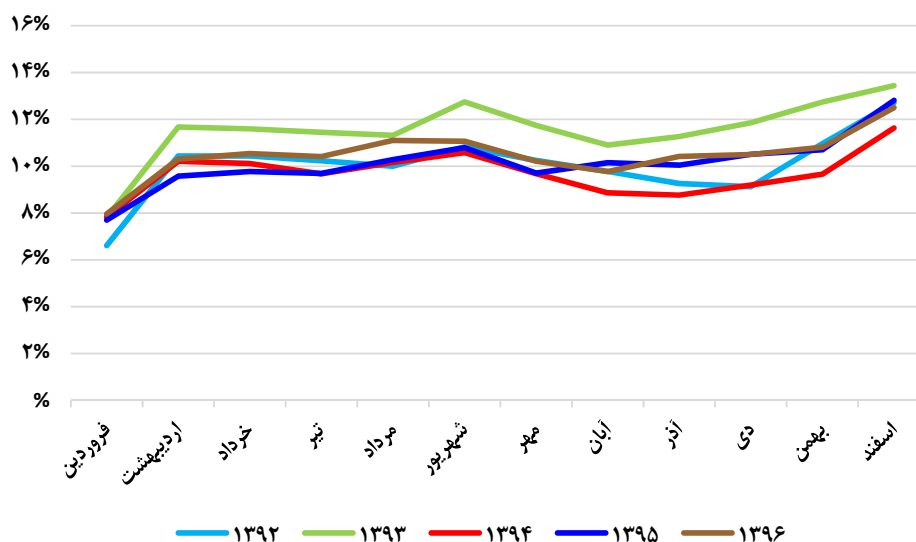
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در اسفند ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۵۰ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه بهمن، افزایش ۱/۶۹ درصدی داشته است.

در ماه اسفند، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۸/۷۴ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۷۱ درصدی نقدینگی نسبت به بهمن ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه دی را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در سه ماه منتهی به تیر ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ماه ۱۳۹۶

۱,۱,۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۶

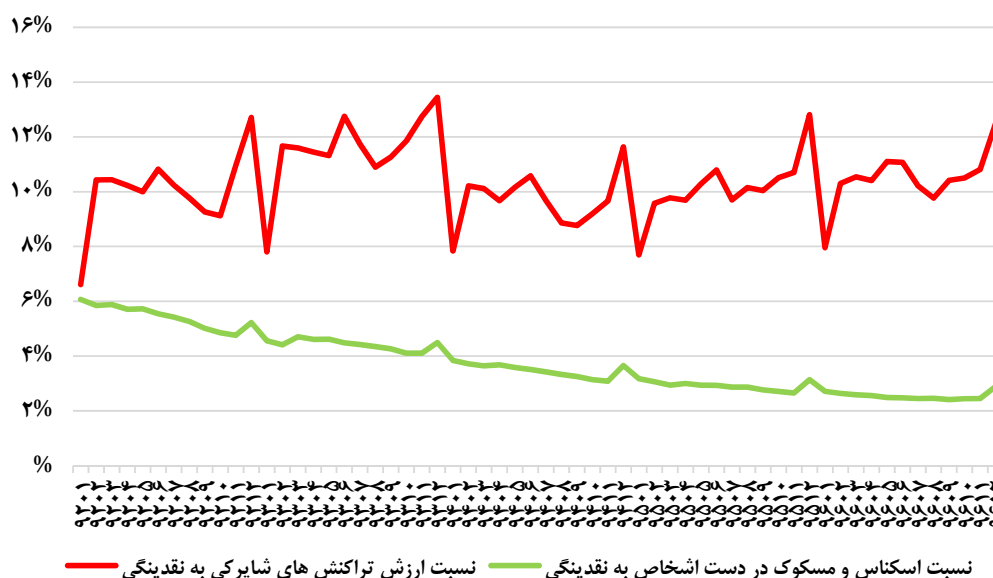
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۵۰۰,۰۰۰	۲/۷۲٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۳۰۰,۰۰۰	۲/۶۴٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۱۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۳۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۲/۵۶٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۳۹,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۴۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۸۹٪

در اسفند ماه ۱۳۹۶، ۲/۸۹ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن ماه افزایش ۰/۴۴ درصدی را تجربه نموده است. در اسفند ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۷۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲۱/۱۹ درصدی همراه بوده است.

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا اسفند ماه سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۲/۵۰ درصد در اسفند ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۸۹ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۱۷ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این

نسبت در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه گذشته شاهد افزایش اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نسبت به بهمن می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

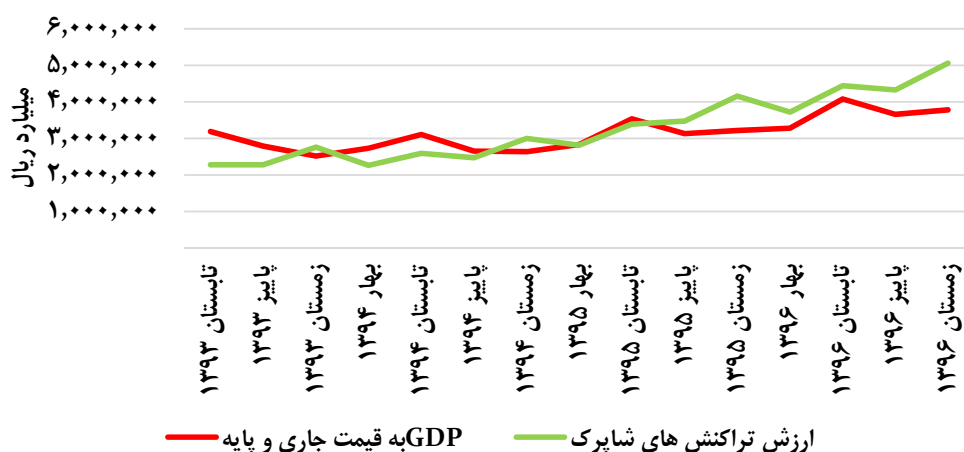
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت زمستان ۱۳۹۶ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه زمستان سال ۱۳۹۶ می‌باشد.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

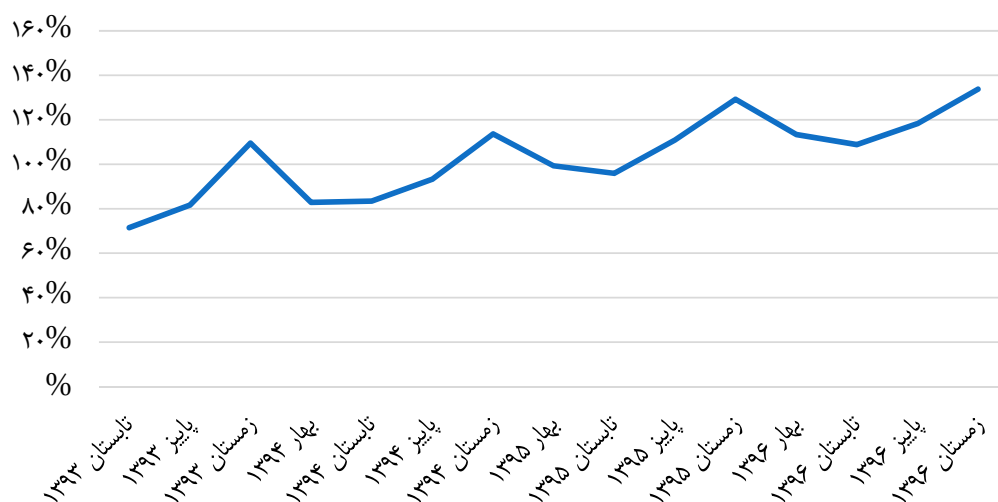
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۶ می‌باشد.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۳۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در تیر ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در تیر ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱,۷۷۲ میلیون تراکنش با ارزش ۲,۰۳۳ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به خرداد ماه افزایش ۷/۱۸ درصدی در تعداد و ۸/۱۱ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد و تیر ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۷/۱۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۸/۱۱٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک تیر ۱۳۹۶، تیر ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	تیر ۱۳۹۶	تیر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۳۷۴,۸۱۳,۳۰۱	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۲۸/۸۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۴۶/۳۷٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های تیر ماه ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۸/۸۸ درصد و از نظر ریالی ۴۶/۳۷ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۸۸۰،۱۲۱،۰۲۵/۶۱	۲،۰۳۲،۶۶۰،۳۴۰/۰۱	۸/۱۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵،۳۳۵،۴۰۸/۰۴	۱۶،۰۳۰،۴۴۴/۳۲	۴/۵۳٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۲۲/۶۰	۱۲۶/۸۰	۳/۴۳٪

* نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه افزایش ۸/۱۱ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در تیر ماه ۱۳۹۷ نیز افزایش ۴/۵۳ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۳۹۶	تیر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۱/۸۹	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰/۰۱	۴۶/۳۷٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲,۹۱۷,۹۱۳/۵۱	۱۶,۰۳۰,۴۴۴/۳۲	۲۴/۰۹٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۰۷/۵۰	۱۲۶/۸۰	۱۷/۹۵٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۴۶/۳۷ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۲۴/۰۹ درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲,۱,۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این

ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۳۹۷ در قیاس با خرداد ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۳۹۷

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	تیر ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	
۲۶/۰۰٪	۹۳۲،۳۲۲	۷۳۹،۹۱۴	ابزار پذیرش اینترنتی
۰/۲۵٪	۹۷۵،۱۵۷	۹۷۲،۷۳۳	ابزار پذیرش موبایلی
۰/۷۴٪	۶،۹۶۲،۴۱۴	۶،۹۱۱،۱۵۵	کارتخوان فروشگاه‌های
۲/۸۵٪	۸،۸۶۹،۸۹۳	۸،۶۲۳،۸۰۲	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به خرداد ماه رشد ۲/۸۵ درصدی را تجربه نموده‌اند که سهم عمده این افزایش به سبب افزایش ۲۶ درصدی تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی می‌باشد. ابزارهای پذیرش موبایلی در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه رشد ۰/۲۵ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۷۴ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

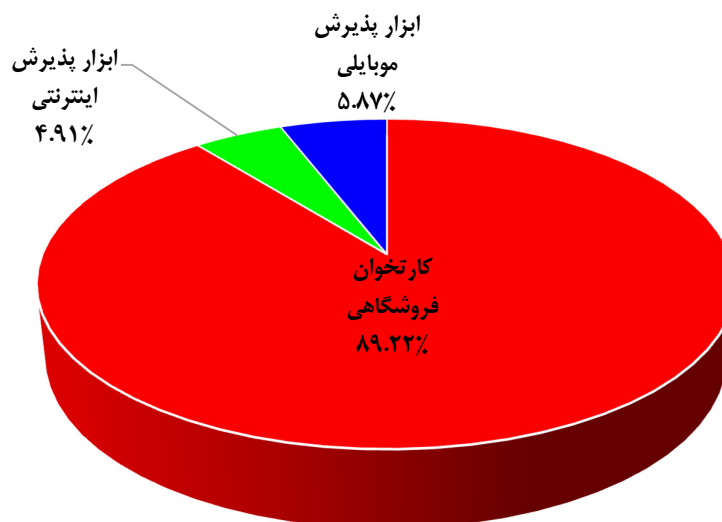
^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - خرداد و تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	خرداد ماه ۱۳۹۷		تیر ماه ۱۳۹۷	
	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۳۹,۹۱۴	۸/۵۸٪	۹۳۲,۳۲۲	۱۰/۵۱٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۲,۷۳۳	۱۱/۲۸٪	۹۷۵,۱۵۷	۱۰/۹۹٪
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۱۱,۱۵۵	۸۰/۱۴٪	۶,۹۶۲,۴۱۴	۷۸/۴۹٪
مجموع ابزارها	۸,۶۲۳,۸۰۲	۱۰۰/۰۰٪	۸,۸۶۹,۸۹۳	۱۰۰/۰۰٪

۲,۱,۴ عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۸۹/۲۲ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۲,۳۲۲	۸۶,۹۱۸,۳۶۵	۹۳
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۵,۱۵۷	۱۰۴,۰۶۷,۱۵۲	۱۰۷
کارتخوان فروشگاه‌ها	۶,۹۶۲,۴۱۴	۱,۵۸۰,۸۷۲,۹۴۳	۲۲۷
مجموع ابزارها	۸,۸۶۹,۸۹۳	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۲۰۰

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در تیر ماه ۱۳۹۷، ۲۰۰ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۸ واحدی (۴/۰۴ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در تیر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۱۲/۰۵ درصدی از ۱۰۶ تراکنش در خرداد ماه ۱۳۹۷ به ۹۳ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۰۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۲۰ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با افزایش ۵/۱۲ درصدی نسبت به خرداد ماه ۱۳۹۶ به ۲۲۷ عدد در تیر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۲,۳۳۲	۲۱۰,۴۶۱,۲۰۸	۲۲۵/۷۴
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۵,۱۵۷	۶,۷۴۶,۶۹۲	۶/۹۲
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۶۲,۴۱۴	۱,۸۱۵,۴۵۲,۴۴۰	۲۶۰/۷۵
مجموع ابزارها	۸,۸۶۹,۸۹۳	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۲۲۹/۱۶

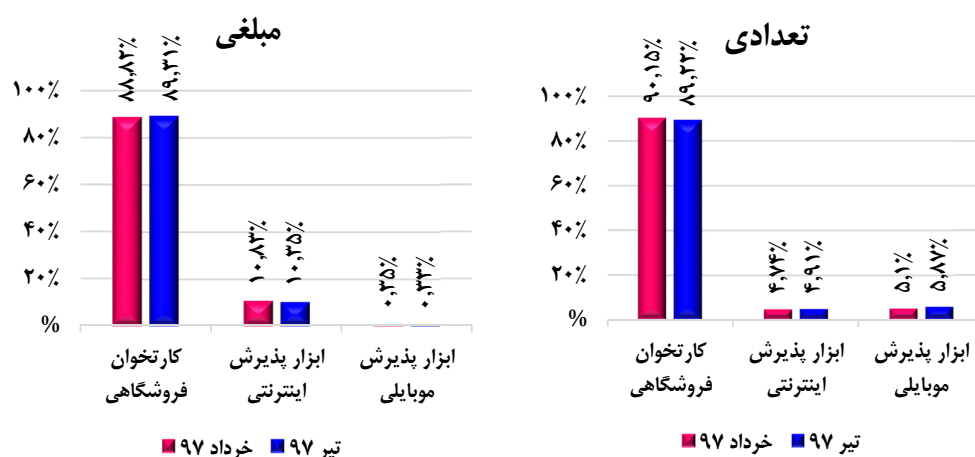
در تیر ماه متوسط کارکرد ابزار پذیرش اینترنتی نسبت به ماه گذشته با کاهش همراه بوده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی تیر ۱۳۹۷ ماه با کاهش ۴۹/۵۵ میلیون ریالی به ۲۲۵/۷۴ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۲ میلیون ریالی نسبت به خرداد ماه به ۶/۹۲ میلیون ریال به ازای هر ابزار در تیر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۲۶۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت خرداد ماه ۱۹/۱۳ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۶,۹۱۸,۳۶۵	۲۱۰,۴۶۱,۲۰۸	۲/۴۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۰۶۷,۱۵۲	۶,۷۴۶,۶۹۲	۰/۰۶
کارتخوان فروشگاهی	۱,۵۸۰,۸۷۲,۹۴۳	۱,۸۱۵,۴۵۲,۴۴۰	۱/۱۵
مجموع ابزارها	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱/۱۵

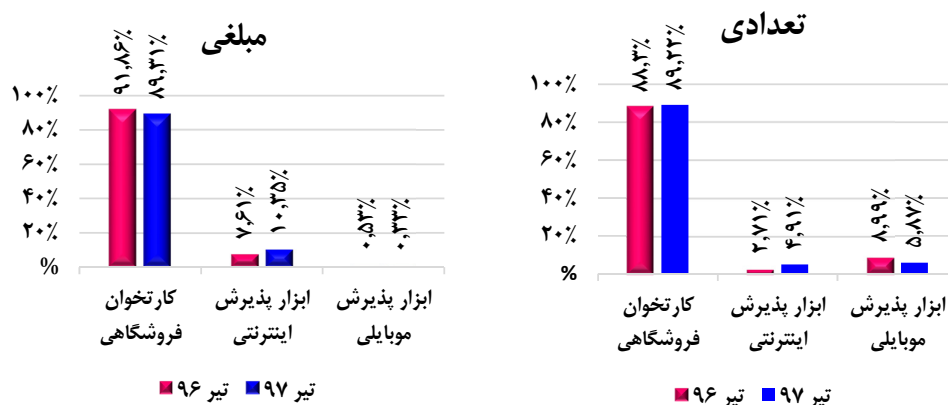
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های خرداد و تیر ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه به ترتیب کاهش ۰/۹۳ و افزایش ۰/۵۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۳۹۷ ماه نسبت به خرداد به ترتیب افزایش ۰/۱۶ و کاهش ۰/۴۸ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۱/۷۷ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۲ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای تیر ۱۳۹۷ و مقایسه آن با تیر ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه به ترتیب با افزایش ۲/۲۰ و ۲/۷۴ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی به ترتیب با افزایش ۰/۹۳ درصدی و کاهش ۲/۵۴ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۳/۱۲ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۲۰ درصدی همراه بوده است.

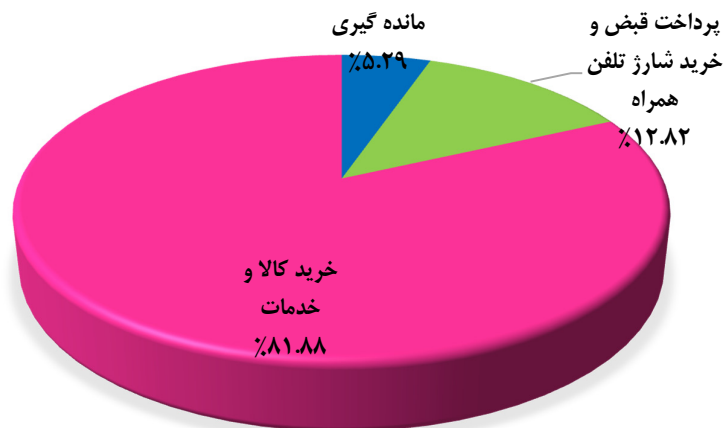
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

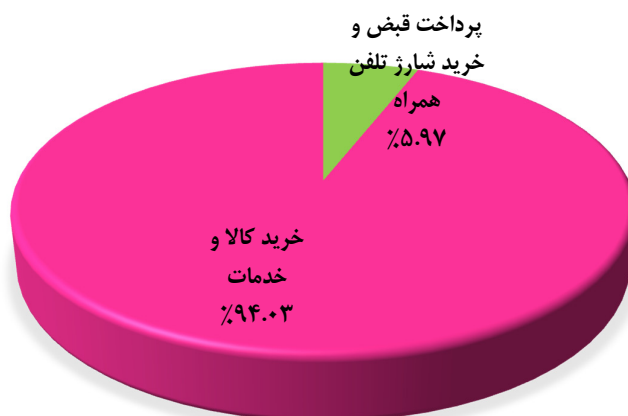
شکل ۴-۲ مبین آن است که در تیر ماه ۱۳۹۷، ۸۱/۸۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۱

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می گردد، خدمت "مانده گیری" با ۵/۲۹ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

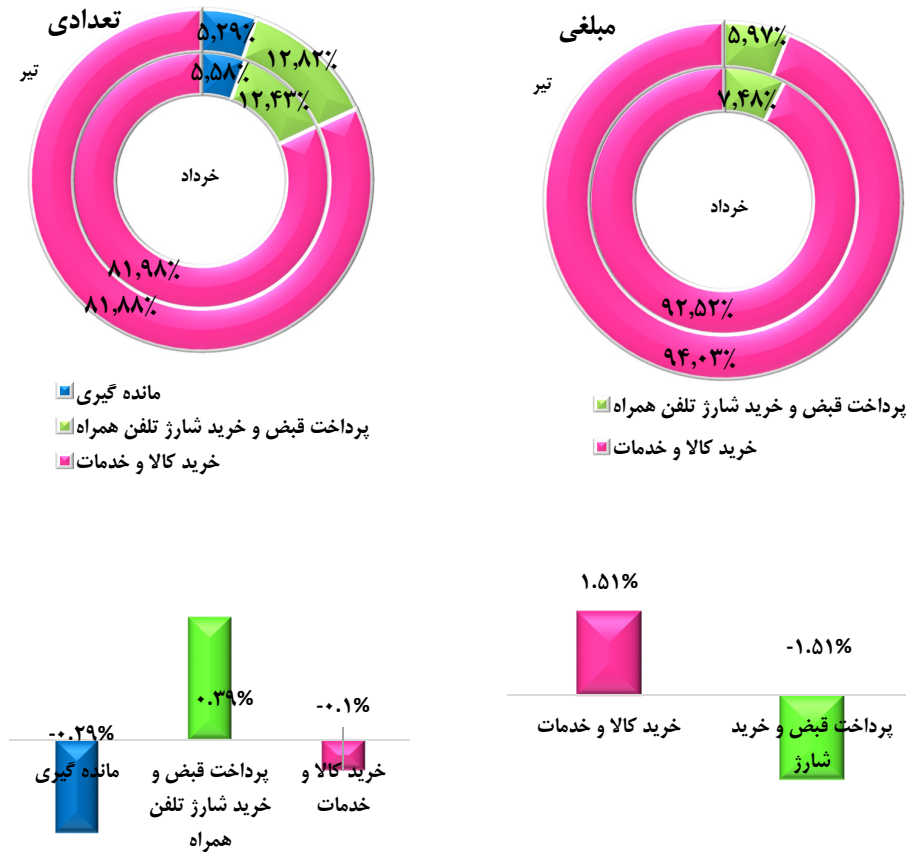
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - تیر ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می گردد، شکل ۵-۲ نشان می دهد که ۹۴/۰۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه تیر ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش ها - تیر ۱۳۹۷

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

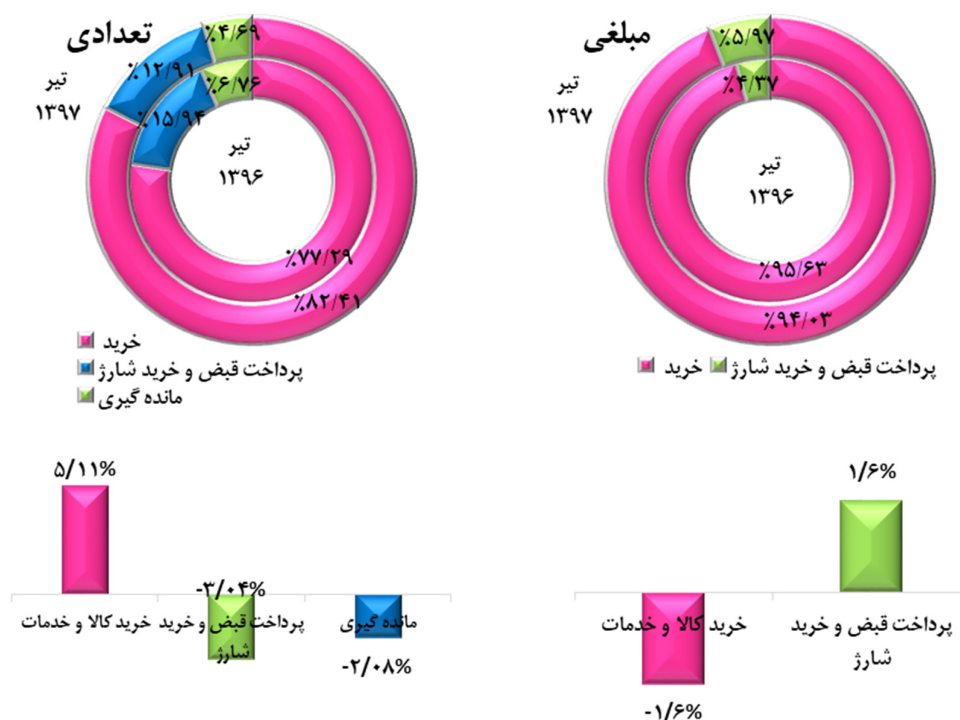

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به خرداد ماه، سهم تعدادی خدمات "مانده‌گیری" و "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" و "خرید کالا و خدمات" به ترتیب ۰/۲۹ و ۰/۱ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" با افزایش ۰/۳۹ درصدی مواجه

بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در تیر ماه با افزایش ۱/۵۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی تیر ماه ۱۳۹۶ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۳۹۵ و تیر ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود علیرغم رشد ۵/۱۱ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به تیر ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن میزان ۱/۶ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۳/۰۴ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۰۸ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ماه ۱۴۸۶/۸۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌ها با تعداد ۱,۱۶۷/۱۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۵۶/۲۹ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۶۳/۴۷ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۳۲,۳۲۲	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۵۶/۲۹
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷۵,۱۵۷		۱۶۳/۴۷
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۶۲,۴۱۴		۱,۱۶۷/۱۲
کل ابزارها	۸,۸۶۹,۸۹۳		۱,۴۸۶/۸۷

در تیر ماه ۱۳۹۷ نزدیک به ۱,۴۸۷ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۶۷ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۵۶ و ۱۶۳ ابزار می باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در تیر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - تیر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۶,۹۱۸,۳۶۵	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱/۴۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۰۶۷,۱۵۲		۱/۷۴
کارتخوان فروشگاهی	۱,۵۸۰,۸۷۲,۹۴۳		۲۶/۵۰
کل ابزارها	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰		۲۹/۷۰

همانطور که در جدول ۱۱-۲ مشاهده می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در تیر ماه سال جاری ۲۹/۷۰ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارخوان فروشگاه‌های با ۲۶/۵۰ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

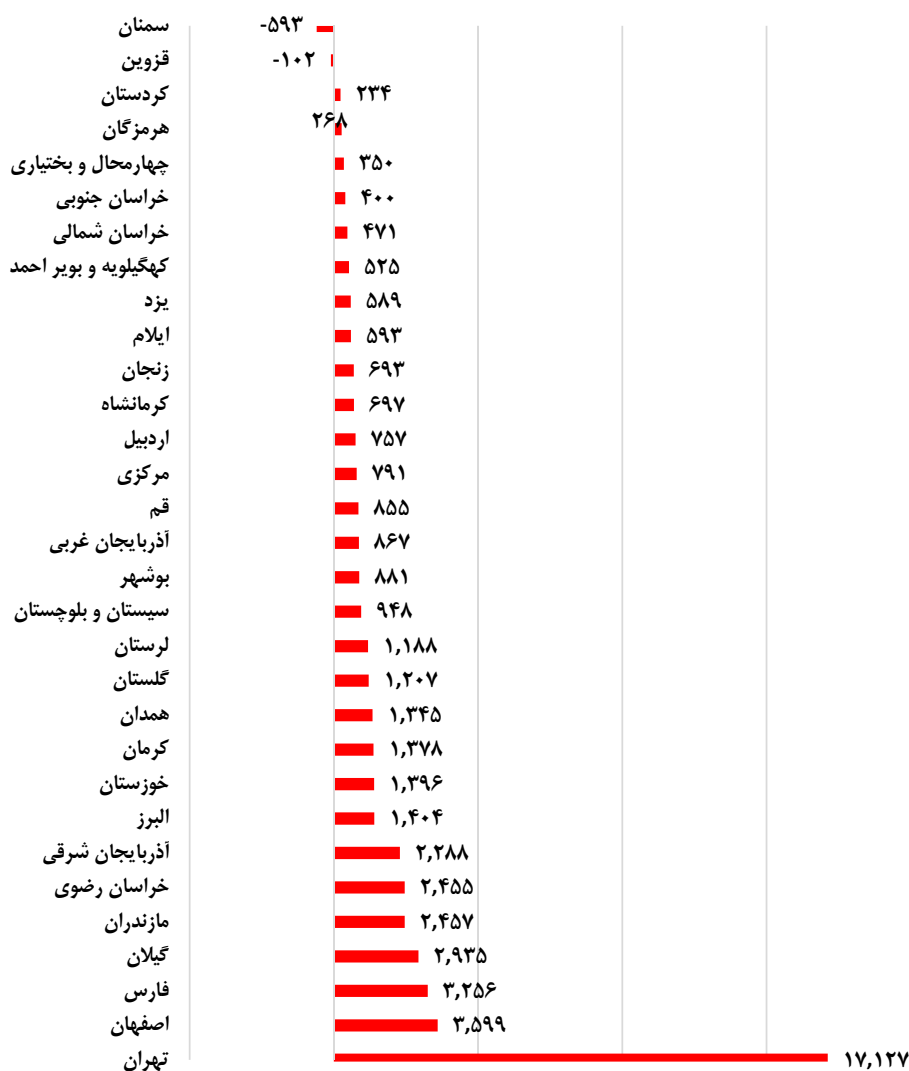
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۳۹۷

نام استان	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۵۶,۴۰۱	۱,۴۷۳,۵۲۸	۱۷,۱۲۷	۱/۱۸%
خراسان رضوی	۵۳۸,۸۶۱	۵۴۱,۳۱۶	۲,۴۵۵	۰/۴۶%
اصفهان	۴۹۶,۸۹۷	۵۰۰,۴۹۶	۳,۵۹۹	۰/۷۲%
فارس	۳۹۶,۶۲۸	۳۹۹,۸۸۴	۳,۲۵۶	۰/۸۲%
خوزستان	۳۴۱,۲۱۱	۳۴۲,۶۰۷	۱,۳۹۶	۰/۴۱%

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال در تیر ۱۳۹۷ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه نشان می‌دهد.

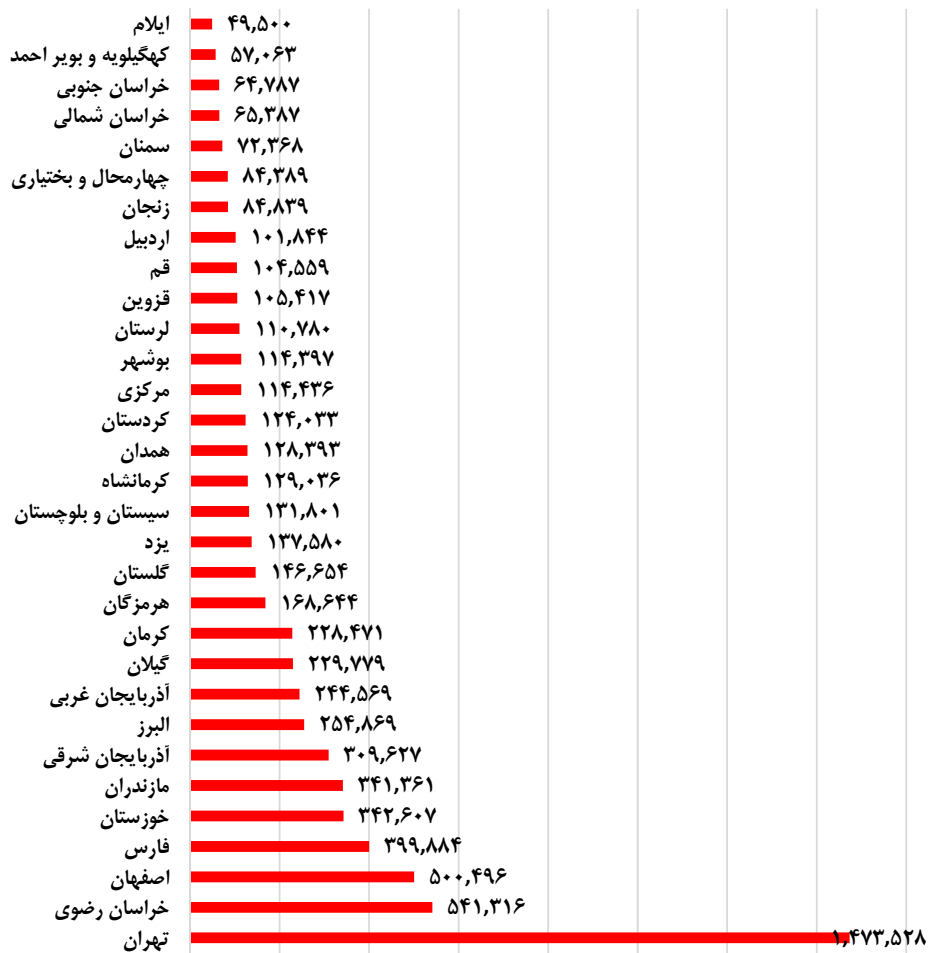

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۳۹۷

در تیر ماه ۱۳۹۷ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به خرداد ماه در اکثر استان‌ها مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به استان تهران با افزایش ۱۷,۱۲۷ عددی می‌باشد. استان‌های سمنان

و قزوین نیز به ترتیب با کاهش ۵۹۳ و ۱۰۲ عددی تنهای استانهای کشور بودند که کاهش تعداد کارتخوان فروشگاهی نسبت خرداد ماه را تجربه نموده‌اند.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استانهای کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استانها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۳۹۷

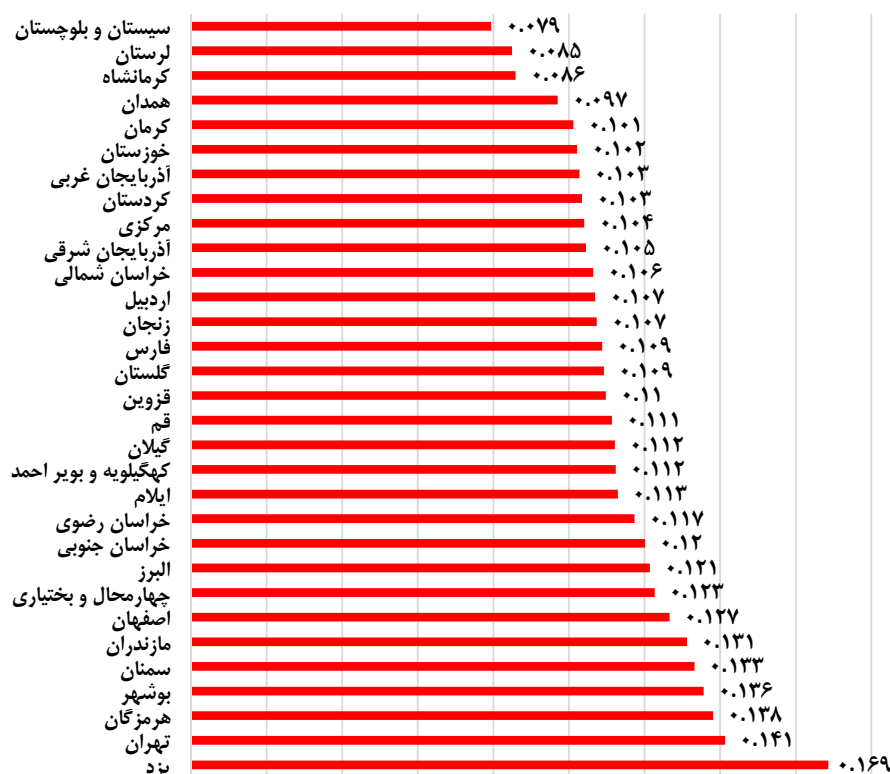
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۳۹۷

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۸	۰/۱۶۹	۰/۴۳٪
تهران	۰/۱۴۰	۰/۱۴۱	۱/۱۸٪
هرمزگان	۰/۱۳۸	۰/۱۳۸	۰/۱۶٪
بوشهر	۰/۱۳۵	۰/۱۳۶	۰/۷۸٪
سمنان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۳	-۰/۸۱٪
مازندران	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۷۲٪
اصفهان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۷	۰/۷۲٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۲	۰/۱۲۳	۰/۴۲٪
البرز	۰/۱۲۱	۰/۱۲۱	۰/۵۵٪
خراسان جنوبی	۰/۱۱۹	۰/۱۲۰	۰/۶۲٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۷	۰/۴۶٪
ایلام	۰/۱۱۲	۰/۱۱۳	۱/۲۱٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۱	۰/۱۱۲	۰/۹۳٪
گیلان	۰/۱۱۱	۰/۱۱۲	۱/۲۹٪
قم	۰/۱۱۰	۰/۱۱۱	۰/۸۲٪
قزوین	۰/۱۱۰	۰/۱۱۰	-۰/۱۰٪
گلستان	۰/۱۰۸	۰/۱۰۹	۰/۸۳٪
فارس	۰/۱۰۸	۰/۱۰۹	۰/۸۲٪
زنجان	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۰/۸۲٪

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	تیر ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	
اردبیل	۰/۱۰۷	۰/۱۰۶	۰/۷۵٪
خراسان شمالی	۰/۱۰۶	۰/۱۰۶	۰/۷۳٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۵	۰/۱۰۴	۰/۷۴٪
مرکزی	۰/۱۰۴	۰/۱۰۳	۰/۷۰٪
کردستان	۰/۱۰۳	۰/۱۰۳	۰/۱۹٪
آذربایجان غربی	۰/۱۰۳	۰/۱۰۲	۰/۳۶٪
خوزستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۰/۴۱٪
کرمان	۰/۱۰۱	۰/۱۰۱	۰/۶۱٪
همدان	۰/۰۹۷	۰/۰۹۶	۱/۰۶٪
کرمانشاه	۰/۰۸۶	۰/۰۸۵	۰/۵۴٪
لرستان	۰/۰۸۵	۰/۰۸۴	۱/۰۸٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۰/۷۳٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشنده فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۳۹۷

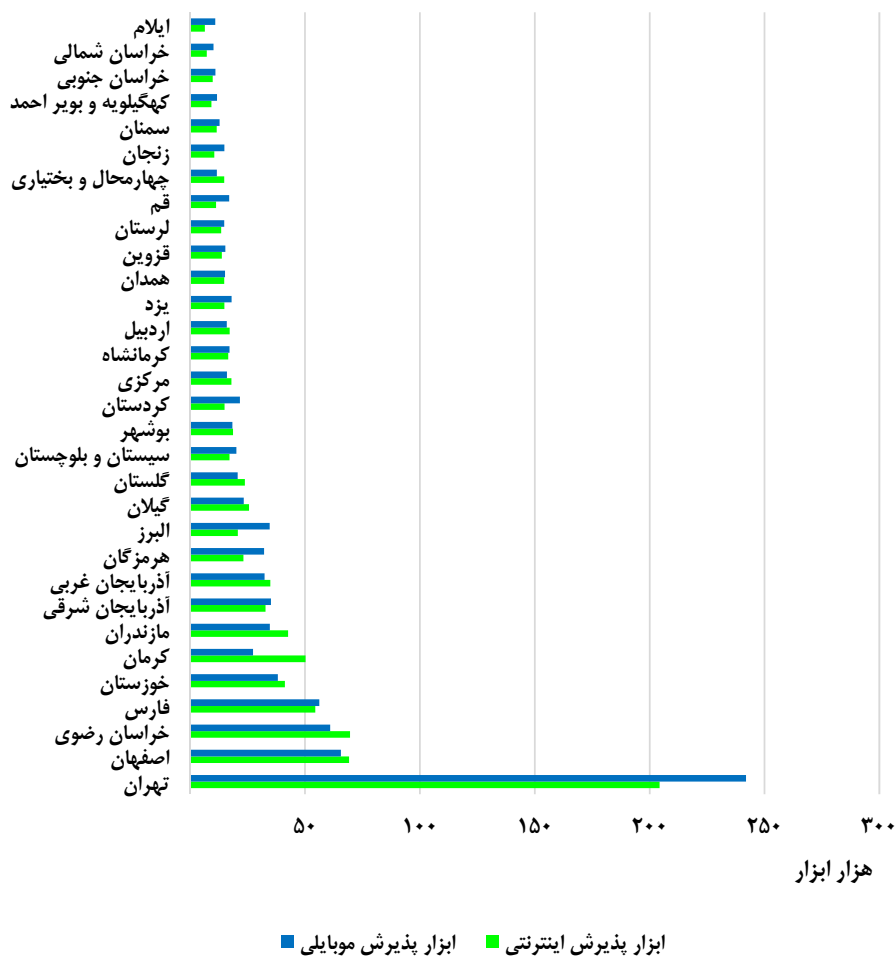
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشنده به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشنده هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در تیر ماه ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشنده در کل کشور ۰/۱۱۶۷ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۶۷ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشنده) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

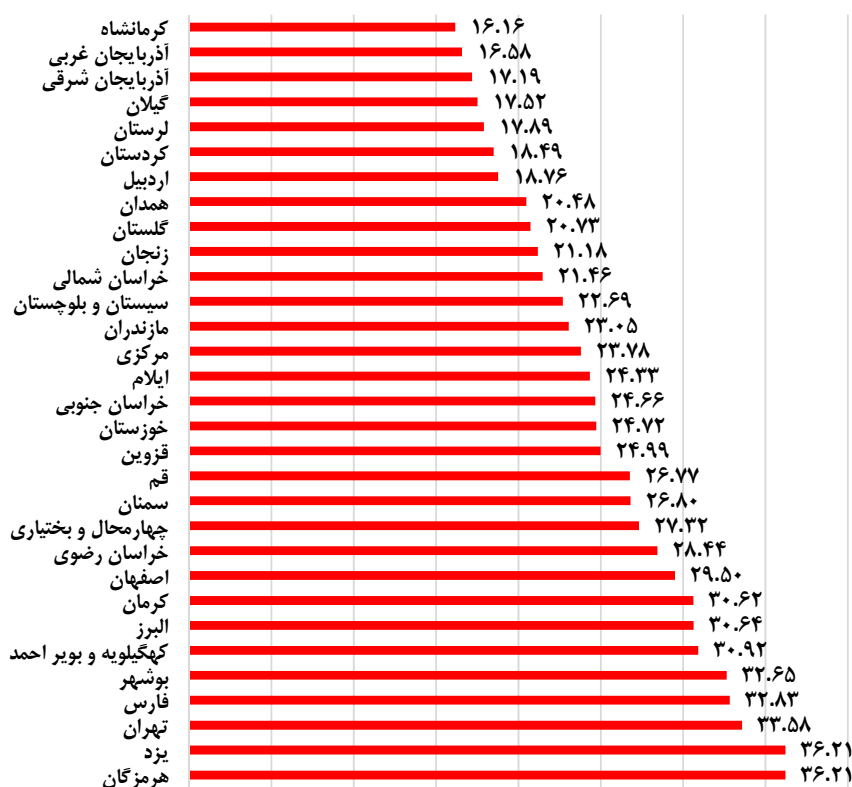

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۳۹۷

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای تیر ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و تهران در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند کرمانشاه، آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در تیر ماه ۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در تیر ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

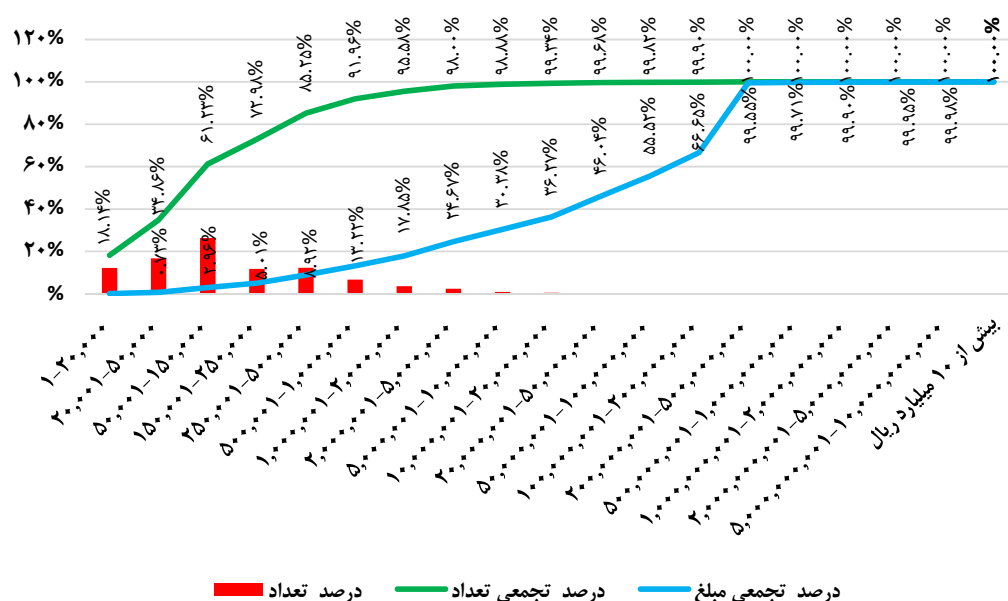
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۵/۹۳ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در تیر ماه ۱۳۹۷:

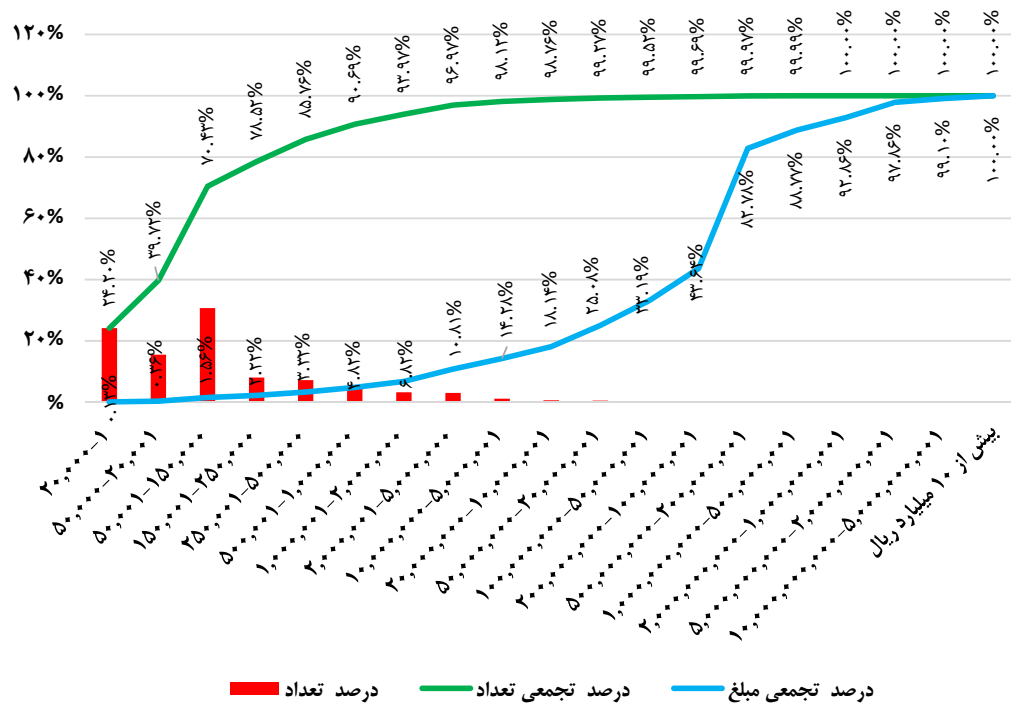
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۸/۹۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۱۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۷/۰۲ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷

در تیر ماه ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها برابر با ۴۵۷,۳۳۸,۱۹۹ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۶۰۲,۶۴۹,۲۰۳ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۴۲۷,۱۶۵,۱۱۰ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

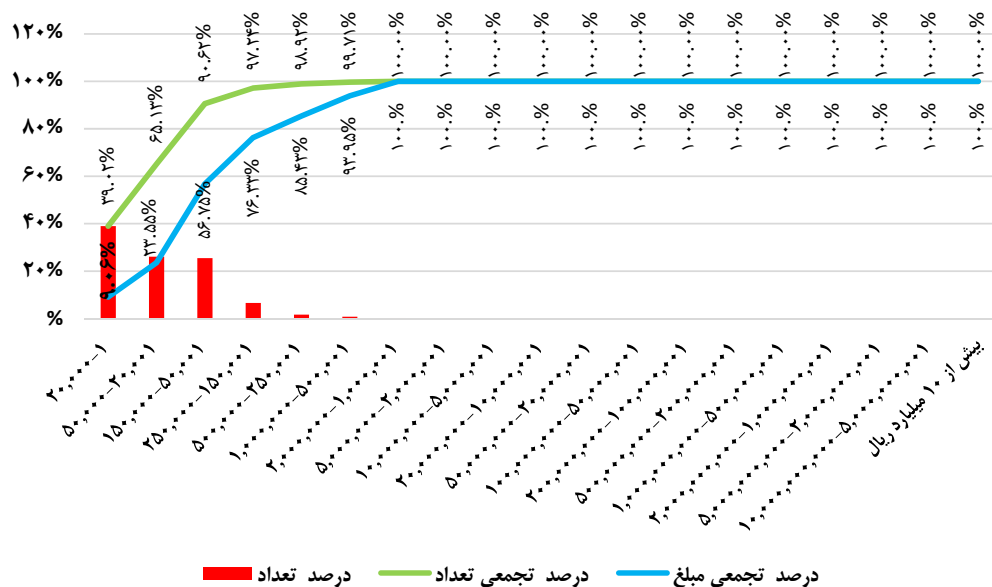
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۳۰/۷۰ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۹ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - تیر ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشنده‌ای بوده است، به نحوی که ۳۹/۰۲ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۵/۱۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

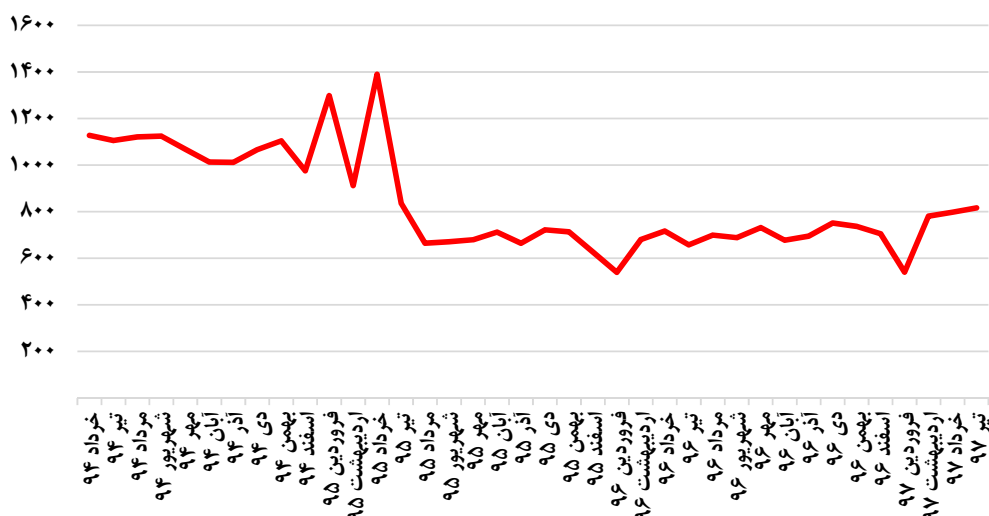
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۱۲-۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در تیر ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	تیر ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۶	درصد تغییرات	تیر ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۷	
۱۵/۷۶٪	۱۰,۷۰۹,۹۲۰/۷۸	۹,۲۵۱,۵۷۴/۲۹	۰/۶۷٪	۱۰,۷۰۹,۹۲۰/۷۸	۱۰,۶۳۸,۸۳۳/۳۶	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
-۶/۸۱٪	۱۳,۱۱۶/۹۹	۱۴,۰۷۵/۰۲	-۱/۶۷٪	۱۳,۱۱۶/۹۹	۱۳,۳۳۹/۱۸	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۲۴/۲۲٪	۸۱۶/۴۹	۶۵۷/۳۰	۲/۳۷٪	۸۱۶/۴۹	۷۹۷/۵۶	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲۴/۲۲ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۳۷ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۰/۳۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز کاهش ۱/۶۷ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به افزایش ۲/۳۷ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز با توجه کاهش میانگین مبلغ تراکنش‌های دهک اول و همچنین افزایش در متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک دهم شاهد افزایش نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول می‌باشیم.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در تیر ۱۳۹۷ نسبت به خرداد افزایش نزدیک به ۱۹ واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

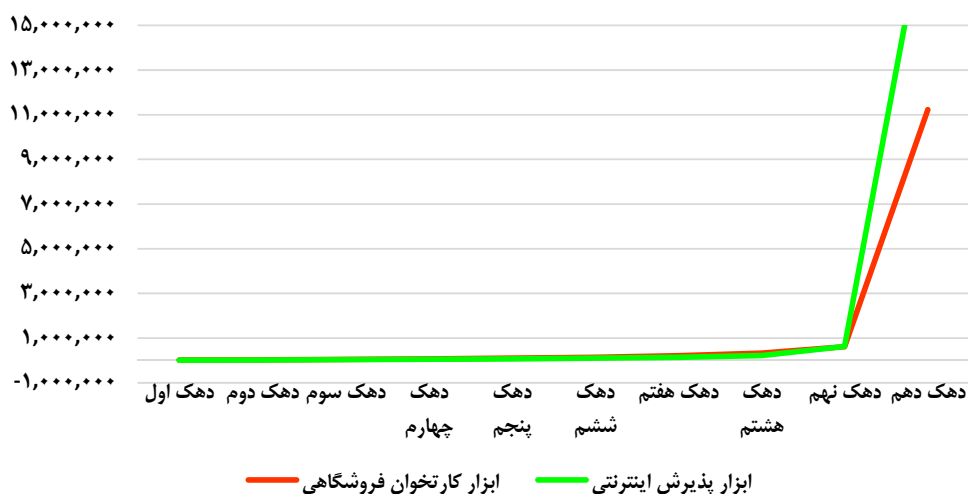
جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	
۸,۸۹۷/۷۳	۱۳,۸۶۷/۱۱	دهک اول
۱۵,۲۱۹/۰۱	۳۰,۴۸۹/۳۶	دهک دوم
۳۲,۷۹۶/۰۳	۴۸,۷۷۷/۳۷	دهک سوم
۵۳,۹۳۷/۴۱	۷۱,۵۴۲/۵۶	دهک چهارم
۷۲,۶۳۴/۲۱	۱۰۲,۵۹۶/۴۳	دهک پنجم
۱۰۳,۰۱۴/۷۹	۱۴۶,۵۳۴/۵۵	دهک ششم
۱۳۴,۳۶۷/۹۱	۲۱۲,۷۴۸/۳۳	دهک هفتم
۲۲۰,۶۲۴/۸۸	۳۲۸,۲۵۳/۲۰	دهک هشتم
۶۲۱,۴۷۳/۳۴	۶۱۲,۴۵۷/۳۷	دهک نهم
۲۰,۵۴۷,۴۲۸/۴۲	۱۱,۰۲۶,۳۱۸/۷۸	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش تری به کار گرفته می شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰,۵۴۷,۴۲۸ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

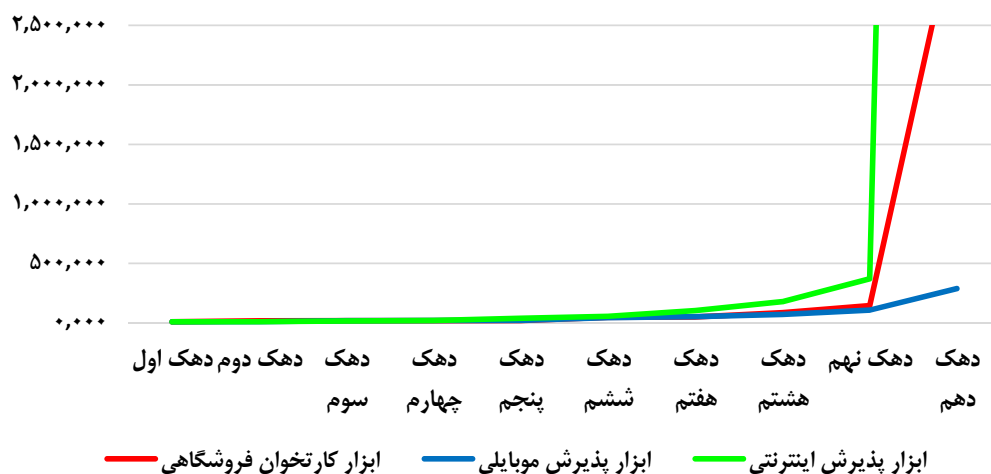
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	
۹,۷۴۸/۵۱	۹,۵۷۴/۳۳	۹,۷۲۰/۶۵	دهک اول
۱۷,۹۲۶/۳۷	۱۱,۱۳۲/۵۳	۱۰,۲۹۹/۵۹	دهک دوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	۱۶,۵۲۵/۹۴	دهک سوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۱۷۵/۳۲	۲۱,۰۰۵/۰۸	دهک چهارم
۲۰,۱۴۹/۷۳	۲۱,۸۰۰/۰۰	۳۹,۵۴۹/۹۶	دهک پنجم
۴۷,۱۱۲/۵۳	۴۴,۳۶۱/۷۴	۵۵,۸۱۹/۳۵	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	
۱۰۴,۰۹۳/۶۱	۵۲,۱۸۳/۴۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۱۷۸,۲۴۹/۲۷	۷۱,۴۴۱/۷۴	۸۶,۸۰۹/۶۸	دهک هشتم
۳۷۰,۶۴۱/۰۸	۱۰۸,۳۷۹/۱۴	۱۴۵,۳۰۲/۴۰	دهک نهم
۲۹۰,۱۱۹,۳۳۳/۹۴	۲۸۹,۲۰۹/۴۶	۳,۴۳۴,۱۵۹/۹۶	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - تیر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۹,۱۱۹,۳۳۴ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۴,۴۳۴,۱۶۰ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۲۸۹,۲۰۹ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکنش های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس پذیری حس شده خدمات و دسترس پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳،۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۲۶ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۷۴ درصدی خطاهای رخ داده در تیر ماه ۱۳۹۷ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱،۷۷۱،۸۵۸،۴۶۰	۹۱/۲۶٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۶۹،۶۴۸،۵۸۸	۸/۷۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۹۴۱،۵۰۷،۰۴۸	۱۰۰/۰۰٪

۳،۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه خرداد و تیر ۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

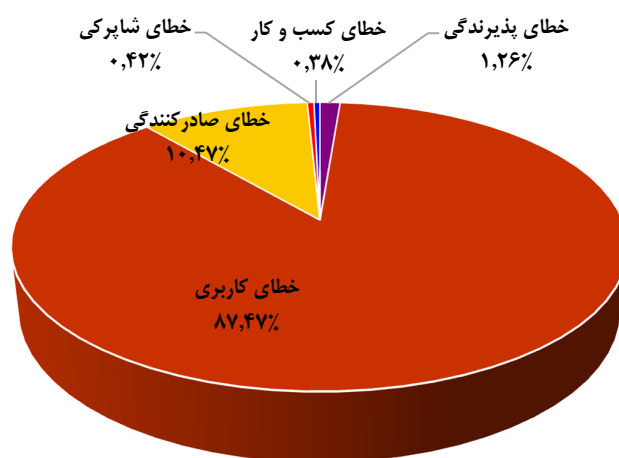
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - خرداد و تیر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۳,۷۱۱,۸۷۱	۲,۱۴۰,۸۸۷	-۴۲/۳۲٪
خطای کاربری	۱۵۳,۴۳۸,۵۱۵	۱۴۸,۳۸۸,۰۳۴	-۳/۲۹٪
خطای صادرکنندگی	۲۱,۷۷۱,۸۳۸	۱۷,۷۶۹,۶۷۴	-۱۸/۳۸٪
خطای شاپرکی	۸۰۷,۷۹۵	۷۱۳,۴۵۸	-۱۱/۶۸٪
خطای کسب و کار	۶۳۹,۵۲۳	۶۳۶,۵۳۵	-۰/۴۷٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۸۰,۳۶۹,۵۴۲	۱۶۹,۶۴۸,۵۸۸	-۵/۹۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۷/۱۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	۱,۹۴۱,۵۰۷,۰۴۸	۵/۸۹٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در تیر ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در تمامی گروه‌ها با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۳۹۷

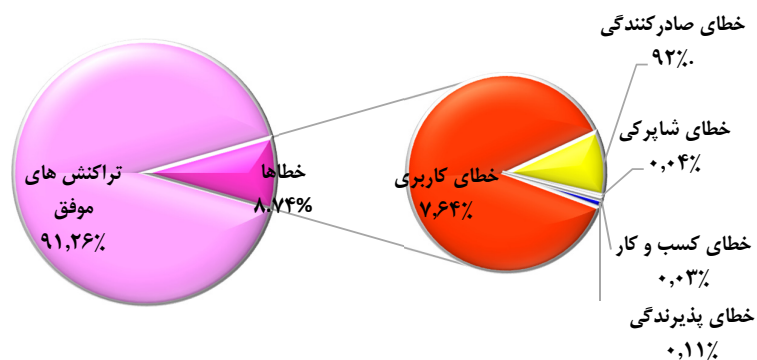
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۴۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا

به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - تیر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش های موفق	۹۱/۲۶%
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۱%
	خطای کاربری	۷/۶۴%
	خطای صادرکنندگی	۰/۹۲%
	خطای شاپرکی	۰/۰۴%
	خطای کسب و کار	۰/۰۳%
تعداد کل تراکنش ها	۱,۹۴۱,۵۰۷,۰۴۸	۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - تیر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۴ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۴۲ درصدی را در بین تراکنش های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه خرداد و تیر ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - خرداد و تیر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها تیر ۱۳۹۷	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۲۰٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۹٪
خطای کاربری	۸/۳۷٪	۷/۶۴٪	-۰/۷۳٪
خطای صادرکنندگی	۱/۱۹٪	۰/۹۲٪	-۰/۲۷٪
خطای شاپرکی	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪
کسب و کار	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۸۴٪	۸/۷۴٪	-۱/۱۰٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۱۶٪	۹۱/۲۶٪	۱/۱۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	٪۱۰۰	٪۱۰۰	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تمام گروه‌های در مقابل سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه می‌باشد.

۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت

تیر ۱۳۹۷		خرداد ۱۳۹۷		تیر ۱۳۹۶		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۹۰٪	۱,۹۲۰,۲۴۶,۴۹۴	۹۸/۵۳٪	۱,۸۰۶,۶۰۷,۳۵۸	۹۸/۶۷٪	۱,۴۹۳,۹۵۴,۹۵۶	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۶٪	۱,۹۴۰,۷۹۳,۵۹۰	۹۹/۹۶٪	۱,۸۳۲,۷۳۰,۵۹۰	۹۹/۹۶٪	۱,۵۱۳,۴۶۸,۲۱۹	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۱,۹۴۱,۵۰۷,۰۴۸	-	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	-	۱,۵۱۴,۰۳۹,۱۲۱	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در تیر ماه سال ۱۳۹۷ می باشد که نسبت به تیر ماه سال ۱۳۹۶ و خرداد ماه سال ۱۳۹۷ بدون تغییر می باشد.

۳,۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارت و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می بایست نسبت تعداد تراکنش های ناتمام به کل تراکنش ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۶-۳ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه پرداخت شاپرک - خرداد و تیر ۱۳۹۷

تراکنش‌های ناتمام	خرداد ۱۳۹۷	تیر ۱۳۹۷	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۳۷۲,۲۴۴	۳۴۱,۵۱۱	-۸/۲۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۶۵۳,۱۶۸,۸۴۳	۱,۷۷۱,۸۵۸,۴۶۰	۷/۱۸٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۳٪	۰/۰۱۹٪	-۰/۰۰۳۲٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۷/۱۸ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در این دوره کاهش ۸/۲۶ درصدی داشته است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۳۲ درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخصهای معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخصها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

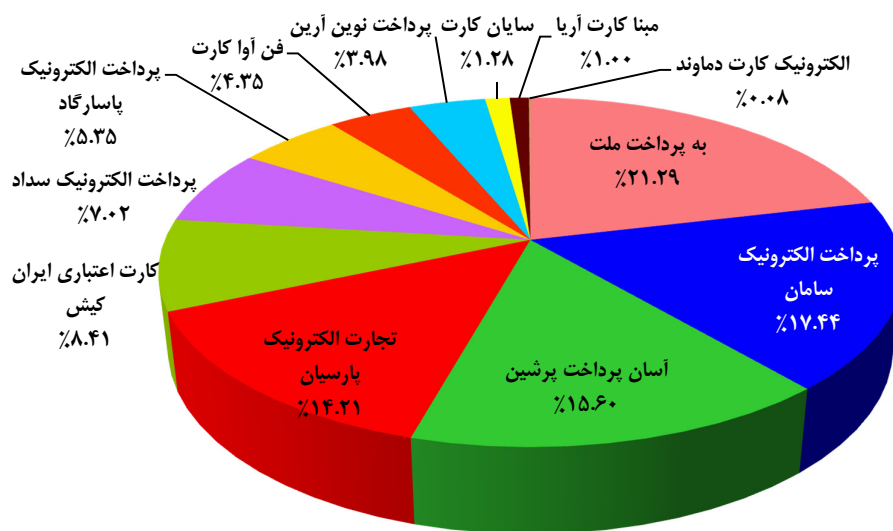
۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

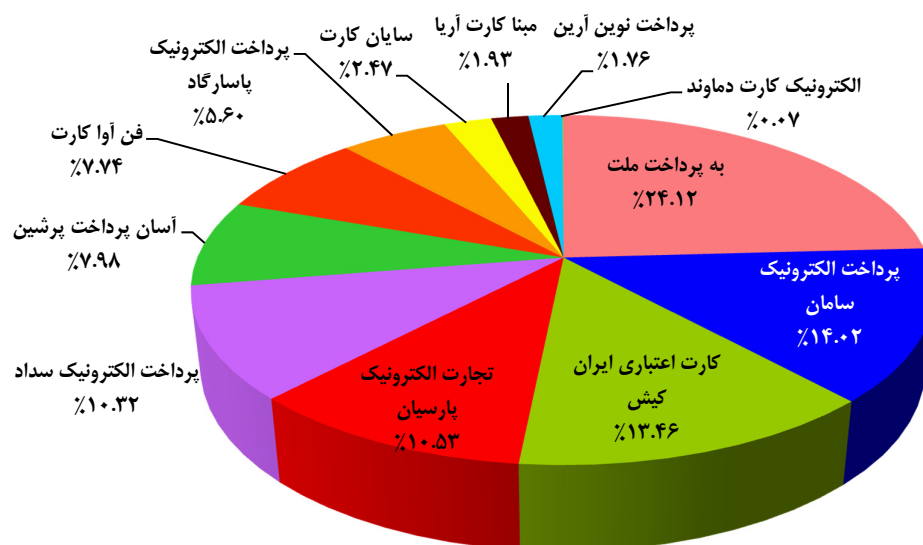
۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۲۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۱۲ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش خرداد ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن مجدداً همانند ماه‌های گذشته در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسین" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت پذیرفته است.

همچنان اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار بیش از ده درصد گزارش می‌شود، این درحالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی کمتر از ۴ درصد می‌باشد. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است. شایان ذکر است که در دو ماه اخیر شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به جای شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به عنوان دومین دارنده سهم بازار مبلغی در شبکه‌ی پرداخت کارت محسوب می‌گردد.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

با افزوده شدن بر تعداد تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت در ماه جاری، به غیر از یک شرکت در حجم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی سایر شرکت‌ها نیز رشد مشاهده می‌شود. در تیر ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۳۵ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. بیشترین افزایش این تراکنش‌ها در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است.

با وجودی که بازار تراکنش‌های اینترنتی نیز همسو با رشد ماه‌های گذشته، روندی صعودی نشان می‌دهد ولیکن در بعضی از شرکت‌ها میزان این تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده است. در این میان استمرار عملکرد افزایشی قابل توجه در شرکت "آسان پرداخت پرشین" سبب شده است که این شرکت با کسب ۳۰/۱۰ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، همچنان در تیر ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب گردد. سهم بازار این شرکت نسبت به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، دارنده‌ی رتبه‌ی دوم این نوع تراکنش‌ها، فاصله‌ی قابل ملاحظه‌ای دارد. در این ماه بیشترین افزایش تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت نوین آراین" رخ داده است. حجم تراکنش‌های اینترنتی شرکت مذکور نسبت به ماه گذشته بیش از صد در صد رشد نشان می‌دهد.

در تراکنش‌های موبایلی بازار با رشد مثبت بالغ بر ۲۳ درصد روبه‌رو است. در این ماه به غیر از یک شرکت بر حجم تراکنش‌های موبایلی سایر شرکت‌ها افزوده شده است. بیشترین افزایش در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش شده است. میزان این افزایش به‌گونه‌ای بوده است که سبب گردیده تا مجدداً در تیر ماه بالاترین سهم تراکنش‌های موبایلی بین این شرکت و شرکت "پرداخت نوین آراین" - دارنده بالاترین سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی در ماه گذشته - جابجا شود. از این رو در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش

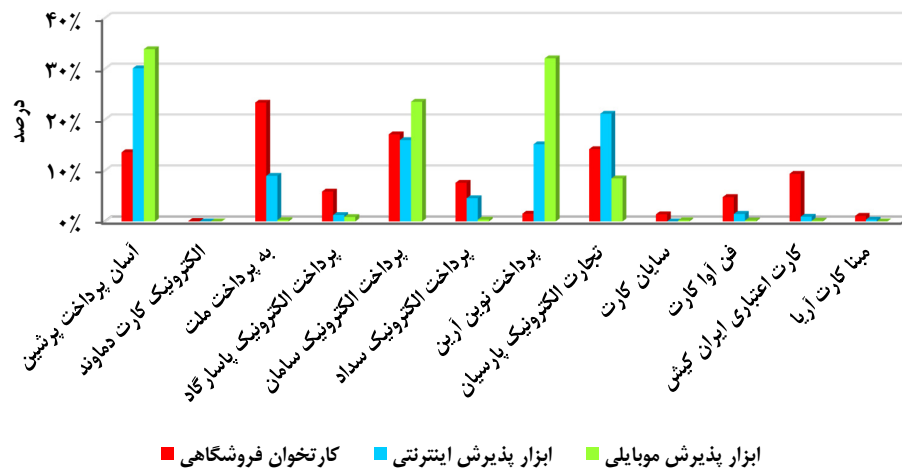
۳۳/۸۶ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی و فاصله‌ی اندک با شرکت "پرداخت نوین آراین"، به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش—خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۷۲٪	۱۳/۶۰٪	-۰/۱۱٪	۳۲/۲۵٪	۳۰/۱۰٪	-۲/۱۵٪	۳۳/۴۸٪	۳۳/۸۶٪	۰/۳۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۷٪	۲۳/۳۵٪	-۰/۲۲٪	۱۰/۵۲٪	۸/۹۶٪	-۱/۵۶٪	۰/۵۲٪	۰/۲۸٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۵٪	۵/۸۷٪	-۰/۰۸٪	۱/۸۳٪	۱/۲۷٪	-۰/۵۶٪	۰/۸۲٪	۰/۸۸٪	۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۸۹٪	۱۷/۱۲٪	۰/۲۳٪	۱۶/۵۲٪	۱۶/۰۰٪	-۰/۵۲٪	۲۲/۶۸٪	۲۳/۵۳٪	۰/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۹٪	۷/۶۰٪	۰/۰۱٪	۵/۹۲٪	۴/۵۶٪	-۱/۳۵٪	۰/۳۴٪	۰/۳۷٪	۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۵۱٪	۱/۵۲٪	۰/۰۱٪	۷/۷۱٪	۱۵/۱۶٪	۷/۴۴٪	۳۳/۶۳٪	۳۲/۰۵٪	-۱/۵۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۰٪	۱۴/۲۱٪	۰/۰۱٪	۲۲/۰۱٪	۲۱/۱۶٪	-۰/۸۵٪	۷/۹۶٪	۸/۴۵٪	۰/۴۸٪
سایان کارت	۱/۴۱٪	۱/۴۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۷۴٪	۴/۷۸٪	۰/۰۴٪	۱/۵۶٪	۱/۴۸٪	-۰/۰۸٪	۰/۲۱٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۷٪	۹/۳۶٪	۰/۱۹٪	۱/۲۴٪	۰/۹۲٪	-۰/۳۲٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۱/۲۰٪	۱/۱۰٪	-۰/۱۰٪	۰/۴۳٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در تیر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم مثبت ۰/۲۳ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این تغییرات در سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد، ولیکن عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های اینترنتی به‌گونه‌ای بوده که سهم بسیاری از آن‌ها در تراکنش‌های مذکور تحت تاثیر گرفته است. در این ماه بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت نوین آراین" با رقمی معادل با ۷/۴۴ درصد افزایش مشاهده می‌شود. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های موبایلی همین شرکت با کاهش ۱/۵۸ درصدی نسبت به خرداد ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در تیر ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشنده، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۳۸ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشنده، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. علی‌رغم رفتار کاهشی در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" ولیکن این شرکت همچنان با رقمی معادل ۳۲/۰۷ درصد، بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است. بالاترین افزایش در مبالغ این تراکنش‌ها در شرکت "به پرداخت ملت" مشاهده می‌شود.

در تیر ماه بر ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با سهمی معادل ۳۵/۴۳ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید. این مبالغ در شرکت "پرداخت نوین آراین" بیشترین کاهش را نشان می‌دهند. لازم به توضیح است که شرکت مذکور در ماه گذشته به‌گونه‌ای در ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی

خود رشد نشان داد که از فاصله‌ی سهم بازار مبلغی خود با شرکت نخست بازار یعنی "آسان پرداخت پرشین" به شدت کاسته بود که در تیر ماه مجدد بر میزان این اختلاف افزوده گردید.

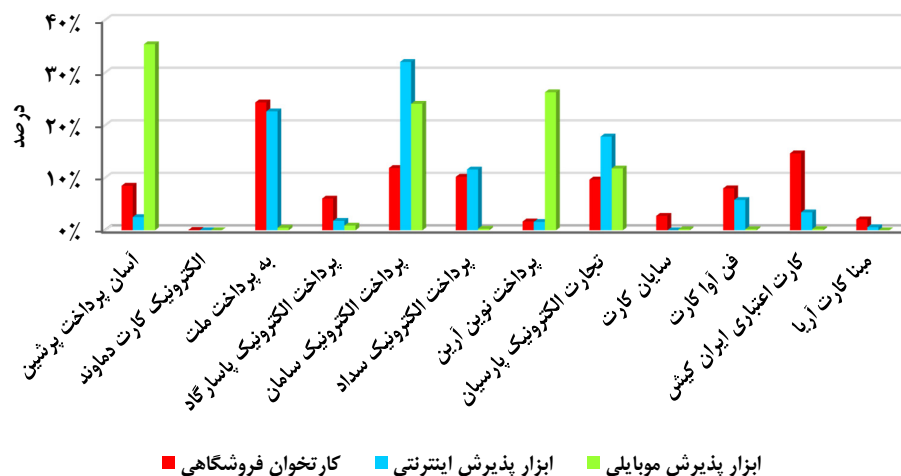
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۵۹٪	۸/۵۱٪	-۰/۰۸٪	۲/۵۳٪	۲/۵۳٪	۰/۰۰٪	۳۴/۰۹٪	۳۵/۴۳٪	۱/۳۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۳۸٪	۲۴/۳۸٪	۰/۰۰٪	۱۹/۷۵٪	۲۲/۶۸٪	۲/۹۳٪	۰/۹۳٪	۰/۴۹٪	-۰/۴۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۳٪	۶/۰۵٪	-۰/۱۸٪	۱/۶۲٪	۱/۸۲٪	۰/۲۰٪	۰/۷۹٪	۰/۹۰٪	۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۶۳٪	۱۱/۸۹٪	۰/۲۵٪	۳۴/۳۷٪	۳۲/۰۷٪	-۲/۳۱٪	۳۳/۴۳٪	۲۴/۱۲٪	-۰/۷۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۱۶٪	۱۰/۲۱٪	۰/۰۴٪	۱۳/۲۷٪	۱۱/۶۱٪	-۱/۶۷٪	۰/۲۳٪	۰/۳۱٪	۰/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۱٪	۱/۶۸٪	۰/۰۷٪	۱/۴۱٪	۱/۶۱٪	۰/۲۰٪	۳۱/۳۲٪	۲۶/۳۰٪	-۵/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۶۰٪	۹/۶۸٪	۰/۰۸٪	۱۷/۱۶٪	۱۷/۸۸٪	۰/۷۲٪	۸/۵۰٪	۱۱/۸۰٪	۳/۳۱٪
سایان کارت	۲/۸۹٪	۲/۷۷٪	-۰/۱۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۰/۲۰٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۷/۷۵٪	۸/۰۰٪	۰/۲۵٪	۵/۸۵٪	۵/۷۹٪	-۰/۰۶٪	۰/۲۵٪	۰/۲۲٪	-۰/۰۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۳٪	۱۴/۶۷٪	-۰/۰۶٪	۳/۵۸٪	۳/۴۳٪	-۰/۱۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۶٪
مینا کارت آریا	۲/۳۵٪	۲/۱۰٪	-۰/۲۵٪	۰/۴۴٪	۰/۵۹٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه تیر نسبت به خرداد به‌طور همزمان در سه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، "فن آوا کارت" و "مینا کارت آریا" گزارش شده است. تفاضل سهم ریالی تراکنش‌های شرکت‌های فوق رقم ۰/۲۵ را نشان می‌دهد. سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "به‌پرداخت ملت" با افزایشی برابر با ۲/۹۳ درصد مواجه شده است. در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی برای این شاخص رقم منفی ۵/۰۲ درصد در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش شده است. این امر با توجه به عملکرد این شرکت در میزان پوشش مبلغ تراکنش‌های موبایلی در ماه جاری قابل انتظار می‌باشد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در تیر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. بیشترین افزایش در تعداد این تراکنش‌ها، در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. در تیر ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۱۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب ۱۹/۶۸ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

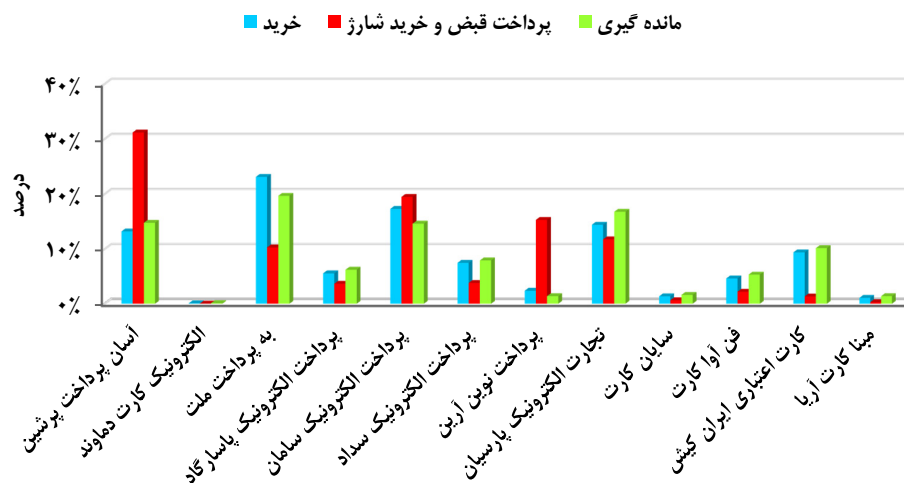
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ به غیر از یک شرکت عملکرد سایر شرکت‌ها افزایشی گزارش شده است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۱/۱۸ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت بالاترین افزایش را در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نشان می‌دهد.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۷٪	۱۳/۲۲٪	-۰/۱۵٪	۳۰/۵۸٪	۳۱/۱۸٪	۰/۶۰٪	۱۵/۰۵٪	۱۴/۷۸٪	-۰/۲۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰٪	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۰٪	۲۳/۱۱٪	-۰/۳۹٪	۱۱/۲۴٪	۱۰/۲۹٪	-۰/۹۶٪	۱۹/۷۴٪	۱۹/۶۸٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۶٪	۵/۵۶٪	-۰/۱۰٪	۴/۰۱٪	۳/۶۶٪	-۰/۳۵٪	۶/۳۲٪	۶/۲۲٪	-۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۳٪	۱۷/۳۰٪	۰/۱۷٪	۱۸/۵۸٪	۱۹/۴۸٪	۰/۹۰٪	۱۴/۴۵٪	۱۴/۶۲٪	۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۴٪	۷/۴۷٪	-۰/۰۷٪	۴/۱۹٪	۳/۸۱٪	-۰/۳۸٪	۷/۸۶٪	۷/۹۱٪	۰/۰۵٪
پرداخت نوین آراین	۱/۹۱٪	۲/۳۸٪	۰/۴۷٪	۱۴/۴۸٪	۱۵/۳۰٪	۰/۸۲٪	۱/۳۸٪	۱/۳۹٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۴۱٪	۱۴/۴۳٪	۰/۰۱٪	۱۲/۰۷٪	۱۱/۷۷٪	-۰/۳۱٪	۱۶/۷۴٪	۱۶/۷۸٪	۰/۰۴٪
سایان کارت	۱/۳۵٪	۱/۳۶٪	۰/۰۱٪	۰/۶۶٪	۰/۶۴٪	-۰/۰۳٪	۱/۶۳٪	۱/۶۲٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۶۰٪	۴/۶۳٪	۰/۰۳٪	۲/۳۷٪	۲/۲۰٪	-۰/۱۷٪	۵/۳۲٪	۵/۳۳٪	۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۷٪	۹/۴۰٪	۰/۱۳٪	۱/۴۴٪	۱/۳۵٪	-۰/۱۰٪	۹/۹۶٪	۱۰/۱۷٪	۰/۲۱٪
مینا کارت آریا	۱/۱۹٪	۱/۰۸٪	-۰/۱۱٪	۰/۳۳٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۴٪	۱/۴۶٪	۱/۳۸٪	-۰/۰۷٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه تیر ۹۷ نسبت به خرداد ماه در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش گردیده به‌طوری‌که بر سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت حدود نیم درصد افزوده شده است. در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز بالاترین اختلاف با عددی برابر با منفی ۰/۹۶ درصد در شرکت "به‌پرداخت ملت" مشاهده می‌شود. بیشترین اختلاف در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز با رقم ناچیز منفی ۰/۲۷ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" گزارش شده است. به‌طور کلی در سهم بازار هریک از انواع تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت تغییر قابل توجهی اتفاق نیفتاده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس — تیر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در تیر ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۳۷ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین

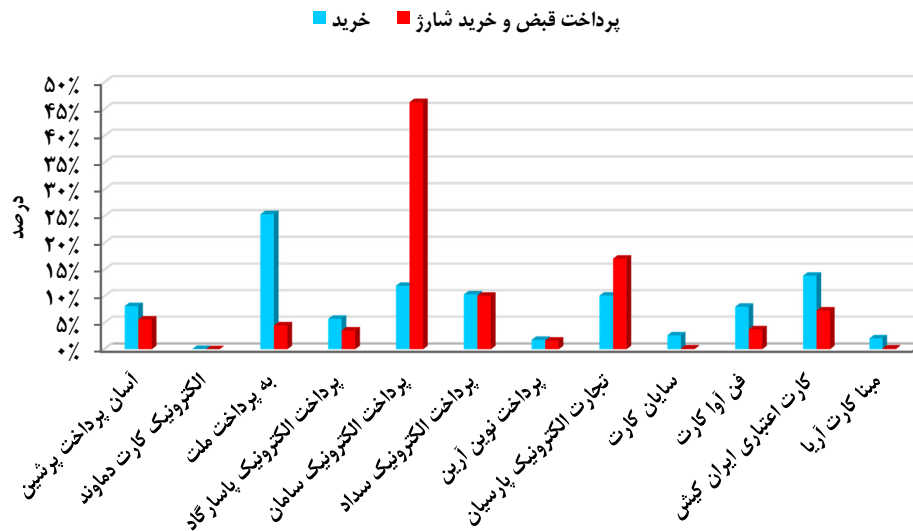
دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه علی‌رغم کاهش ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، ولیکن همچنان این شرکت با کسب سهم مبلغی ۴۶/۲۹ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
۸/۳۰٪	۸/۱۳٪	-۰/۱۷٪	۴/۵۳٪	۵/۵۸٪	۱/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۷٪
۲۵/۳۷٪	۲۵/۳۷٪	-۰/۰۱٪	۴/۲۷٪	۴/۴۹٪	۰/۲۲٪	۵/۶۵٪	۵/۷۳٪	-۰/۰۸٪
۱۱/۷۵٪	۱۱/۹۷٪	۰/۲۱٪	۴۳/۶۲٪	۴۶/۲۹٪	۲/۶۷٪	۱۰/۷۰٪	۱۰/۳۳٪	-۰/۳۷٪
۱/۷۰٪	۱/۷۷٪	۰/۰۶٪	۱/۵۸٪	۱/۶۲٪	۰/۰۴٪	۹/۵۳٪	۱۰/۱۲٪	۰/۵۹٪
۲/۷۷٪	۲/۶۲٪	-۰/۱۵٪	۰/۱۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۳٪	۷/۹۴٪	۱۳/۸۵٪	-۰/۰۹٪
۷/۹۲٪	۸/۰۰٪	۰/۰۸٪	۲/۵۵٪	۳/۷۵٪	۱/۲۰٪	۲/۲۹٪	۲/۰۵٪	-۰/۲۵٪
۱۳/۹۴٪	۱۳/۸۵٪	-۰/۰۹٪	۷/۷۳٪	۷/۳۰٪	-۰/۴۴٪	۰/۱۶٪	۰/۱۳٪	-۰/۰۳٪
۲/۲۹٪	۲/۰۵٪	-۰/۲۵٪	۰/۱۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۳٪			

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در تیر ماه ۹۷ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۵۹ درصد افزایش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت نیز اختلاف منفی ۴/۲۹ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در تیر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

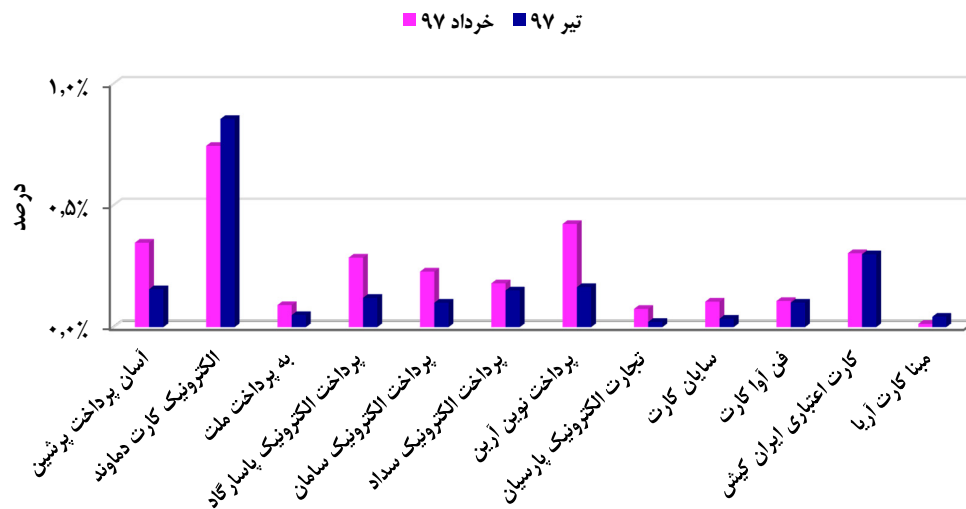
در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	خرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۳۴۶٪	۰/۱۵۶٪	-۰/۱۹۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۴۴٪	۰/۸۵۴٪	۰/۱۱۰٪
به پرداخت ملت	۰/۰۹۰٪	۰/۰۴۹٪	-۰/۰۴۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۸۵٪	۰/۱۲۰٪	-۰/۱۶۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۲۲۸٪	۰/۱۰۰٪	-۰/۱۲۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۷۹٪	۰/۱۵۱٪	-۰/۰۲۹٪
پرداخت نوین آراین	۰/۴۲۳٪	۰/۱۶۴٪	-۰/۲۵۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۷۵٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۵۳٪
سایان کارت	۰/۱۰۴٪	۰/۰۳۴٪	-۰/۰۷۰٪
فن آوا کارت	۰/۱۰۷٪	۰/۱۰۰٪	-۰/۰۰۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۳۰۳٪	۰/۲۹۸٪	-۰/۰۰۴٪
مینا کارت آریا	۰/۰۱۳٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۲۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه تیر شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۲۱ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، دو شرکت "سایان کارت" و "میناکارت آریا" در جایگاه بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در این ماه بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها همچنان در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. خوشبختانه در ماه جاری حجم خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سوییچ شرکت‌ها در شبکه‌ی پرداخت تقریباً به نصف میزان آن طی ماه گذشته رسیده است. عمده‌ی شرکت‌ها در تعداد این خطاها رشد منفی نشان داده‌اند. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - خرداد و تیر ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت نوین آراین" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴،۱،۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود^{۲۲}. شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای تیر سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- تیر ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۶۰۲۵	۱۸۵/۰۲۷۶	۳۰/۱۰۴۳	۹۰۶/۲۶۶۸	۳۳/۸۶۲۴	۱۰۱۴۶/۶۶۳۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۸۴۳	۰/۰۰۷۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
به پرداخت ملت	۳۳/۳۴۷۰	۵۴۵/۰۸۰۶	۸/۹۵۷۵	۸۰/۲۳۶۹	۰/۲۸۴۲	۰/۰۸۰۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۶۷۹	۳۴/۴۳۱۹	۱/۲۶۷۷	۱/۶۰۷۲	۰/۸۸۰۱	۰/۷۷۴۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_t^2	S_i	S_t^2	S_i	S_t^2	S_i	S_t^2
۱۷/۱۱۶۴	۲۹۲/۹۶۹۹	۱۵/۹۹۷۰	۲۵۵/۹۰۳۶	۲۳/۵۲۵۴	۵۵۳/۴۴۳۳		
۷/۵۹۷۴	۵۷/۷۲۱۰	۴/۵۶۴۱	۲۰/۸۳۰۷	۰/۳۷۳۶	۰/۱۳۹۶		
۱/۵۲۰۰	۲/۳۱۰۳	۱۵/۱۵۵۵	۲۲۹/۶۸۸۳	۳۲/۰۵۲۲	۱۰۰۲۷/۳۴۱۸		
۱۴/۲۰۵۶	۲۰/۱۸۰۰۵	۲۱/۱۶۲۱	۴۴۷/۸۳۲۹	۸/۴۴۷۰	۷۱/۳۵۲۰		
۱/۴۱۸۰	۲/۰۱۰۷	۰/۰۱۹۰	۰/۰۰۰۴	۰/۲۳۱۶	۰/۰۵۳۷		
۴/۷۸۴۲	۲۲/۸۸۸۸	۱/۴۸۲۹	۲/۱۹۹۰	۰/۱۹۰۰	۰/۰۳۶۱		
۹/۳۶۰۴	۸۷/۶۱۶۶	۰/۹۲۲۵	۰/۸۵۰۹	۰/۱۵۳۵	۰/۰۲۳۶		
۱/۰۹۶۳	۱/۲۰۲۰	۰/۳۶۷۵	۰/۱۳۵۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
-	۱,۴۳۳/۰۶۶۹	-	۱,۹۴۵/۵۵۱۷	-	۲,۷۹۹/۹۰۸۹		

در تیر ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۳۳ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت ها توزیع شده و نمی توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت های خاصی می باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۱,۹۴۶ و ۲,۸۰۰ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن سه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش های اینترنتی و شرکت های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت نوین آرین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه تیر ۹۷ نسبت به ماه گذشته ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
H-H شاخص	۱,۴۳۵/۴۵	۱,۴۳۳/۰۷	-۲/۳۸	۲,۰۱۰/۰۶	۱,۹۴۵/۵۵	-۶۴/۵۱	۲,۸۳۰/۹۱	۲,۷۹۹/۹۱	-۳۱/۰۰

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است. کم شدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های هر ابزار پذیرش و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. عملکرد شرکت "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های اینترنتی سبب پایین آمدن این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی ارزیابی می‌شود.

۴,۱,۶ اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای تیر ۹۷ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- تیر ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳/۲۱۵۵	۱۷۴/۶۴۹۵	۳۱/۱۷۸۴	۹۷۲/۰۹۴۷	۱۴/۷۷۸۷	۲۱۸/۴۰۹۹	
۰/۰۸۰۱	۰/۰۰۶۴	۰/۰۳۱۲	۰/۰۰۱۰	۰/۱۰۶۲	۰/۰۱۱۳	
۲۳/۱۱۳۰	۵۳۴/۲۰۸۵	۱۰/۲۸۸۴	۱۰۵/۸۵۲۱	۱۹/۶۷۸۵	۳۸۷/۲۴۱۸	
۵/۵۵۸۲	۳۰/۸۹۳۷	۳/۶۵۵۸	۱۳/۳۶۴۹	۶/۲۲۰۳	۳۸/۶۹۲۵	
۱۷/۲۹۹۵	۲۹۹/۲۷۲۸	۱۹/۴۸۳۱	۳۷۹/۵۹۲۸	۱۴/۶۲۱۶	۲۱۳/۷۹۱۴	
۷/۴۷۰۲	۵۵/۸۰۳۵	۳/۸۱۱۱	۱۴/۵۲۴۲	۷/۹۱۳۴	۶۲/۶۲۲۶	
۲/۳۷۶۲	۵/۶۴۶۳	۱۵/۳۰۴۵	۲۳۴/۲۲۶۸	۱/۳۹۱۳	۱/۹۳۵۷	
۱۴/۴۲۵۱	۲۰۸/۰۸۳۰	۱۱/۷۶۵۷	۱۳۸/۴۳۲۷	۱۶/۷۸۱۱	۲۸۱/۶۰۴۹	
۱/۳۵۸۲	۱/۸۴۴۷	۰/۶۳۶۶	۰/۴۰۵۳	۱/۶۲۳۲	۲/۶۳۴۹	
۴/۶۲۵۶	۲۱/۳۹۵۷	۲/۲۰۴۱	۴/۸۵۸۲	۵/۳۳۳۰	۲۸/۴۴۱۳	
۹/۳۹۷۴	۸۸/۳۱۰۵	۱/۳۴۶۸	۱/۸۱۳۹	۱۰/۱۶۸۶	۱۰۳/۴۰۱۲	
۱/۰۸۱۱	۱/۱۶۸۸	۰/۲۹۴۱	۰/۰۸۶۵	۱/۳۸۴۰	۱/۹۱۵۵	
-	۱۰۴۲۱/۲۸۳۵	-	۱۰۸۶۵/۲۵۳۱	-	۱۰۳۴۰/۷۰۲۸	
شاخص هرفیندال- هیرشمن						

در تیر ماه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱۰۴۲۱ و ۱۰۳۴۱ به‌دست آمده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱۰۸۶۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱۰۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آراین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه تیر ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۹۷

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر
شاخص H-H	۱۰۴۳۵/۲۸	۱۰۴۲۱/۲۸	-۱۴/۰۰	۱۸۰۴/۵۴	۱۸۶۵/۲۵	۶۰/۷۱	۱۰۳۴۱/۳۳	۱۰۳۴۰/۷۰
								اختلاف
								۰۰/۶۳

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس خرید و مانده‌گیری با کاهش و در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ با افزایش مواجه شده است. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند. این امر به دلیل افزایش سهم سه شرکت نخست بازار ارزیابی می‌شود.

۴.۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۳۲ درصد به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. این شرکت بیشترین کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را در تیر ماه تعریف نموده است.

در این ماه تقریباً بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. در تیر ماه تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به‌طور قابل ملاحظه‌ای رشد نشان می‌دهند تا جایی که میزان آن‌ها به ۱۹ برابر طی ماه گذشته افزایش یافته است. این موضوع سبب شده است تا با وجود رشد ابزارهای پذیرش اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" ولیکن سهم بازار آن با کاهش شدیدی مواجه شود. علی‌رغم این موضوع همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۶۶/۸۵ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در تیر ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در ابزارهای موبایلی، همچنان ۹۸/۹۴ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. در ماه جاری نیز همانند گذشته این شرکت با اختلاف قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شرکت‌ها، بالاترین تعداد ابزار موبایلی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده است. به‌نظر می‌رسد این افزایش همچنان به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۰٪	۹/۵۰٪	۰/۰٪	۸۳/۹۱٪	۶۶/۸۵٪	-۱۷/۰۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۴۵٪	۱۳/۲۹٪	-۰/۱۶٪	۲/۶۸٪	۲/۰۷٪	-۰/۰۰٪	۹۸/۹۶٪	۹۸/۹۴٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۴۷٪	۱۱/۳۲٪	-۰/۱۵٪	۰/۸۷٪	۰/۷۰٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۰۵٪	۱۲/۰۶٪	۰/۰۱٪	۳/۷۷٪	۳/۰۱٪	-۰/۷۶٪	۰/۳۹٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۴۴٪	۱۰/۵۳٪	۰/۰۹٪	۵/۰۵٪	۴/۴۲٪	-۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۷٪	۲/۴۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۰٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۳/۸۲٪	۱۳/۹۷٪	۰/۱۵٪	۱/۴۰٪	۱/۱۲٪	-۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۰۴٪	۱/۹۷٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۸۵٪	۶/۸۵٪	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۱۵٪	۱۵/۳۲٪	۰/۱۷٪	۱/۴۲٪	۲۱/۱۰٪	۱۹/۶۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۶۰٪	۲/۵۵٪	-۰/۰۶٪	۰/۴۰٪	۰/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و موبایلی فعال سیستمی چندان قابل ملاحظه نبوده ولیکن به دلیل رفتار شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعریف ابزارهای پذیرش اینترنتی، سهم این شرکت با بیش از ۱۹/۶۷ درصد افزایش همراه شده است. همچنین تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم تعدادی در هریک از سه ابزار مشاهده نمی‌شود.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش - دار در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۸۸ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود

نموده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" بالاترین افزایش را در تعریف کارتخوان‌های تراکنش‌دار نشان می‌دهد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در تیر ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۵/۰۷ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش موبایلی با ۶۹/۲۳ درصد، بالاترین سهم بازار را در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار—خرداد و تیر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف	خرداد	تیر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۳۸٪	۱۰/۳۴٪	-۰/۰۵٪	۲۴/۲۲٪	۲۵/۰۷٪	۰/۸۶٪	۸/۴۰٪	۷/۱۷٪	-۱/۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۳٪	۰/۱۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۴۷٪	۱۴/۳۵٪	-۰/۱۲٪	۲۱/۸۹٪	۲۱/۱۰٪	-۰/۷۹٪	۶۸/۶۲٪	۶۹/۲۳٪	۰/۶۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۷۱٪	۹/۵۹٪	-۰/۱۲٪	۴/۵۶٪	۴/۵۲٪	-۰/۰۴٪	۰/۲۷٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۶۴٪	۱۲/۷۵٪	۰/۱۱٪	۲۱/۳۹٪	۲۰/۵۰٪	-۰/۸۹٪	۷/۰۹٪	۷/۶۱٪	۰/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۶٪	۱۰/۷۰٪	۰/۱۵٪	۱۳/۴۳٪	۱۴/۴۶٪	۱/۰۳٪	۰/۱۴٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۲/۲۹٪	۲/۲۷٪	-۰/۰۲٪	۲/۰۴٪	۲/۱۹٪	۰/۱۵٪	۱/۷۶٪	۱/۷۴٪	-۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۹٪	۱۳/۹۵٪	-۰/۲۳٪	۵/۵۲٪	۵/۳۲٪	-۰/۲۰٪	۹/۵۳٪	۹/۷۱٪	۰/۱۸٪
سایان کارت	۲/۲۲٪	۲/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۵۴٪	۰/۵۳٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۶/۵۰٪	۶/۶۰٪	۰/۱۰٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۶۳٪	۰/۵۸٪	-۰/۰۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۳٪	۱۴/۸۸٪	۰/۲۵٪	۴/۲۷٪	۴/۰۱٪	-۰/۲۶٪	۳/۰۲٪	۳/۰۳٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۲۹٪	۲/۲۰٪	-۰/۱۰٪	۲/۱۱٪	۲/۲۷٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

با توجه به جدول فوق، تغییر قابل توجهی در سهم هر سه نوع ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار صورت نگرفته است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با افزایش ۰/۲۵ درصدی در سهم بازار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار مواجه شده است. دو شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب با افزایش ۱/۰۳ درصدی و کاهش ۱/۲۳ درصدی در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار روبه‌رو بوده‌اند.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در تیر ۹۷، رقمی معادل با ۸۹/۲۲ درصد بوده که ۸۹/۳۱ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

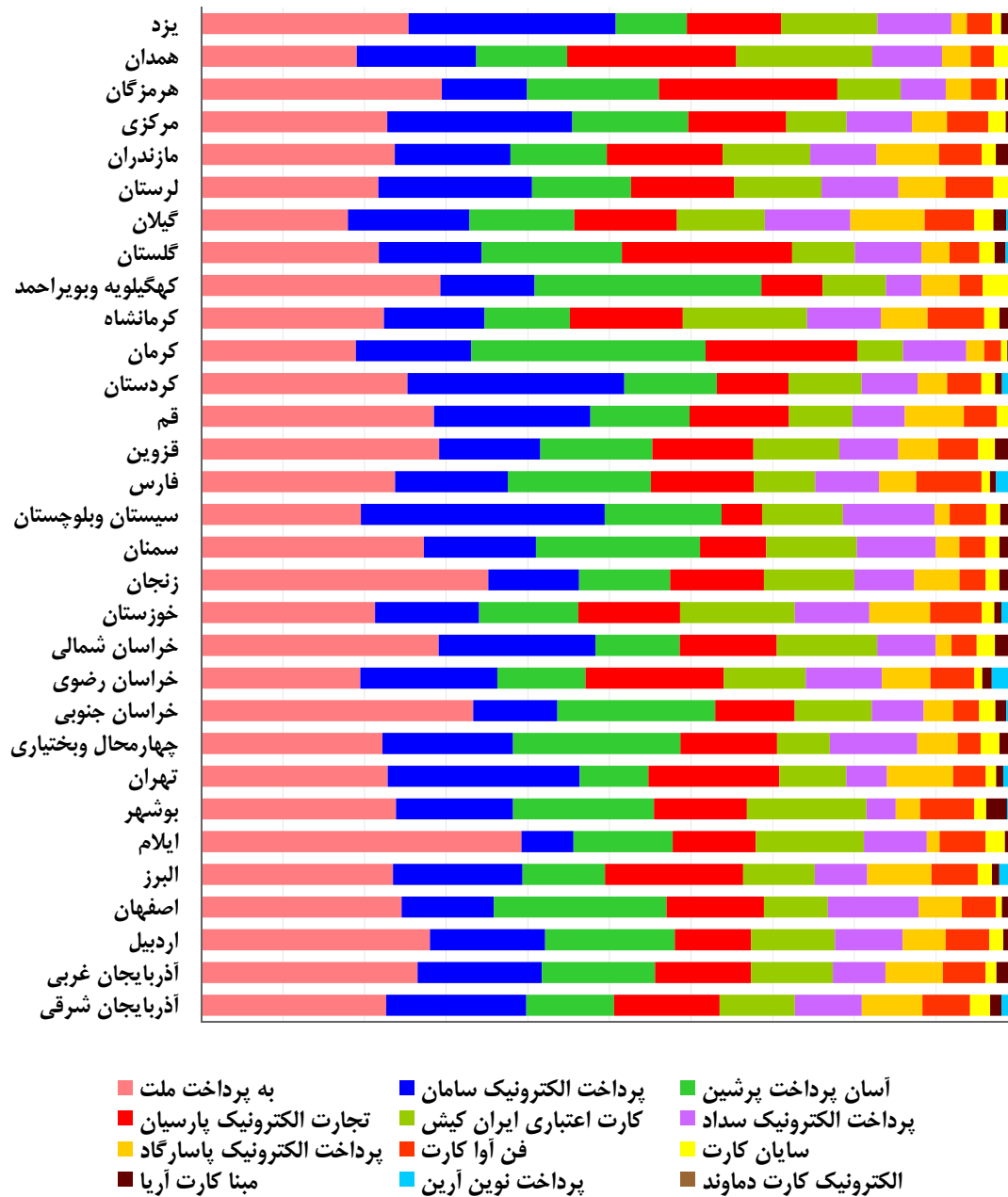
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در تیر ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به-پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - تیر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۷۴٪	۰/۰٪	۲۲/۶۶٪	۷/۴۲٪	۱۷/۱۸٪	۸/۲۱٪	۱/۹۸٪	۱۲/۹۲٪	۲/۴۶٪	۵/۸۲٪	۹/۲۲٪	۱/۳۹٪
آذربایجان غربی	۱۳/۸۷٪	۰/۰۳٪	۲۶/۵۰٪	۷/۰۳٪	۱۵/۲۰٪	۶/۴۴٪	۱/۱۷٪	۱۱/۷۴٪	۱/۳۴٪	۵/۲۳٪	۱۰/۰۴٪	۱/۴۱٪
اردبیل	۱۵/۹۱٪	۰/۰٪	۲۸/۰۲٪	۵/۲۷٪	۱۴/۱۰٪	۸/۳۱٪	۰/۶۷٪	۹/۳۲٪	۱/۷۲٪	۵/۳۳٪	۱۰/۲۶٪	۱/۰۹٪
اصفهان	۲۱/۱۶٪	۰/۰٪	۲۴/۵۴٪	۵/۲۸٪	۱۱/۲۹٪	۱۱/۱۱٪	۰/۹۰٪	۱۱/۹۴٪	۰/۷۳٪	۴/۱۹٪	۷/۸۲٪	۱/۰۲٪
البرز	۱۰/۰۸٪	۰/۱۳٪	۲۳/۴۶٪	۷/۸۷٪	۱۵/۸۴٪	۶/۴۲٪	۲/۲۴٪	۱۶/۹۱٪	۱/۷۳٪	۵/۶۴٪	۸/۷۷٪	۰/۹۱٪
ایلام	۱۲/۱۷٪	۰/۰٪	۳۹/۲۵٪	۱/۵۷٪	۶/۳۵٪	۷/۷۰٪	۰/۹۳٪	۱۰/۱۶٪	۲/۳۸٪	۵/۶۳٪	۱۳/۲۵٪	۰/۶۳٪
بوشهر	۱۷/۲۸٪	۰/۰٪	۲۳/۸۵٪	۲/۹۹٪	۱۴/۳۳٪	۳/۵۸٪	۱/۳۰٪	۱۱/۳۸٪	۱/۴۴٪	۶/۶۳٪	۱۴/۶۴٪	۲/۵۶٪
تهران	۸/۴۲٪	۰/۰۷٪	۲۲/۸۴٪	۸/۱۰٪	۲۳/۴۹٪	۴/۹۹٪	۱/۷۵٪	۱۶/۰۱٪	۱/۲۸٪	۳/۹۸٪	۸/۲۱٪	۰/۸۷٪
چهارمحال و بختیاری	۲۰/۵۱٪	۰/۰٪	۲۲/۲۰٪	۴/۹۶٪	۱۵/۹۹٪	۱۰/۷۲٪	۰/۲۲٪	۱۱/۸۲٪	۲/۳۱٪	۲/۸۰٪	۶/۴۶٪	۲/۰۱٪
خراسان جنوبی	۱۹/۳۱٪	۰/۰۲٪	۳۳/۳۰٪	۳/۶۳٪	۱۰/۳۲٪	۶/۳۵٪	۱/۳۷٪	۹/۷۶٪	۱/۹۸٪	۳/۱۷٪	۹/۴۲٪	۱/۳۷٪
خراسان رضوی	۱۰/۷۷٪	۰/۱۵٪	۱۹/۴۵٪	۵/۹۴٪	۱۶/۷۸٪	۹/۳۲٪	۳/۱۶٪	۱۶/۹۳٪	۰/۹۶٪	۵/۳۸٪	۱۰/۰۰٪	۱/۱۷٪
خراسان شمالی	۱۰/۳۷٪	۰/۰٪	۲۹/۰۹٪	۱/۹۵٪	۱۹/۱۸٪	۷/۱۶٪	۰/۶۳٪	۱۱/۸۶٪	۲/۲۲٪	۳/۰۹٪	۱۲/۳۰٪	۲/۱۵٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خوزستان	۱۲/۱۲٪	۰/۲۰٪	۲۱/۲۴٪	۷/۴۲٪	۱۲/۷۴٪	۹/۱۰٪	۱/۹۸٪	۱۲/۴۵٪	۱/۵۱٪	۶/۳۳٪	۱۴/۰۳٪	-۱/۸۷٪
زنجان	۱۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۳۵/۱۷٪	۵/۵۲٪	۱۱/۱۲٪	۷/۳۵٪	۰/۹۴٪	۱۱/۴۸٪	۱/۷۰٪	۳/۲۱٪	۱۱/۰۷٪	۱/۲۸٪
سمنان	۲۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۲۷/۲۸٪	۲/۸۸٪	۱۳/۷۳٪	۹/۶۷٪	۱/۰۹٪	۸/۱۲٪	۱/۷۵٪	۳/۱۷٪	۱۱/۰۹٪	۱/۱۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۴/۳۲٪	۰/۰۰٪	۱۹/۵۵٪	۱/۸۴٪	۲۹/۸۶٪	۱۱/۲۲٪	۰/۵۶٪	۴/۹۸٪	۱/۶۹٪	۴/۴۹٪	۹/۹۰٪	۱/۵۹٪
فارس	۱۷/۵۴٪	۰/۰۱٪	۲۳/۷۶٪	۴/۵۴٪	۱۳/۷۹٪	۷/۸۳٪	۲/۶۵٪	۱۲/۶۱٪	۱/۰۱٪	۸/۰۲٪	۷/۴۹٪	-۰/۷۵٪
قزوین	۱۳/۶۸٪	۰/۲۹٪	۲۹/۰۶٪	۴/۸۹٪	۱۲/۳۵٪	۷/۲۱٪	۱/۱۷٪	۱۲/۳۳٪	۲/۰۴٪	۴/۸۶٪	۱۰/۵۱٪	۱/۶۱٪
قم	۱۲/۱۶٪	۰/۰۰٪	۲۸/۵۲٪	۷/۲۳٪	۱۹/۱۴٪	۶/۳۹٪	۰/۴۱٪	۱۲/۱۶٪	۱/۳۷٪	۴/۰۶٪	۷/۷۹٪	-۰/۷۶٪
کردستان	۱۱/۳۳٪	۰/۰۰٪	۲۵/۲۷٪	۳/۶۱٪	۲۶/۵۵٪	۶/۸۷٪	۱/۹۱٪	۸/۷۹٪	۱/۶۸٪	۴/۱۹٪	۸/۹۵٪	-۰/۸۶٪
کرمان	۲۸/۶۹٪	۰/۰۴٪	۱۸/۹۴٪	۲/۲۰٪	۱۴/۱۱٪	۷/۷۴٪	۰/۵۳٪	۱۸/۵۹٪	۰/۷۴٪	۲/۰۸٪	۵/۵۹٪	-۰/۷۴٪
کرمانشاه	۱۰/۴۶٪	۰/۰۰٪	۲۲/۳۸٪	۵/۷۱٪	۱۲/۳۳٪	۹/۰۴٪	۰/۳۹٪	۱۳/۸۳٪	۱/۸۷٪	۶/۹۵٪	۱۵/۲۲٪	۱/۸۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۷/۷۸٪	۰/۰۰٪	۲۹/۲۹٪	۴/۶۴٪	۱۱/۵۵٪	۴/۳۸٪	۰/۲۶٪	۷/۴۹٪	۳/۱۹٪	۲/۸۳٪	۷/۷۷٪	-۰/۸۳٪
گلستان	۱۷/۱۷٪	۰/۰۴٪	۲۱/۷۶٪	۳/۴۵٪	۱۲/۵۷٪	۸/۱۳٪	۱/۴۶٪	۲۰/۸۴٪	۱/۸۶٪	۳/۶۷٪	۷/۷۰٪	۱/۳۵٪
گیلان	۱۲/۸۵٪	۰/۰۵٪	۱۷/۹۶٪	۹/۱۰٪	۱۴/۹۰٪	۱۰/۴۸٪	۱/۳۹٪	۱۲/۵۵٪	۲/۳۳٪	۶/۰۷٪	۱۰/۷۶٪	۱/۵۸٪
لرستان	۱۲/۱۱٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۱٪	۵/۷۶٪	۱۸/۸۲٪	۹/۴۰٪	۰/۲۷٪	۱۲/۶۵٪	۱/۸۴٪	۵/۸۷٪	۱۰/۷۰٪	-۰/۸۶٪
مازندران	۱۱/۷۶٪	۰/۳۴٪	۲۳/۶۵٪	۷/۶۴٪	۱۴/۱۱٪	۸/۱۰٪	۱/۱۵٪	۱۴/۱۲٪	۱/۷۳٪	۵/۱۸٪	۱۰/۷۰٪	۱/۵۲٪
مرکزی	۱۴/۱۹٪	۰/۰۲٪	۲۲/۷۹٪	۴/۲۸٪	۲۲/۶۶٪	۸/۰۳٪	۰/۵۲٪	۱۲/۰۱٪	۲/۱۳٪	۵/۰۵٪	۷/۳۸٪	-۰/۹۴٪
هرمزگان	۱۶/۱۵٪	۰/۰۱٪	۲۹/۴۶٪	۳/۰۷٪	۱۰/۴۶٪	۵/۵۲٪	۰/۵۳٪	۲۱/۸۴٪	۱/۰۴٪	۳/۱۵٪	۷/۷۷٪	۱/۰۱٪
همدان	۱۱/۰۲٪	۱/۰۴٪	۱۸/۸۸٪	۳/۴۷٪	۱۴/۴۷٪	۸/۴۴٪	۰/۲۸٪	۲۰/۴۸٪	۱/۷۳٪	۲/۸۳٪	۱۶/۵۱٪	-۰/۸۵٪
یزد	۸/۷۲٪	۰/۰۱٪	۲۵/۳۹٪	۱/۸۸٪	۲۵/۳۹٪	۹/۰۸٪	۰/۴۶٪	۱۱/۵۲٪	۱/۱۱٪	۳/۰۹٪	۱۱/۷۹٪	۱/۵۶٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای تیر ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- تیر ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای تیر ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

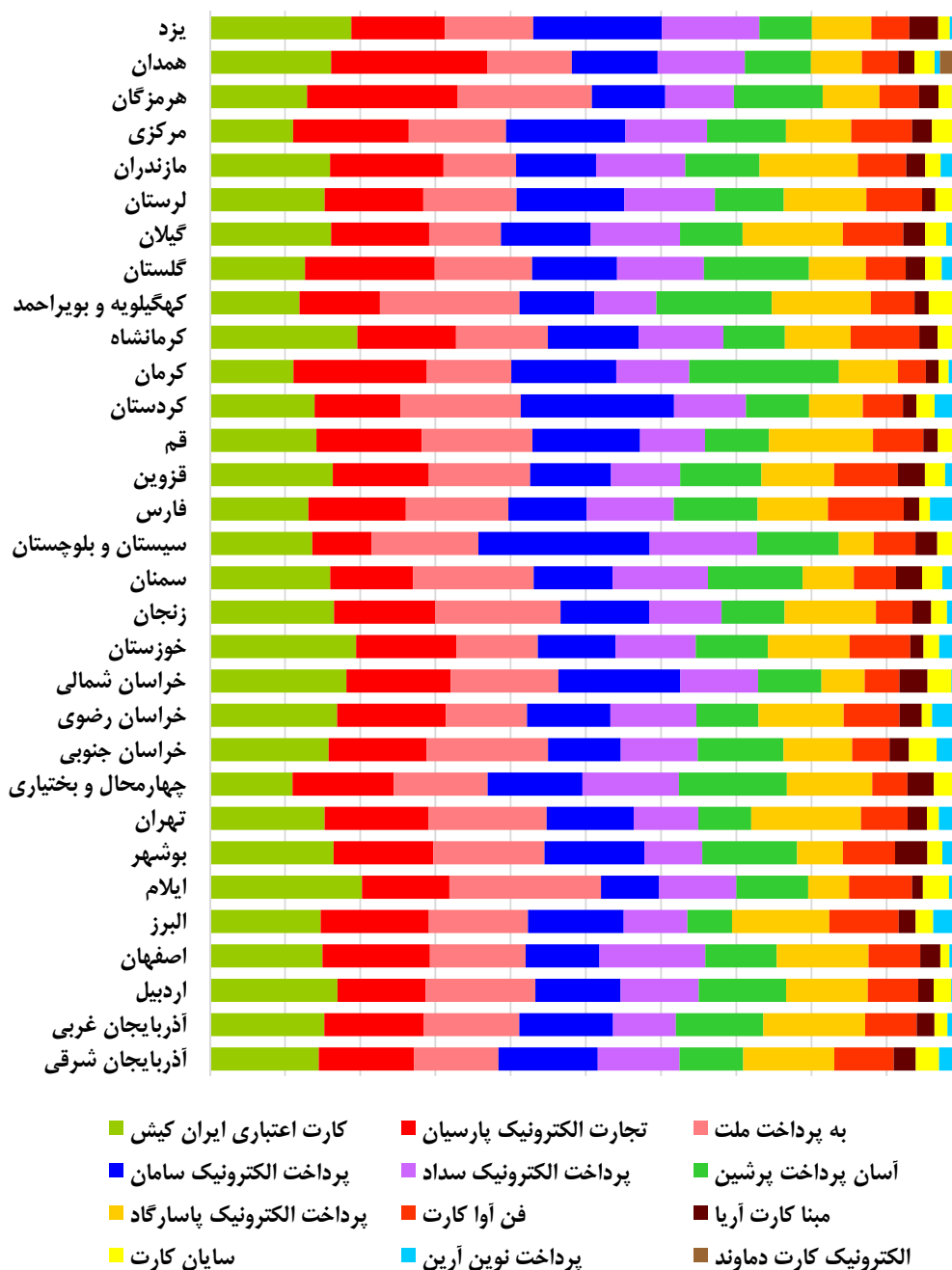
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پاریس" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به سهم شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - تیر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پاریس	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۴۵٪	۰/۰٪	۱۱/۲۷٪	۱۲/۱۲٪	۱۳/۱۸٪	۱۰/۹۰٪	۳/۰۴٪	۱۲/۶۴٪	۳/۰۸٪	۷/۸۹٪	۱۴/۴۸٪	۲/۹۳٪
آذربایجان غربی	۱۱/۶۴٪	۰/۰۳٪	۱۲/۷۴٪	۱۳/۵۳٪	۱۲/۴۶٪	۸/۳۶٪	۱/۸۹٪	۱۳/۱۷٪	۱/۷۴٪	۶/۸۶٪	۱۵/۲۴٪	۲/۳۵٪
اردبیل	۱۱/۶۳٪	۰/۰٪	۱۴/۶۱٪	۱۰/۸۵٪	۱۱/۳۳٪	۱۰/۳۸٪	۱/۴۱٪	۱۱/۷۱٪	۲/۳۳٪	۶/۷۲٪	۱۶/۹۸٪	۲/۰۵٪
اصفهان	۹/۴۸٪	۰/۰۶٪	۱۲/۷۲٪	۱۲/۲۳٪	۹/۸۱٪	۱۴/۰۹٪	۱/۵۸٪	۱۴/۳۰٪	۱/۲۱٪	۶/۸۷٪	۱۴/۹۸٪	۲/۶۷٪
البرز	۵/۹۴٪	۰/۲۶٪	۱۳/۱۹٪	۱۲/۹۳٪	۱۲/۷۳٪	۸/۴۷٪	۳/۵۵٪	۱۴/۳۹٪	۲/۳۴٪	۹/۲۲٪	۱۴/۷۳٪	۲/۲۵٪
ایلام	۹/۵۴٪	۰/۰٪	۲۰/۱۴٪	۵/۴۵٪	۷/۷۴٪	۱۰/۲۹٪	۱/۷۳٪	۱۱/۶۲٪	۳/۴۵٪	۸/۳۵٪	۲۰/۲۵٪	۱/۴۵٪
بوشهر	۱۲/۵۹٪	۰/۰۱٪	۱۴/۷۹٪	۶/۱۱٪	۱۳/۲۷٪	۷/۶۹٪	۲/۵۸٪	۱۳/۲۷٪	۲/۰۰٪	۶/۹۳٪	۱۶/۴۶٪	۴/۳۱٪
تهران	۷/۰۵٪	۰/۱۹٪	۱۵/۶۸٪	۱۴/۵۹٪	۱۱/۵۹٪	۸/۵۹٪	۲/۸۷٪	۱۳/۸۳٪	۱/۶۰٪	۶/۲۱٪	۱۵/۲۷٪	۲/۵۴٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۳۵٪	۰/۰۲٪	۱۲/۴۸٪	۱۱/۳۷٪	۱۲/۶۱٪	۱۲/۸۱٪	۰/۶۸٪	۱۳/۴۵٪	۳/۰۴٪	۴/۶۷٪	۱۱/۰۲٪	۳/۵۰٪
خراسان جنوبی	۱۱/۴۰٪	۰/۰۴٪	۱۶/۱۵٪	۹/۱۲٪	۹/۶۷٪	۱۰/۲۴٪	۳/۳۳٪	۱۳/۰۲٪	۳/۶۷٪	۴/۹۸٪	۱۵/۸۱٪	۲/۵۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خراسان رضوی	۸/۲۷٪	۰/۲۶٪	۱۰/۸۰٪	۱۱/۳۳٪	۱۱/۰۷٪	۱۱/۴۳٪	۳/۷۰٪	۱۴/۴۵٪	۱/۳۸٪	۷/۴۴٪	۱۶/۹۴٪	۲/۹۵٪
خراسان شمالی	۸/۴۰٪	۰/۰۱٪	۱۴/۳۰٪	۵/۷۵٪	۱۶/۲۳٪	۱۰/۳۵٪	۱/۳۸٪	۱۳/۸۶٪	۳/۱۶٪	۴/۶۱٪	۱۸/۱۸٪	۳/۷۵٪
خوزستان	۹/۶۱٪	۰/۲۰٪	۱۰/۸۵٪	۱۰/۸۴٪	۱۰/۳۰٪	۱۰/۶۸٪	۲/۸۱٪	۱۳/۳۱٪	۲/۰۸٪	۸/۰۸٪	۱۹/۴۷٪	۱/۷۶٪
زنجان	۸/۳۵٪	۰/۰۰٪	۱۶/۶۶٪	۱۲/۱۷٪	۱۱/۷۶٪	۹/۶۵٪	۱/۹۸٪	۱۳/۴۶٪	۲/۱۰٪	۴/۸۳٪	۱۶/۵۳٪	۲/۵۰٪
سمنان	۱۲/۵۸٪	۰/۰۲٪	۱۶/۰۶٪	۶/۸۳٪	۱۰/۴۸٪	۱۲/۶۹٪	۲/۵۷٪	۱۱/۰۰٪	۲/۷۱٪	۵/۶۰٪	۱۶/۰۱٪	۳/۴۶٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۸۶٪	۰/۰۱٪	۱۴/۲۰٪	۴/۶۶٪	۲۲/۷۴٪	۱۴/۳۱٪	۱/۰۲٪	۷/۹۰٪	۲/۲۵٪	۵/۵۵٪	۱۳/۶۳٪	۲/۸۹٪
فارس	۱۱/۱۲٪	۰/۰۲٪	۱۳/۶۳٪	۹/۳۷٪	۱۰/۴۳٪	۱۱/۵۸٪	۴/۲۱٪	۱۲/۹۶٪	۱/۴۴٪	۱۰/۰۷٪	۱۳/۱۰٪	۲/۰۵٪
قزوین	۱۰/۷۹٪	۰/۲۱٪	۱۳/۴۸٪	۹/۶۷٪	۱۰/۷۶٪	۹/۱۹٪	۲/۰۱٪	۱۲/۷۶٪	۲/۶۹٪	۸/۴۹٪	۱۶/۳۶٪	۳/۵۸٪
قم	۸/۴۹٪	۰/۰۰٪	۱۴/۷۲٪	۱۳/۸۳٪	۱۴/۳۰٪	۸/۶۵٪	۱/۱۹٪	۱۳/۹۹٪	۲/۰۰٪	۶/۶۹٪	۱۴/۲۰٪	۱/۹۴٪
کردستان	۸/۳۸٪	۰/۰۰٪	۱۵/۹۹٪	۷/۱۵٪	۲۰/۳۸٪	۹/۵۷٪	۳/۶۴٪	۱۱/۴۱٪	۲/۴۱٪	۵/۳۵٪	۱۳/۹۵٪	۱/۷۷٪
کرمان	۱۹/۹۰٪	۰/۰۹٪	۱۱/۲۳٪	۷/۸۵٪	۱۳/۹۶٪	۹/۷۰٪	۱/۶۸٪	۱۷/۷۵٪	۱/۳۴٪	۳/۷۲٪	۱۱/۱۲٪	۱/۶۸٪
کرمانشاه	۸/۱۷٪	۰/۰۰٪	۱۲/۲۲٪	۸/۷۵٪	۱۲/۰۸٪	۱۱/۲۶٪	۰/۸۲٪	۱۳/۱۱٪	۲/۳۸٪	۹/۱۳٪	۱۹/۶۱٪	۲/۴۶٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۳۳٪	۰/۰۰٪	۱۸/۵۶٪	۱۳/۱۷٪	۹/۹۶٪	۸/۲۵٪	۰/۷۹٪	۱۰/۶۸٪	۳/۶۱٪	۵/۸۱٪	۱۱/۹۴٪	۱/۹۰٪
گلستان	۱۳/۹۵٪	۰/۰۸٪	۱۲/۹۵٪	۷/۵۶٪	۱۱/۲۹٪	۱۱/۵۶٪	۲/۶۱٪	۱۷/۲۳٪	۲/۲۰٪	۵/۳۳٪	۱۲/۶۸٪	۲/۵۶٪
گیلان	۸/۳۱٪	۰/۰۸٪	۹/۵۶٪	۱۳/۳۴٪	۱۱/۹۲٪	۱۱/۸۷٪	۲/۰۱٪	۱۳/۰۳٪	۲/۸۱٪	۸/۰۴٪	۱۶/۱۳٪	۲/۹۰٪
لرستان	۹/۱۵٪	۰/۰۱٪	۱۲/۴۰٪	۱۱/۰۰٪	۱۴/۳۳٪	۱۲/۰۴٪	۰/۸۸٪	۱۳/۱۲٪	۲/۶۴٪	۷/۴۰٪	۱۵/۲۸٪	۱/۷۶٪
مازندران	۹/۸۵٪	۰/۴۶٪	۹/۶۶٪	۱۳/۰۹٪	۱۰/۶۵٪	۱۱/۸۶٪	۲/۳۵٪	۱۵/۰۷٪	۲/۰۶٪	۶/۴۲٪	۱۵/۹۹٪	۲/۵۳٪
مرکزی	۱۰/۴۹٪	۰/۰۶٪	۱۲/۹۵٪	۸/۶۹٪	۱۵/۸۶٪	۱۰/۸۶٪	۱/۱۴٪	۱۵/۳۶٪	۲/۷۹٪	۸/۰۷٪	۱۱/۰۹٪	۲/۶۵٪
هرمزگان	۱۱/۸۰٪	۰/۰۱٪	۱۷/۸۴٪	۷/۵۳٪	۹/۷۶٪	۹/۱۴٪	۱/۳۳٪	۲۰/۰۳٪	۱/۷۸٪	۵/۲۵٪	۱۲/۹۴٪	۲/۶۰٪
همدان	۸/۷۹٪	۲/۹۱٪	۱۱/۲۱٪	۶/۷۸٪	۱۱/۴۱٪	۱۱/۶۰٪	۰/۷۲٪	۲۰/۷۸٪	۲/۶۸٪	۴/۸۴٪	۱۶/۱۵٪	۲/۱۳٪
یزد	۷/۰۰٪	۰/۰۳٪	۱۱/۷۴٪	۷/۹۱٪	۱۷/۱۰٪	۱۲/۹۶٪	۱/۵۷٪	۱۲/۴۴٪	۱/۵۵٪	۵/۰۴٪	۱۸/۸۲٪	۳/۸۴٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره تیر ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها- تیر ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است^{۲۴}. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در تیر ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - تیر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۶۰٪	۹/۵۰٪	۱/۴۳۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۸٪	۰/۱۸٪	۰/۴۷۶
به پرداخت ملت	۲۳/۳۵٪	۱۳/۳۹٪	۱/۷۵۶
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۷٪	۱۱/۳۳٪	۰/۵۱۸
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۲/۰۶٪	۱/۴۱۹
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۰٪	۱۰/۵۳٪	۰/۷۲۲
پرداخت نوین آراین	۱/۵۲٪	۲/۴۵٪	۰/۶۲۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۱٪	۱۳/۹۷٪	۱/۰۱۷
سایان کارت	۱/۴۲٪	۱/۹۷٪	۰/۷۱۸
فن آوا کارت	۴/۷۸٪	۶/۸۵٪	۰/۶۹۸
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۶٪	۱۵/۳۲٪	۰/۶۱۱
مینا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۵۵٪	۰/۴۳۱

در تیر ماه همچنان چهار شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۱۶-۴ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - خرداد و تیر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اختلاف
	خرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۴۴	۱/۴۳۲	-۰/۰۱۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۱۳	۰/۴۷۶	۰/۰۶۳
به پرداخت ملت	۱/۷۵۲	۱/۷۵۶	۰/۰۰۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۱۹	۰/۵۱۸	۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۴۰۲	۱/۴۱۹	۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۲۷	۰/۷۲۲	-۰/۰۰۵
پرداخت نوین آراین	۰/۶۱۳	۰/۶۲۰	۰/۰۰۷
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۲۷	۱/۰۱۷	-۰/۰۱۰
سایان کارت	۰/۶۹۲	۰/۷۱۸	۰/۰۲۶
فن آوا کارت	۰/۶۹۲	۰/۶۹۸	۰/۰۰۶
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۵	۰/۶۱۱	۰/۰۰۶
مبنا کارت آریا	۰/۴۶۰	۰/۴۳۱	-۰/۰۲۹

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در تیر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۰/۰۶۳ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثر بخشی کارتهخوان فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۶۰٪	۱۰/۳۴٪	۱/۳۱۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۸٪	۰/۱۵٪	۰/۵۵۹
به پرداخت ملت	۲۳/۳۵٪	۱۴/۳۵٪	۱/۶۲۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۷٪	۹/۵۹٪	۰/۶۱۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۲/۷۵٪	۱/۳۴۳
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۰٪	۱۰/۷۰٪	۰/۷۱۰
پرداخت نوین آراین	۱/۵۲٪	۲/۲۷٪	۰/۶۶۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۱٪	۱۳/۹۵٪	۱/۰۱۸
سایان کارت	۱/۴۲٪	۲/۲۲٪	۰/۶۳۹
فن آوا کارت	۴/۷۸٪	۶/۶۰٪	۰/۷۲۵
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۶٪	۱۴/۸۸٪	۰/۶۲۹
مینا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۲۰٪	۰/۴۹۹

در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در ادامه در جدول ۱۸-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - خرداد و تیر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	خرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۲۱	۱/۳۱۶	-۰/۰۰۵
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۱۰	۰/۵۵۹	۰/۰۵۰
به پرداخت ملت	۱/۶۲۹	۱/۶۲۷	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۱۳	۰/۶۱۲	-۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۳۶	۱/۳۴۳	۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۹	۰/۷۱۰	-۰/۰۰۹
پرداخت نوین آراین	۰/۶۶۱	۰/۶۶۹	۰/۰۰۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۰۱	۱/۰۱۸	۰/۰۱۷
سایان کارت	۰/۶۳۶	۰/۶۳۹	۰/۰۰۳
فن آوا کارت	۰/۷۲۹	۰/۷۲۵	-۰/۰۰۴
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۷	۰/۶۲۹	۰/۰۰۲
مینا کارت آریا	۰/۵۲۲	۰/۴۹۹	-۰/۰۲۳

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۰۵۰ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های

فروشگاهی در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۳۹۷

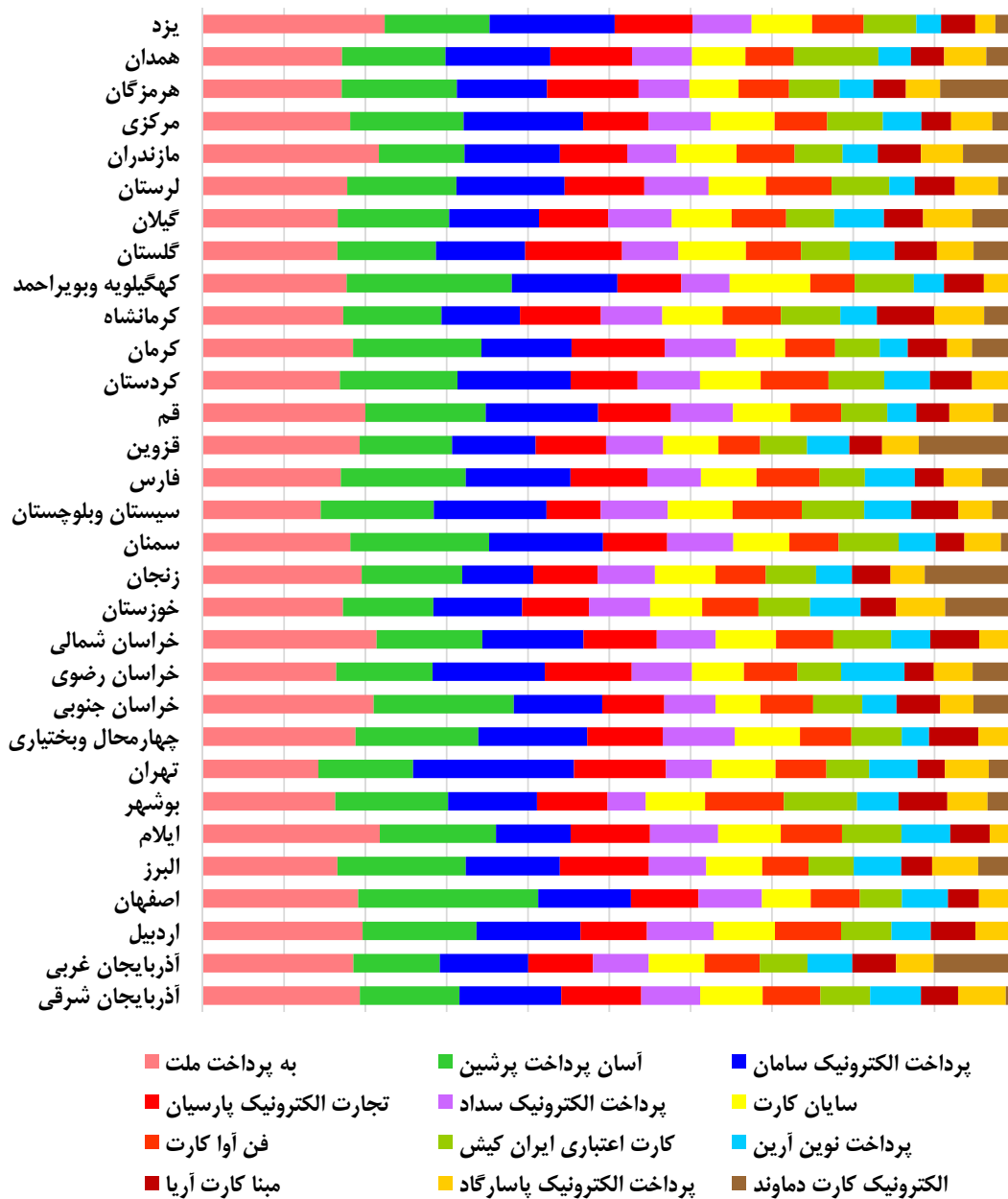
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۷۱	۰/۱۲۷	۲/۰۱۰	۰/۶۱۲	۱/۳۰۳	۰/۷۵۳	۰/۶۵۰	۱/۰۲۲	۰/۷۹۹	۰/۷۳۸	۰/۶۳۶	۰/۴۷۴
آذربایجان غربی	۱/۱۹۲	۱/۱۳۴	۲/۰۸۰	۰/۵۲۰	۱/۲۲۰	۰/۷۷۰	۰/۶۲۰	۰/۸۹۲	۰/۷۶۹	۰/۷۶۳	۰/۶۵۹	۰/۶۰۱
اردبیل	۱/۳۶۸	-	۱/۹۱۷	۰/۴۸۶	۱/۳۴۵	۰/۸۰۰	۰/۴۷۲	۰/۷۹۶	۰/۷۳۶	۰/۷۹۳	۰/۶۰۴	۰/۵۳۴
اصفهان	۲/۲۳۳	۰/۰۲۸	۱/۹۲۸	۰/۴۳۲	۱/۱۵۱	۰/۷۸۹	۰/۵۷۱	۰/۸۳۵	۰/۶۰۴	۰/۶۱۰	۰/۵۲۲	۰/۳۸۲
البرز	۱/۶۹۷	۰/۴۹۹	۱/۷۷۹	۰/۶۰۸	۱/۲۴۴	۰/۷۵۸	۰/۶۳۰	۱/۱۷۵	۰/۷۴۱	۰/۶۱۲	۰/۵۹۵	۰/۴۰۶
ایلام	۱/۲۷۶	-	۱/۹۴۹	۰/۲۸۸	۰/۸۲۱	۰/۷۴۹	۰/۵۳۸	۰/۸۷۴	۰/۶۸۸	۰/۶۷۳	۰/۶۵۴	۰/۴۳۳
بوشهر	۱/۳۷۳	۰/۳۴۵	۱/۶۱۳	۰/۴۸۹	۱/۰۸۰	۰/۴۶۵	۰/۵۰۶	۰/۸۵۷	۰/۷۲۴	۰/۹۵۸	۰/۸۹۰	۰/۵۹۳
تهران	۱/۱۹۵	۰/۳۴۰	۱/۴۵۷	۰/۵۵۶	۲/۰۲۷	۰/۵۸۰	۰/۶۱۰	۱/۱۵۸	۰/۸۰۱	۰/۶۴۰	۰/۵۳۷	۰/۳۴۳
چهارمحال و بختیاری	۱/۴۲۹	۰/۰۰۱	۱/۷۷۹	۰/۴۳۶	۱/۲۶۸	۰/۸۳۷	۰/۳۱۸	۰/۸۷۹	۰/۷۶۱	۰/۵۹۸	۰/۵۸۶	۰/۵۷۳
خراسان جنوبی	۱/۶۹۵	۰/۵۱۴	۲/۰۶۳	۰/۳۹۸	۱/۰۶۶	۰/۶۲۰	۰/۴۱۳	۰/۷۴۹	۰/۵۴۰	۰/۶۳۶	۰/۵۹۶	۰/۵۲۸
خراسان رضوی	۱/۳۰۳	۰/۵۸۳	۱/۸۰۱	۰/۵۲۵	۱/۵۱۵	۰/۸۱۵	۰/۸۵۶	۱/۱۷۱	۰/۶۹۸	۰/۷۲۲	۰/۵۹۰	۰/۳۹۵
خراسان شمالی	۱/۲۳۴	۰/۰۸۹	۲/۰۳۴	۰/۳۳۹	۱/۱۸۲	۰/۶۹۱	۰/۴۵۷	۰/۸۵۶	۰/۷۰۳	۰/۶۷۱	۰/۶۷۷	۰/۵۷۲
خوزستان	۱/۲۶۱	۰/۹۸۷	۱/۹۵۸	۰/۶۸۵	۱/۲۳۸	۰/۸۵۱	۰/۷۰۴	۰/۹۳۵	۰/۷۲۶	۰/۷۸۴	۰/۷۲۱	۰/۴۹۶
زنجان	۱/۳۳۶	۱/۲۱۱	۲/۱۱۲	۰/۴۵۴	۰/۹۴۵	۰/۷۶۲	۰/۴۷۷	۰/۸۵۳	۰/۸۰۶	۰/۶۶۵	۰/۶۶۹	۰/۵۱۲
سمنان	۱/۵۹۷	۰/۱۷۲	۱/۶۹۹	۰/۴۲۲	۱/۳۱۰	۰/۷۶۲	۰/۴۲۵	۰/۷۳۸	۰/۶۴۴	۰/۵۶۶	۰/۶۹۳	۰/۳۲۸
سیستان و بلوچستان	۱/۳۱۹	۰/۲۷۶	۱/۳۷۷	۰/۳۹۴	۱/۳۱۳	۰/۷۸۴	۰/۵۵۰	۰/۶۳۱	۰/۷۵۴	۰/۸۰۹	۰/۷۲۶	۰/۵۴۹
فارس	۱/۵۷۷	۰/۴۲۸	۱/۷۴۳	۰/۴۸۵	۱/۳۲۲	۰/۶۷۶	۰/۶۲۹	۰/۹۷۳	۰/۷۰۱	۰/۷۹۷	۰/۵۷۲	۰/۳۶۴
قزوین	۱/۲۶۸	۱/۳۳۲	۲/۱۵۶	۰/۵۰۵	۱/۱۴۷	۰/۷۸۴	۰/۵۸۱	۰/۹۶۶	۰/۷۵۸	۰/۵۷۳	۰/۶۴۳	۰/۴۵۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قم	۱/۴۳۳	۰/۲۷۰	۱/۹۳۸	۰/۵۲۳	۱/۳۳۹	۰/۷۳۹	۰/۳۴۵	۰/۸۶۹	۰/۶۸۴	۰/۶۰۶	۰/۵۴۹	۰/۳۹۲
کردستان	۱/۳۵۲	۰/۰۰۰	۱/۵۸۰	۰/۵۰۵	۱/۳۰۳	۰/۷۱۸	۰/۵۲۵	۰/۷۷۰	۰/۶۹۸	۰/۷۸۲	۰/۶۴۱	۰/۴۸۵
کرمان	۱/۴۴۲	۰/۴۹۲	۱/۶۸۸	۰/۲۸۰	۱/۰۱۱	۰/۷۹۹	۰/۳۱۳	۱/۰۴۸	۰/۵۵۲	۰/۵۶۰	۰/۵۰۳	۰/۴۴۳
کرمانشاه	۱/۲۸۱	۰/۴۱۲	۱/۸۳۱	۰/۶۵۳	۱/۰۲۰	۰/۸۰۲	۰/۴۷۶	۱/۰۵۵	۰/۷۸۴	۰/۷۶۱	۰/۷۷۶	۰/۷۴۶
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۱۲	-	۱/۵۷۸	۰/۳۵۲	۱/۱۵۹	۰/۵۳۰	۰/۳۲۹	۰/۷۰۱	۰/۸۸۴	۰/۴۸۸	۰/۶۵۰	۰/۴۳۷
گلستان	۱/۲۳۱	۰/۵۲۹	۱/۶۸۱	۰/۴۵۷	۱/۱۱۳	۰/۷۰۳	۰/۵۵۹	۱/۲۰۹	۰/۸۴۴	۰/۶۸۸	۰/۶۰۷	۰/۵۲۹
گیلان	۱/۵۴۶	۰/۶۰۷	۱/۸۷۷	۰/۶۸۲	۱/۲۴۹	۰/۸۸۲	۰/۶۹۲	۰/۹۶۳	۰/۸۳۱	۰/۷۵۶	۰/۶۶۷	۰/۵۴۴
لرستان	۱/۳۲۳	۰/۲۱۵	۱/۷۵۱	۰/۵۲۴	۱/۳۱۴	۰/۷۸۱	۰/۳۰۷	۰/۹۶۵	۰/۶۹۶	۰/۷۹۴	۰/۷۰۰	۰/۴۸۹
مازندران	۱/۱۹۳	۰/۷۳۶	۲/۴۴۸	۰/۵۸۴	۱/۳۲۵	۰/۶۸۳	۰/۴۸۹	۰/۹۳۷	۰/۸۳۶	۰/۸۰۷	۰/۶۶۹	۰/۶۰۰
مرکزی	۱/۳۵۳	۰/۲۸۱	۱/۷۶۰	۰/۴۹۲	۱/۴۲۹	۰/۷۴۰	۰/۴۶۰	۰/۷۸۲	۰/۷۶۵	۰/۶۲۶	۰/۶۶۵	۰/۳۵۵
هرمزگان	۱/۳۶۸	۰/۹۰۰	۱/۶۵۱	۰/۴۰۷	۱/۰۷۱	۰/۶۰۴	۰/۴۰۰	۱/۰۹۰	۰/۵۸۴	۰/۶۰۰	۰/۶۰۱	۰/۳۸۷
همدان	۱/۲۵۳	۰/۳۵۶	۱/۶۸۴	۰/۵۱۳	۱/۲۶۸	۰/۷۲۸	۰/۳۹۴	۰/۹۸۵	۰/۶۴۶	۰/۵۸۵	۱/۰۲۲	۰/۴۰۰
یزد	۱/۲۴۶	۰/۲۴۴	۲/۱۶۲	۰/۲۳۸	۱/۴۸۵	۰/۷۰۱	۰/۲۹۳	۰/۹۲۶	۰/۷۱۹	۰/۶۱۲	۰/۶۲۶	۰/۴۰۷

*به علت اینکه در برخی از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌ها و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسین" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در کمتر از ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی

مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

از دو ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

در تیر ماه شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با رشد ۳/۲۷ درصدی در تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی مواجه شده است. بر تعداد این نوع از کارتخوان‌های بیشتر شرکت‌ها افزوده شده است. در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای مالی
فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای مالی فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای مالی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای مالی فعال سیستمی آن - تیر ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای مالی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای مالی فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	خرداد	تیر	
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۸۹٪	۱۲/۴۴٪	-۰/۵۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۷/۰۳٪	۳۶/۹۱٪	-۰/۱۲٪
به پرداخت ملت	۱۱/۵۲٪	۱۱/۹۹٪	-۰/۴۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۳/۵۹٪	۴۴/۵۸٪	-۰/۹۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۵۱٪	۱۹/۷۲٪	-۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۴/۹۴٪	۲۴/۵۹٪	-۰/۳۵٪
پرداخت نوین آراین	۳۳/۸۲٪	۳۳/۷۰٪	-۰/۱۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۲/۴۵٪	۲۵/۱۳٪	۲/۶۸٪
سایان کارت	۲۱/۶۲٪	۲۱/۲۱٪	-۰/۴۱٪
فن‌آوا کارت	۲۹/۱۱٪	۲۹/۲۰٪	-۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۰/۹۴٪	۳۰/۹۴٪	-۰/۰۰٪
مبنا کارت آریا	۳۶/۸۸٪	۳۸/۴۳٪	۱/۵۵٪
کل	۲۴/۷۱٪	۲۵/۳۳٪	-۰/۶۲٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

جدول فوق مبین آن است که در ماه جاری سهم کارتهای مالی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی ۲۵/۳۳ درصد از کل کارتهای مالی فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. با توجه به افزایش تعدادی کارتهای مالی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و همچنین رشد تعداد کارتهای مالی فعال سیستمی شرکت‌ها در تیر ماه، بسته به میزان سرعت بالارفتن هریک از دو مولفه‌ی فوق در شرکت‌های PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. متأسفانه در این ماه عملکرد عمده‌ی شرکت‌ها در حذف کارتهای مالی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش به‌گونه‌ای بوده است که بر عدد این شاخص آن‌ها افزوده شده است. کارتهای مالی کم‌تراکنش

و فاقد تراکنش مالی شرکت "به پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل ۱۱/۹۹ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. در مقابل ۴۴/۵۸ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" از نوع کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده‌اند. بیشترین تغییر با رقمی معادل ۲/۶۸ درصد در شرکت "تجارت الکترونیک پارسپان" مشاهده می‌شود.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

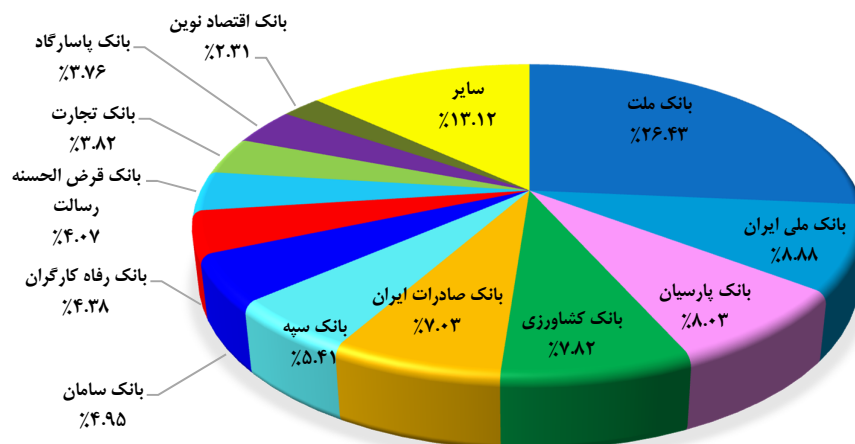
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

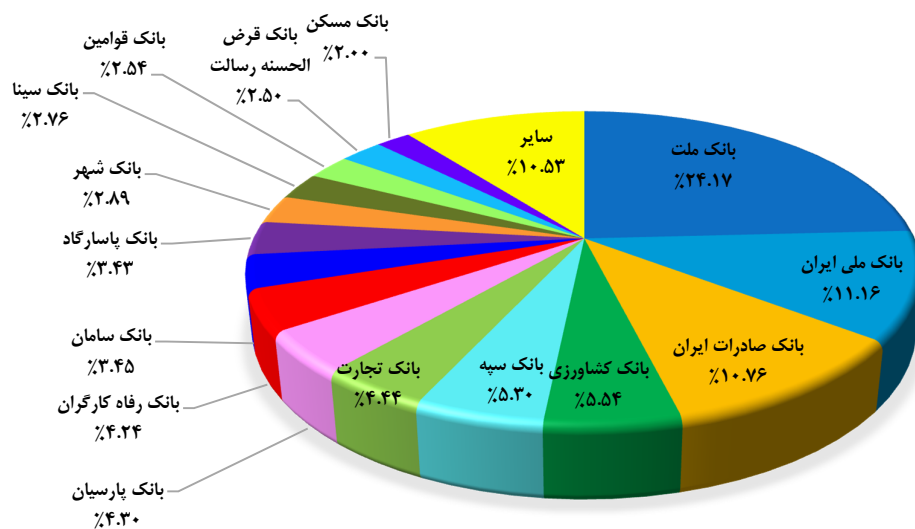
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در تیر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۳۹۷

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در تیر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۶/۴۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۱۷ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای تیر ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۳٪	۱۹/۷۰٪	۱/۰۳٪	۱/۴۹٪	۲/۱۵٪	۴/۸۰٪
۲	بانک انصار	۱/۹۵٪	۰/۳۴٪	۰/۰۱٪	۱/۸۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۷٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۸۲٪	۱/۵۹٪	۱۷/۶۲٪	۱/۸۸٪	۰/۸۷٪	۱۵/۰۵٪
۵	بانک پارسیان	۵/۹۳٪	۲۸/۳۷٪	۲۲/۹۸٪	۳/۴۶٪	۱۰/۸۵٪	۲۵/۴۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۱۳٪	۱/۴۱٪	۰/۰۹٪	۳/۶۲٪	۱/۸۷٪	۰/۱۹٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۴٪	۰/۷۰٪	۰/۱۵٪	۴/۷۱٪	۲/۲۷٪	۰/۱۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۷/۶۲٪	۰/۲۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳۶٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۸٪	۰/۲۱٪	۰/۰۲٪	۰/۳۶٪	۰/۳۴٪	۰/۱۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۱٪	۱/۶۳٪	۰/۰۵٪	۴/۲۶٪	۴/۱۸٪	۰/۷۸٪
۱۴	بانک سامان	۴/۹۸٪	۹/۱۱٪	۰/۹۹٪	۳/۱۳٪	۶/۰۷٪	۵/۶۰٪
۱۵	بانک سپه	۶/۰۵٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۵/۸۵٪	۰/۶۵٪	۰/۱۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۲٪	۱/۳۹٪	۰/۰۰٪	۲/۴۳٪	۵/۷۳٪	۰/۰۱٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۳٪	۰/۶۳٪	۰/۱۳٪	۱/۰۴٪	۱۸/۹۳٪	۰/۱۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۷۸٪	۰/۸۷٪	۰/۸۴٪	۱۱/۷۴٪	۲/۶۱٪	۰/۹۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۲/۸۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۸۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۲۳٪	۲/۸۰٪	۰/۳۶٪	۰/۱۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۳٪	۵/۱۶٪	۶/۹۴٪	۶/۰۵٪	۱/۰۴٪	۶/۲۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵٪	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۶٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۱/۵۳٪	۶/۱۰٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۵/۶۳٪	۱۵/۱۵٪	۴۸/۰۹٪	۲۴/۲۸٪	۲۲/۷۸٪	۳۹/۴۳٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۶۸٪	۴/۲۸٪	۰/۴۵٪	۱۱/۱۷٪	۱۱/۴۴٪	۰/۳۹٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۶٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "پارسیان"، "اقتصاد نوین"، "ملت" و "سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "ملت"، "شهر"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "کشاورزی"

تعلق گرفته و این بانک ها به ترتیب در مکان های اول تا چهارم جای گرفته اند.

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده						سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۵/۴۷٪	۴۱/۹۱٪	۲/۶۱٪	۸۴/۷۸٪	۱۴/۲۰٪	۱/۰۲٪		
۲	بانک انصار	۹۹/۰۱٪	۰/۹۵٪	۰/۰۴٪	۹۷/۶۳٪	۲/۳۶٪	۰/۰۱٪		
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۹٪	۰/۶۱٪	۰/۰۰٪		
۴	بانک آینده	۳۹/۶۲٪	۴/۲۴٪	۵۶/۱۴٪	۹۲/۲۷٪	۴/۹۸٪	۲/۷۵٪		
۵	بانک پارسیان	۶۵/۸۶٪	۱۷/۳۳٪	۱۶/۸۱٪	۷۱/۹۲٪	۲۶/۱۲٪	۱/۹۶٪		
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۰۱٪	۱/۸۵٪	۰/۱۴٪	۹۴/۳۳٪	۵/۶۵٪	۰/۰۲٪		
۷	بانک تجارت	۹۸/۸۷٪	۰/۹۰٪	۰/۲۳٪	۹۴/۶۹٪	۵/۲۹٪	۰/۰۱٪		
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۹۶٪	۱/۰۳٪	۰/۰۱٪	۹۶/۳۲٪	۳/۶۸٪	۰/۰۰٪		
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۵۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪		
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۶۸٪	۰/۲۰٪	۰/۱۲٪	۹۹/۸۴٪	۰/۱۲٪	۰/۰۴٪		
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۲۱٪	۸۸/۵۳٪	۳/۲۶٪	۵۲/۰۵٪	۴۷/۲۴٪	۰/۷۲٪		

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده
۱۲	بانک دی	۹۵/۶۲٪	۳/۹۸٪	۰/۳۹٪	۸۹/۹۶٪	۹/۹۴٪	۰/۱۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۱۱٪	۱/۸۳٪	۰/۰۶٪	۸۹/۷۳٪	۱۰/۲۱٪	۰/۰۶٪
۱۴	بانک سامان	۸۹/۷۸٪	۹/۰۴٪	۱/۱۸٪	۸۱/۲۱٪	۱۸/۲۵٪	۰/۵۴٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۶٪	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۹۸/۷۲٪	۱/۲۷٪	۰/۰۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۰/۴۴٪	۹/۵۴٪	۰/۰۲٪	۷۸/۵۱٪	۲۱/۴۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۵/۵۳٪	۳/۵۷٪	۰/۸۹٪	۳۲/۲۴٪	۶۷/۷۴٪	۰/۰۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۶۹٪	۰/۶۱٪	۰/۷۰٪	۹۷/۴۶٪	۲/۵۱٪	۰/۰۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۹۷/۰۵٪	۲/۹۵٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۲٪	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۷۴٪	۰/۲۲٪	۱/۰۴٪	۹۸/۵۰٪	۱/۴۸٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۶۱٪	۰/۳۴٪	۰/۰۵٪	۹۷/۲۹٪	۲/۷۰٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۱/۵۵٪	۳/۲۴٪	۵/۲۱٪	۹۷/۶۹٪	۱/۹۴٪	۰/۳۷٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۵۸٪	۰/۳۸٪	۰/۰۴٪	۹۸/۳۴٪	۱/۶۶٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۶۳/۴۱٪	۳۶/۵۵٪	۰/۰۴٪	۹۲/۰۶٪	۷/۹۴٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۹۸٪	۰/۹۷٪	۰/۰۴٪	۶۸/۳۴٪	۳۱/۶۶٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۶/۵۰٪	۲/۸۱٪	۱۰/۶۹٪	۸۹/۷۰٪	۹/۷۶٪	۰/۵۴٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۷/۳۳٪	۲/۳۶٪	۰/۳۰٪	۸۹/۳۷٪	۱۰/۶۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۴۹٪	۳/۵۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۴۵٪	۱/۵۵٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۷/۵۲٪	۲/۴۸٪	۰/۰۰٪	۸۹/۲۶٪	۱۰/۷۴٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در تیر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور همانند ماه گذشته به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "پارسیان" در مقام دوم، بانک "ملت" در مقام سوم و بانک "کشاورزی" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در تیر ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب $1/84$ و $0/42$ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.
- کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتهای فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتهای فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت

نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - تیر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۳۳۴	۲/۰۵۴۶	۱۹/۶۹۷۹	۳۸۸/۰۰۵۶	۱/۰۲۵۳	۱/۰۵۱۲
۲	بانک انصار	۱/۹۵۱۴	۳/۸۰۸۱	۰/۳۳۹۱	۰/۱۱۵۰	۰/۰۱۳۱	۰/۰۰۰۲
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۳۴۳	۰/۴۰۲۳	۰/۰۲۱۱	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۸۱۸۲	۰/۶۶۹۵	۱/۵۹۳۴	۲/۵۳۹۰	۱۷/۶۱۵۳	۳۱۰/۲۹۷۳
۵	بانک پارسیان	۵/۹۲۸۰	۳۵/۱۴۱۵	۲۸/۳۷۱۸	۸۰۴/۹۶۰۰	۲۲/۹۸۳۹	۵۲۸/۲۵۹۶
۶	بانک پاسارگاد	۴/۱۲۵۷	۱۷/۰۲۱۴	۱/۴۱۵۰	۲/۰۰۲۲	۰/۰۸۹۲	۰/۰۰۸۰
۷	بانک تجارت	۴/۲۳۷۸	۱۷/۹۵۹۴	۰/۷۰۴۸	۰/۴۹۶۸	۰/۱۴۸۰	۰/۰۲۱۹
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۳۴۶	۰/۵۳۹۷	۰/۱۳۹۵	۰/۰۱۹۵	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۶۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸۸۰	۰/۰۸۲۹	۰/۰۱۰۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۵۳	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۸۸	۰/۰۰۱۵	۷/۶۱۶۵	۵۸/۰۱۱۸	۰/۲۳۴۶	۰/۰۵۵۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۸۰۰	۰/۰۷۸۴	۰/۲۱۲۱	۰/۰۴۵۰	۰/۰۱۷۵	۰/۰۰۰۳
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۱۲۰	۲۳/۱۵۵۳	۱/۶۳۰۶	۲/۶۵۸۹	۰/۰۴۷۳	۰/۰۰۲۲
۱۴	بانک سامان	۴/۹۷۷۹	۲۴/۷۷۹۴	۹/۱۱۳۱	۸۳/۰۴۸۷	۰/۹۹۳۸	۰/۹۸۷۷
۱۵	بانک سپه	۶/۰۴۶۷	۳۶/۵۶۲۷	۰/۱۱۸۳	۰/۰۱۴۰	۰/۱۲۲۵	۰/۰۱۵۰
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۳۸۵	۰/۰۵۶۹	۰/۰۰۸۵	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۷۲۴۵	۰/۵۲۴۸	۱/۳۹۰۰	۱/۹۳۳۲	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۲۹۷	۰/۸۶۴۴	۰/۶۳۲۵	۰/۴۰۰۱	۰/۱۳۱۸	۰/۰۱۷۴
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۷۷۵۶	۶۰/۴۵۹۷	۰/۸۶۹۴	۰/۷۵۵۸	۰/۸۴۰۲	۰/۷۰۵۹
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۸۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۶۰۸	۲۰/۸۰۰۷	۰/۰۸۰۳	۰/۰۰۶۴	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si ⁺	Si	Si ⁺	Si	Si ⁺	Si
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۹۳۹	۰/۹۸۷۸	۰/۰۳۱۷	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۳۳	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۳۰۹	۲/۰۴۷۴	۰/۰۵۷۴	۰/۰۰۳۳	۰/۲۲۹۹	۰/۰۵۲۸
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵۶۷	۰/۰۲۴۶	۰/۰۰۹۸	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۲۵۳	۶۴/۴۰۴۶	۵/۱۶۱۱	۲۶/۶۳۷۴	۶/۹۳۹۸	۴۸/۱۶۱۰
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۷۱۳	۰/۲۲۲۱	۰/۰۳۳۰	۰/۰۰۱۱	۰/۰۰۲۷	۰/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵۲۲	۰/۰۰۲۷	۰/۵۴۶۸	۰/۲۹۸۹	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۵۸۳	۰/۹۱۸۲	۰/۱۷۱۴	۰/۰۲۹۴	۰/۰۰۶۶	۰/۰۰۰۰
۲۹	بانک ملت	۲۵/۶۲۷۷	۶۵۶/۷۷۸۵	۱۵/۱۵۴۹	۲۲۹/۶۶۹۸	۴۸/۰۹۰۸	۲۰۳۱۲/۷۲۹۲
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۶۸۲۹	۹۳/۷۵۸۴	۴/۲۷۸۲	۱۸/۳۰۳۰	۰/۴۵۴۱	۰/۲۰۶۲
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۶۱۱	۰/۷۴۱۶	۰/۵۷۰۱	۰/۳۲۵۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۷۲	۰/۰۰۱۴	۰/۰۱۷۲	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۱۷۳	۰/۲۶۷۶	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲۰۲	۰/۱۷۶۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۱۴۶	۰/۰۴۶۰	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱۰۰۶۵/۳۴۰۸	-	۱۰۶۲۰/۲۸۱۰	-	۳۰۲۰۲/۵۷۱۰

ملاحظه می‌شود که در تیر ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳،۲۰۲/۵۷۱۰ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۰،۰۶۵/۳۴۰۸ و ۱۰۶۲۰/۲۸۱۰ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در تیر ماه ۹۷ نسبت به خرداد ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد و تیر ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد
شاخص H-H	۱۰۰۸۰/۴۵۰۲	۱۰۰۶۵/۳۴۰۸	-۱/۴۰٪	۱۰۵۲۹/۳۳۳۱	۱۰۶۲۰/۲۸۱۰	۵/۹۵٪	۳۰۰۴۹/۷۳۳۳	۳۰۲۰۲/۵۷۱۰	۵/۰۱٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار "کارتخوان فروشگاهی" در تیر ماه نسبت به خرداد ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار پذیرش موبایلی" نرخ رشد مثبت داشته‌اند؛ اما این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵,۲ سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در تیر ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۰,۳۹۷,۶۴۸ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۷,۳۶۱,۷۸۹ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۶۴ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۶,۶۶۲ عدد و سهم ۰/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

Debit card ^{۳۲}

Credit card ^{۳۳}

Prepaid ^{۳۴}

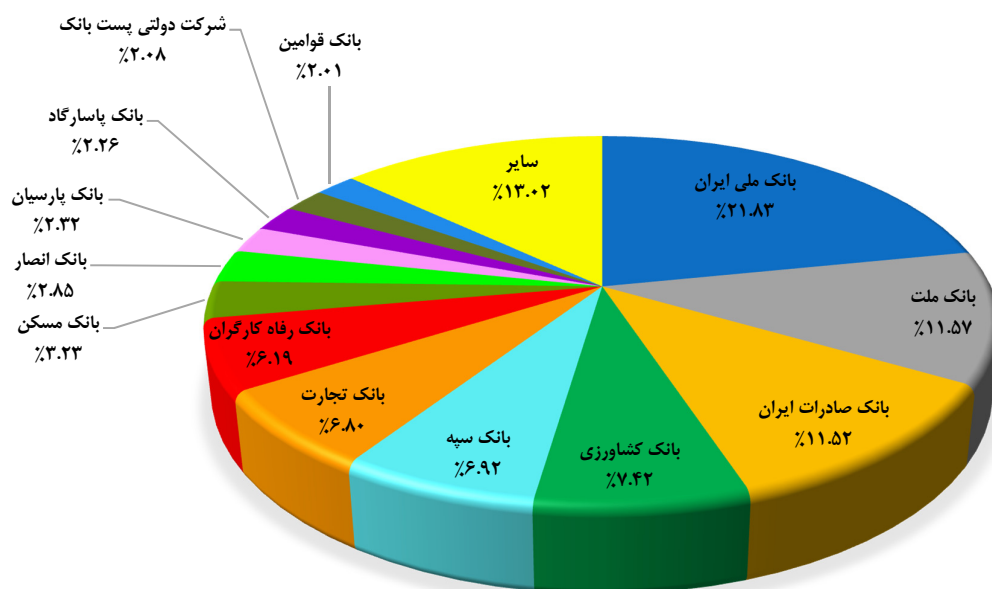
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – خرداد و تیر ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
خرداد ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۴۶۷,۰۲۳	۶۳,۷۲۷	۸۶,۳۶۹,۸۳۱	۸۹,۹۰۰,۵۸۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۸۲٪	۰/۰۵٪	۹۵/۱۳٪	-
تیر ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۹۶۹,۱۹۷	۶۶,۶۶۲	۸۷,۳۶۱,۷۸۹	۹۰,۳۹۷,۶۴۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۲۸٪	۰/۰۷٪	۹۶/۶۴٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در تیر ماه نسبت به خرداد ماه	-۱۴/۳۶٪	۴/۶۱٪	۱/۱۵٪	۰/۵۵٪

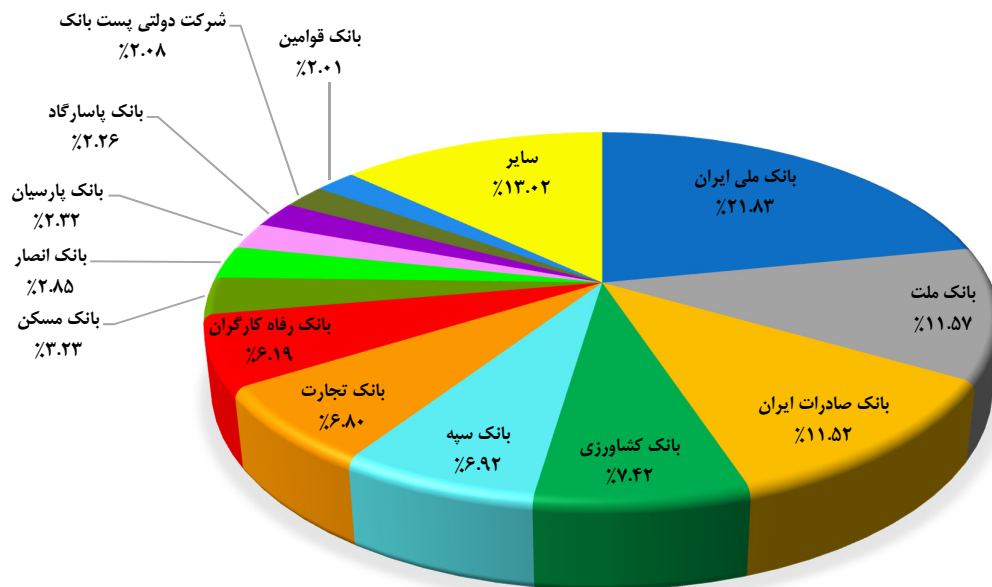
همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در تیر ۹۷ نسبت به خرداد ماه، نرخ رشد معادل ۰/۵۵ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت‌های هدیه و بن کارت منفی و در دودسته دیگر مثبت بوده است.

سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش ۵,۲,۲ دار

طی تیر ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - تیر ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در تیر ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای تیر ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در تیر ۹۷ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۵۸٪	۱/۰۹٪	۲/۱۸٪
۲	بانک انصار	۰/۶۴٪	۲/۹۱٪	۱/۲۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۱۲٪	۵/۷۰٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۹٪	۱/۷۲٪	۲۰/۰۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۶٪	۲/۲۳٪	۲/۹۰٪
۷	بانک تجارت	۱/۳۴٪	۶/۸۵٪	۵/۳۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۸۲٪	۰/۸۴٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۱٪	۰/۳۷٪	۰/۲۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۱۷٪	۰/۴۸٪	۰/۴۲٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۱٪	۶/۲۸٪	۳/۴۸٪
۱۴	بانک سامان	۳/۷۳٪	۰/۹۱٪	۴/۰۴٪
۱۵	بانک سپه	۱۳/۵۱٪	۶/۹۷٪	۵/۱۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۱٪	۰/۲۷٪	۰/۷۶٪
۱۷	بانک سینا	۴/۰۷٪	۰/۶۸٪	۰/۹۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۲/۹۸٪	۱/۶۵٪	۶/۶۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۴۷٪	۱۱/۷۰٪	۶/۴۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۶۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۸٪	۱/۰۱٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۴٪	۱/۰۵٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۲/۰۴٪	۱/۲۶٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۸۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۲/۹۱٪	۷/۵۵٪	۳/۶۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۸٪	۰/۲۲٪	۰/۳۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۳۰٪	۱/۱۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۲/۳۰٪	۱۱/۶۸٪	۷/۲۴٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۶۶٪	۲۲/۱۱٪	۱۳/۸۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۳/۵۱٪	۲/۱۴٪	۰/۲۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۳۶٪	۰/۹۰٪	۱/۶۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۶۸٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۱۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۲/۳۰ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۰/۰۶ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای تیر ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - تیر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۴٪	۹۳/۳۸٪	۶/۳۸٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۵۰٪	۱/۴۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۷۳٪	۳/۲۷٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۵/۲۷٪	۱۴/۷۳٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۷۱/۵۵٪	۲۸/۴۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۷٪	۹۵/۷۰٪	۴/۲۲٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۷/۴۱٪	۲/۵۷٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۷٪	۹۶/۵۷٪	۳/۳۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۰/۱۷٪	۹/۸۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۷/۴۵٪	۲/۵۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۶۳٪	۹۴/۰۴٪	۴/۳۴٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۳٪	۹۷/۰۸٪	۲/۸۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۸/۱۵٪	۱/۸۵٪
۱۴	بانک سامان	۰/۲۷٪	۸۶/۶۹٪	۱۳/۰۴٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۴٪	۹۷/۴۰٪	۲/۴۶٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۱/۳۵٪	۸/۶۵٪
۱۷	بانک سینا	۰/۴۳٪	۹۵/۱۹٪	۴/۳۸٪
۱۸	بانک شهر	۰/۱۲٪	۸۷/۸۶٪	۱۲/۰۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۱۵٪	۱/۸۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۵۴٪	۹۱/۸۸٪	۶/۵۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۰۰٪	۲/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۹۶٪	۳/۰۴٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۷/۹۳٪	۲/۰۷٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۱/۶۰٪	۱۸/۴۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۳٪	۹۸/۳۶٪	۱/۶۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۵٪	۹۵/۳۲٪	۴/۵۲٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۹۱/۳۰٪	۸/۷۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۸۳/۵۸٪	۱۶/۴۲٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۳٪	۹۷/۶۱٪	۲/۰۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۷/۹۰٪	۲/۰۹٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۱۲٪	۹۹/۵۱٪	۰/۳۶٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۷/۰۷٪	۲/۹۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۳٪	۹۴/۱۰٪	۵/۸۷٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۹/۵۳٪	۰/۴۷٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۳/۳۴٪	۶/۶۶٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵،۲،۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - تیر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۵۸۳۸	۱۲/۸۴۳۳	۱/۰۸۵۸	۱/۱۷۹۰	۲/۱۸۲۸	۴/۷۶۴۵
۲	بانک انصار	۰/۶۳۷۵	۰/۴۰۶۵	۲/۹۰۸۷	۸/۴۶۰۴	۱/۲۹۰۹	۱/۶۶۶۳
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲۴۰	۰/۰۰۰۶	۰/۴۱۴۶	۰/۱۷۱۹	۰/۴۱۱۹	۰/۱۶۹۶
۴	بانک آینده	۰/۰۰۹۰	۰/۰۰۰۱	۱/۱۲۱۳	۱/۲۵۷۲	۵/۷۰۱۰	۳۲/۵۰۱۰
۵	بانک پارسیان	۰/۱۹۲۰	۰/۰۳۶۹	۱/۷۱۵۲	۲/۹۴۲۱	۲۰/۰۶۴۶	۴۰۲/۵۸۷۵
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۵۷۷	۵/۰۹۷۰	۲/۲۳۴۸	۴/۹۹۴۴	۲/۹۰۱۵	۸/۴۱۸۷
۷	بانک تجارت	۱/۳۳۶۶	۱/۷۸۶۵	۶/۸۴۹۶	۴۶/۹۱۷۲	۵/۳۳۳۴	۲۸/۳۳۸۹
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۵۶۱	۰/۵۷۱۶	۰/۸۲۱۷	۰/۶۷۵۲	۰/۸۴۱۳	۰/۷۰۷۹
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۹۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۹۱	۰/۰۰۰۸
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰۷۵	۰/۰۰۰۱	۰/۳۶۹۰	۰/۱۳۶۲	۰/۲۸۴۳	۰/۰۸۰۸
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۶۰۰	۰/۱۲۹۶	۰/۰۱۶۰	۰/۰۰۰۳	۰/۰۲۱۷	۰/۰۰۰۵
۱۲	بانک دی	۰/۱۷۲۵	۰/۰۲۹۸	۰/۴۷۸۶	۰/۲۲۹۰	۰/۴۱۹۷	۰/۱۷۶۲
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۱۰۵	۰/۰۰۰۱	۶/۲۸۲۵	۳۹/۴۷۰۴	۳/۴۸۳۵	۱۲/۱۳۵۰
۱۴	بانک سامان	۳/۷۲۷۸	۱۳/۸۹۶۲	۰/۹۱۳۳	۰/۸۳۴۲	۴/۰۴۰۷	۱۶/۳۲۶۹
۱۵	بانک سپه	۱۳/۵۱۲۹	۱۸۲/۵۹۹۷	۶/۹۷۲۱	۴۸/۶۱۰۰	۵/۱۷۱۶	۲۶/۷۴۵۱
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۱۲۰	۰/۰۰۰۱	۰/۲۷۳۴	۰/۰۷۴۸	۰/۷۶۱۷	۰/۵۸۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱۷	بانک سینا	۴/۰۶۸۳	۱۶/۵۵۰۹	۰/۶۸۴۹	۰/۴۶۹۱	۰/۹۲۶۶	۰/۸۵۸۶
۱۸	بانک شهر	۲/۹۷۷۷	۸/۸۶۶۷	۱/۶۴۵۷	۲/۷۰۸۵	۶/۶۲۳۵	۴۳/۸۷۰۴
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۴۷۱۶	۲/۱۶۵۶	۱۱/۷۰۴۵	۱۳۶/۹۹۴۶	۶/۴۴۲۱	۴۱/۵۰۰۴
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۶۵۵۵	۰/۴۲۹۷	۰/۰۲۹۸	۰/۰۰۰۹	۰/۰۶۲۸	۰/۰۰۳۹
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۶۸۲۰	۲/۸۲۹۰	۱/۰۰۸۱	۱/۰۱۶۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۱۳۶۴	۱/۲۹۱۳	۱/۰۴۸۱	۱/۰۹۸۵
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۲/۰۳۶۸	۴/۱۴۸۶	۱/۲۶۳۸	۱/۵۹۷۳
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۲۱۴	۰/۰۱۴۷	۰/۸۰۵۳	۰/۶۴۸۶
۲۵	بانک کشاورزی	۲/۹۱۴۷	۸/۴۹۵۵	۷/۵۵۱۵	۵۷/۰۲۵۸	۳/۶۴۹۷	۱۳/۳۲۰۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۷۵۵	۰/۲۲۶۱	۰/۲۲۳۸	۰/۰۵۰۱	۰/۳۱۲۳	۰/۰۹۷۵
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۵۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۲
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۳/۳۰۱۶	۱۰/۹۰۰۴	۱/۱۸۵۸	۱/۴۰۶۱
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۲/۳۰۲۷	۲۰۷۳۵/۵۶۸۴	۱۱/۶۸۴۲	۱۳۶/۵۱۹۸	۷/۲۳۸۵	۵۲/۳۹۵۷
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۶۶۰۸	۲۱/۷۲۳۳	۲۲/۱۰۹۱	۴۸۸/۸۱۰۳	۱۳/۸۸۰۸	۱۹۲/۶۷۷۳
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۳/۵۱۰۲	۱۲/۳۲۱۸	۲/۱۳۶۶	۴/۵۶۵۳	۰/۲۳۰۰	۰/۰۵۲۹
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۱۹۱	۰/۰۰۰۴
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۳۶۳۰	۰/۱۳۱۸	۰/۸۹۸۲	۰/۸۰۶۸	۱/۶۴۹۷	۲/۷۲۱۶
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۳۸۸	۰/۰۵۷۰	۰/۰۳۲۸	۰/۰۰۱۱
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۳۲۲۲	۰/۱۰۳۸	۰/۶۷۶۴	۰/۴۵۷۵
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۳۰۰۲۳/۸۷۷۹	-	۱۰۰۰۳/۲۴۸۷	-	۸۸۸/۹۲۴۳

ملاحظه می‌شود که در تیر ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر دسته "کارت اعتباری"، "کارت هدیه و بن کارت" و "برداشت" رشد مثبت داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۱/۹۵ درصدی در تیر ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که بودن

در طبقه "رقابتی" بدان معناست که سهم بازار بانک های صادر کننده در بازار صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می باشد.

نکته دیگر نرخ رشد منفی ۹/۲۱ درصدی "کارت اعتباری" و قرار گرفتن این جنس کارت همچنان در طبقه تمرکز بالایی باشد.

همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد منفی ۹/۲۱ درصد داشته و این به معنای قرار گرفتن مجدد آن در طبقه "تمرکز بالا" و حیطه انحصار در حوزه صدور این دسته از کارت ها در بین بانک های صادر کننده می باشد. بالاترین سهم در تیر ماه ۹۷ برای کارت اعتباری همچنان به ترتیب به بانک های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار در تیر ماه نسبت به خرداد ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده - خرداد و تیر ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد	خرداد ۹۷	تیر ۹۷	نرخ رشد
شاخص HHI	۳۰۳۳۰/۵۵۵۴	۳۰۲۳۳/۸۷۷۹	-۹/۲۱٪	۱۰۰۱۲/۸۷۴۲	۱۰۰۰۳/۲۴۸۷	-۰/۹۵٪	۸۷۱/۸۸۱۶	۸۸۸/۹۳۴۳	۱/۹۵٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار، در تیر ماه همانگونه که مشخص است صدور "کارت برداشت" در بانک های صادر کننده در کشور رشد منفی ۰/۹۵ درصدی داشته است که این به معنی نزدیک شدن به رقابت در بین بانک های صادر کننده است.

دسته "کارت هدیه و بن کارت" در دسته "رقابتی" باقی مانده است که این همچنان به معنای قرار گرفتن وضعیت صدور کارت های "هدیه و بن کارت" در وضعیت رقابت می باشد که بیشترین سهم در صدور این دسته

از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

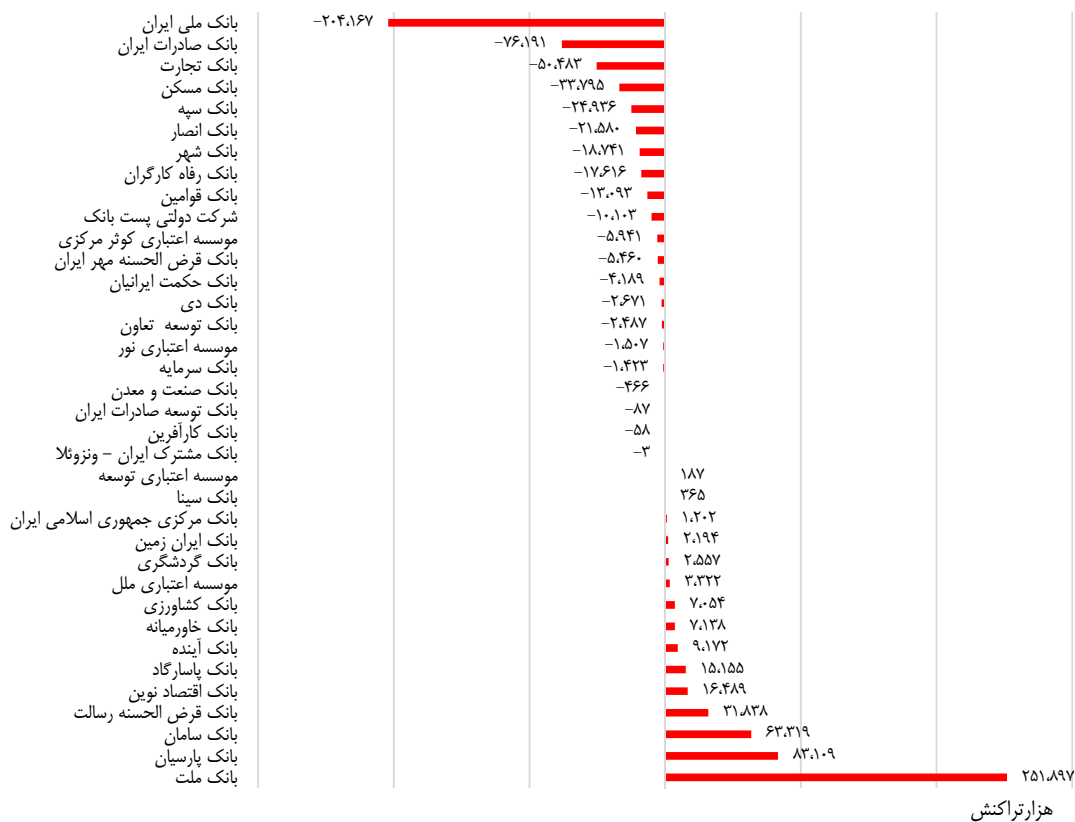
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - تیر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۷٪	۲/۳۱٪	۱/۴۹٪	۱/۵۷٪
۲	بانک انصار	۲/۹۸٪	۱/۷۶٪	۲/۵۵٪	۱/۷۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۵۷٪	۰/۶۲٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۳۳٪	۱/۸۴٪	۲/۳۰٪	۱/۸۲٪
۵	بانک پارسیان	۳/۳۴٪	۸/۰۳٪	۲/۸۹٪	۴/۳۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۹۰٪	۳/۷۶٪	۲/۸۷٪	۳/۴۳٪
۷	بانک تجارت	۶/۶۷٪	۳/۸۲٪	۴/۸۲٪	۴/۴۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۰٪	۰/۶۶٪	۰/۶۹٪	۰/۶۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۹٪	۰/۲۶٪	۰/۲۷٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۴۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۲۶٪	۰/۵۱٪	۰/۳۶٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۳۷٪	۴/۳۸٪	۴/۲۷٪	۴/۲۴٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۴	بانک سامان	۱/۳۷٪	۴/۹۵٪	۱/۸۱٪	۳/۴۵٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۲٪	۵/۴۱٪	۵/۶۴٪	۵/۳۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۱٪	۰/۳۹٪	۰/۴۸٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۹٪	۰/۷۱٪	۰/۶۶٪	۲/۷۶٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۳٪	۰/۸۷٪	۳/۲۸٪	۲/۸۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۳۳٪	۷/۰۳٪	۱۱/۵۷٪	۱۰/۷۶٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۲۸٪	۴/۰۷٪	۲/۳۵٪	۲/۵۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۲۰٪	۰/۸۹٪	۱/۳۷٪	۰/۷۸٪
۲۳	بانک قوامین	۲/۰۳٪	۱/۲۹٪	۲/۵۹٪	۲/۵۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۲٪	۷/۸۲٪	۵/۷۴٪	۵/۵۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۲٪	۰/۵۵٪	۰/۴۷٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۷٪	۰/۸۶٪	۳/۵۷٪	۲/۰۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۲۲٪	۲۶/۴۳٪	۱۸/۲۰٪	۲۴/۱۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۴۰٪	۸/۸۸٪	۱۶/۳۵٪	۱۱/۱۶٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۳۷٪	۰/۸۰٪	۰/۶۴٪	۰/۴۳٪
۳۳	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۳۴	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۰٪	۰/۴۶٪	۰/۵۹٪	۰/۲۸٪
۳۵	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۷٪	۰/۲۹٪	۰/۳۶٪
۳۶	مؤسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۱۹٪	۰/۸۰٪	۰/۲۴٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در تیر ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "پارسیان" اختصاص یافته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

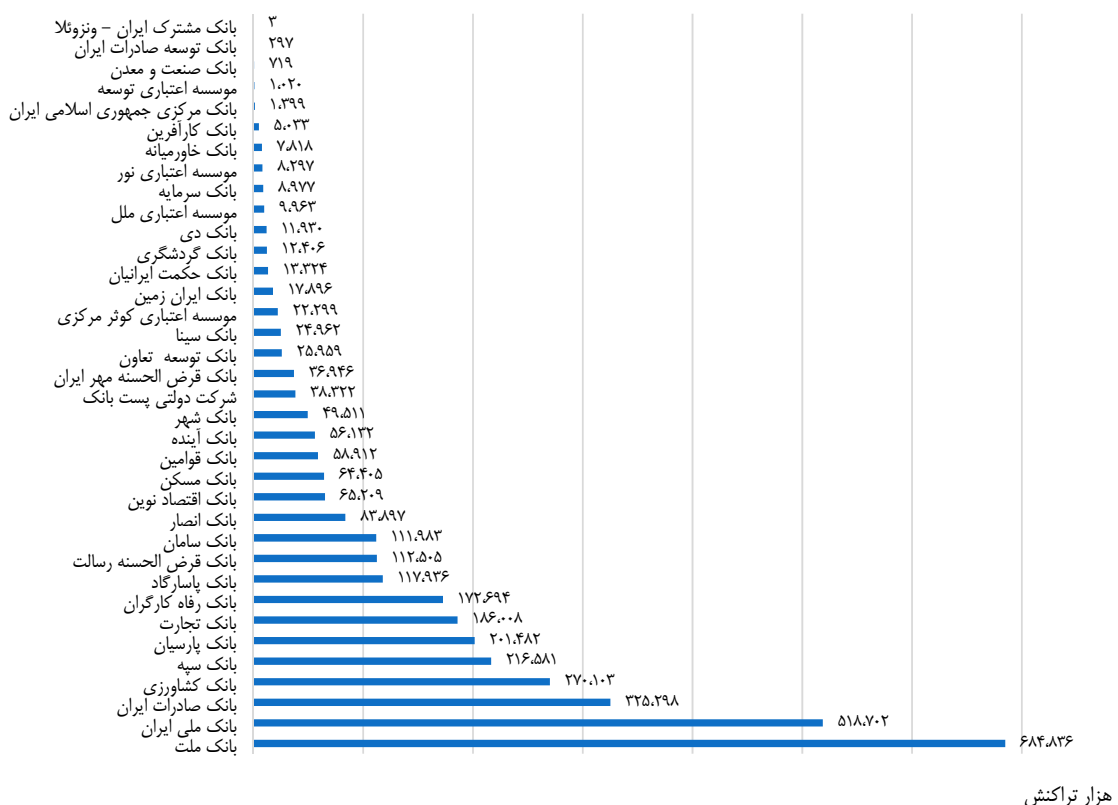

شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از

بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

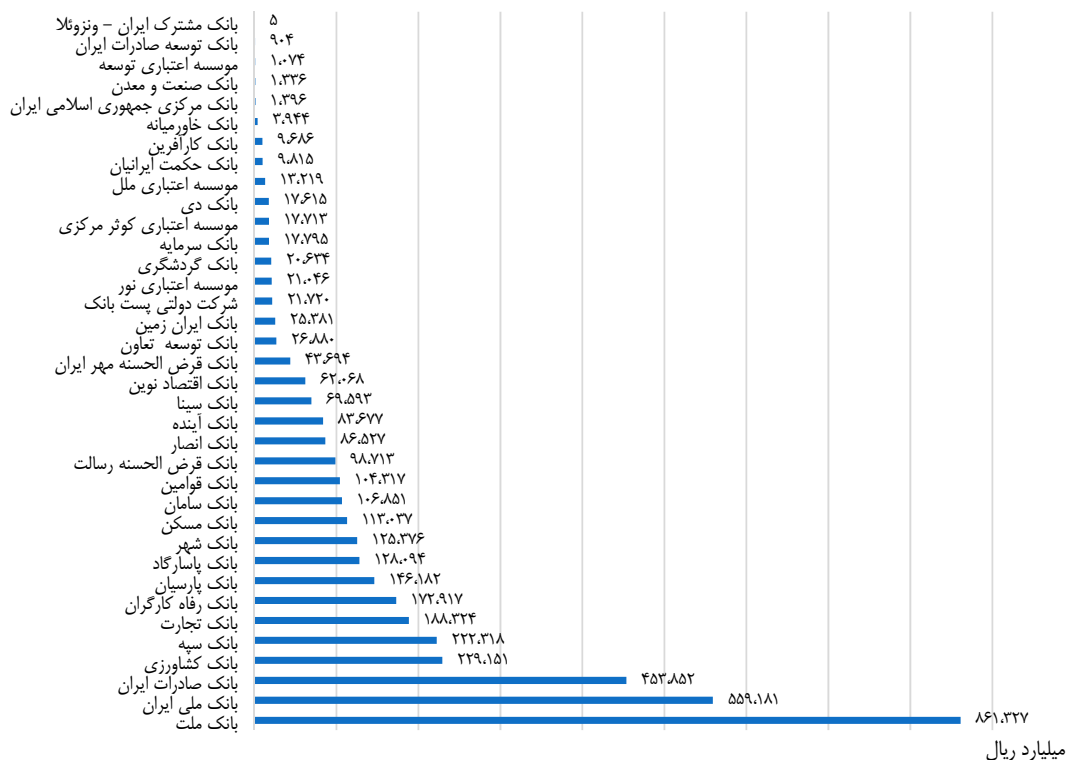

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"،

"توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در تیر ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۳۹۷

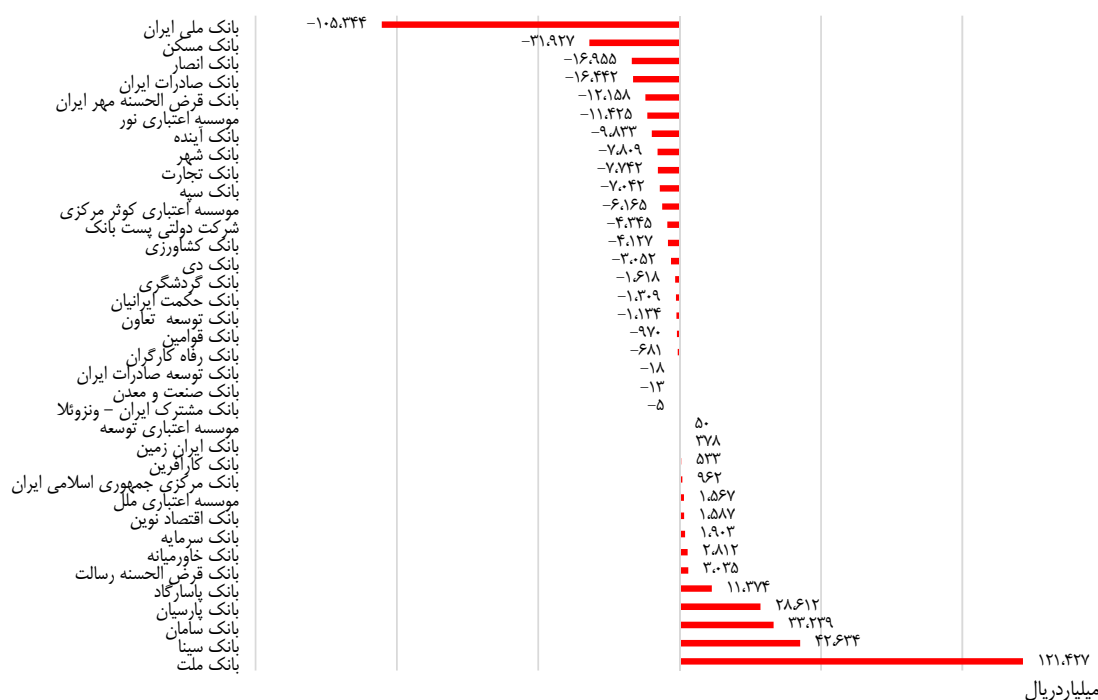
^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی تیر ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سینا"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "انصار" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵.۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در تیر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۲ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (خرداد ماه) میزان ۱۰۸/۱۴ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۳۱/۴۴ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۶۴/۹۵ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - تیر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (تیر ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۳۱/۴۴
۲	بانک سینا	۳۳/۸۲
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۳۷/۵۹
۴	بانک مسکن	۴۷/۸۳
۵	بانک قوامین	۵۶/۳۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (تیر ۹۷)
۶	بانک آینده	۵۶/۵۲
۷	بانک سرمایه	۵۶/۸۶
۸	بانک کارآفرین	۷۴/۰۸
۹	بانک صادرات ایران	۷۷/۲۶
۱۰	موسسه اعتباری نور	۸۹/۳۰
۱۱	بانک دی	۹۳/۵۷
۱۲	بانک ملی ایران	۹۵/۳۷
۱۳	بانک تجارت	۱۰۰/۸۸
۱۴	بانک ایران زمین	۱۰۵/۷۸
۱۵	بانک ملت	۱۰۶/۲۶
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۰۷/۴۴
۱۷	بانک گردشگری	۱۰۷/۴۶
۱۸	بانک سپه	۱۰۹/۸۹
۱۹	بانک شهر	۱۱۱/۵۵
۲۰	بانک انصار	۱۱۴/۶۶
۲۱	بانک توسعه تعاون	۱۲۱/۲۲
۲۲	بانک پاسارگاد	۱۲۶/۹۷
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۹/۵۰
۲۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۰/۰۷
۲۵	بانک رفاه کارگران	۱۳۲/۵۴
۲۶	بانک اقتصاد نوین	۱۳۳/۳۲
۲۷	بانک کشاورزی	۱۴۰/۵۶
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۱۴۹/۸۱
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۷۶/۰۲
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۷۷/۰۰
۳۱	بانک پارسیان	۱۷۷/۷۵
۳۲	بانک سامان	۱۷۹/۱۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (تیر ۹۷)
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱۸۸/۹۸
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۶۴/۹۵
	کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۰۸/۱۴

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۸/۴۳ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۸/۴۳ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانکهایی مثل "صنعت و معدن"، "سینا" و "توسعه صادرات ایران" در تیر ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصدهزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - تیر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (تیر ۹۷)
۱	بانک سینا	۸۳/۶۶
۲	بانک صنعت و معدن	۹۸/۲۵
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۰/۴۹
۴	بانک خاورمیانه	۱۲۰/۱۰
۵	بانک سرمایه	۱۳۷/۸۰
۶	بانک قوامین	۱۳۸/۱۴
۷	بانک آینده	۱۶۰/۵۷
۸	بانک مسکن	۱۶۰/۸۰
۹	بانک کارآفرین	۱۷۴/۴۲
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۹۹/۰۵
۱۱	بانک ملی ایران	۲۱۵/۹۷
۱۲	بانک تجارت	۲۲۲/۳۷
۱۳	بانک سپه	۲۲۵/۴۵
۱۴	بانک گردشگری	۲۲۸/۶۷
۱۵	موسسه اعتباری نور	۲۳۵/۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (تیر ۹۷)
۱۶	بانک رفاه کارگران	۲۳۷/۹۴
۱۷	بانک ایران زمین	۲۳۸/۵۲
۱۸	بانک توسعه تعاون	۲۴۴/۴۹
۱۹	بانک ملت	۲۴۷/۵۷
۲۰	موسسه اعتباری ملل	۲۵۶/۸۶
۲۱	بانک دی	۲۵۸/۰۸
۲۲	بانک شهر	۲۵۸/۳۸
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۵۸/۵۹
۲۴	بانک انصار	۲۸۴/۴۳
۲۵	بانک کشاورزی	۳۰۷/۲۸
۲۶	بانک سامان	۳۱۴/۸۲
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۲۱/۳۵
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۳۲۹/۷۷
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۵۱/۳۳
۳۰	بانک اقتصاد نوین	۳۸۶/۷۳
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۲۰/۲۴
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۴۲۶/۴۴
۳۳	بانک پارسیان	۵۱۰/۸۳
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۷۵۳/۲۶
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۲۴۹/۸۷

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۴۹/۸۷ ریال را در تیر ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول

۱۲-۵ مشاهده می‌گردد در تیر ماه ۹۷ بانک "سینا" با پرداخت ۸۳/۶۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۹۸/۲۵ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۷۵۳/۲۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "پارسیان" با ۵۱۰/۸۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "شرکت دولتی پست بانک" با ۴۲۶/۴۴ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای تیر ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - تیر ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (تیر ۹۷)
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۵/۳۹
۲	بانک شهر	۲۵/۸۶
۳	بانک صنعت و معدن	۲۷/۸۶
۴	بانک خاورمیانه	۶۹/۵۲
۵	بانک پارسیان	۹۴/۹۵
۶	بانک کارآفرین	۱۰۱/۶۲
۷	موسسه اعتباری نور	۱۱۵/۸۹
۸	موسسه اعتباری ملل	۱۲۰/۴۸
۹	بانک آینده	۱۷۶/۵۳
۱۰	بانک گردشگری	۱۷۹/۲۲
۱۱	بانک صادرات ایران	۱۹۸/۱۷
۱۲	بانک پاسارگاد	۲۲۰/۸۷
۱۳	بانک دی	۲۲۸/۱۹
۱۴	بانک سامان	۲۴۶/۱۷
۱۵	بانک توسعه صادرات ایران	۲۴۹/۸۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (تیر ۹۷)
۱۶	بانک ملت	۲۶۷/۹۹
۱۷	بانک رفاه کارگران	۳۱۸/۰۷
۱۸	بانک سرمایه	۳۱۸/۷۷
۱۹	بانک قوامین	۳۲۷/۳۲
۲۰	بانک ایران زمین	۳۴۳/۳۲
۲۱	بانک سینا	۴۰۸/۶۶
۲۲	بانک سپه	۴۲۴/۰۵
۲۳	بانک مسکن	۴۲۵/۵۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۴۶/۷۶
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴۴۷/۰۷
۲۶	بانک اقتصاد نوین	۴۵۷/۴۶
۲۷	بانک انصار	۵۴۱/۸۰
۲۸	بانک ملی ایران	۵۶۴/۶۶
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۵۶۸/۴۱
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۶۱۲/۰۸
۳۱	بانک توسعه تعاون	۶۵۳/۷۴
۳۲	بانک تجارت	۶۵۴/۵۶
۳۳	بانک کشاورزی	۹۹۲/۴۶
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱،۰۰۴/۹۶
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱،۳۲۹/۸۷
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۲۸۷/۵۶

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در تیر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۸۷/۵۶ ریال (۲۸/۲۵ درصد نرخ رشد مثبت نسبت

به خرداد ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در تیر ماه ۹۷، "بانک مشترک ایزان-ونزوئلا" با ۲۵/۳۹ ریال و پس از آن "بانک شهر" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۲۵/۸۶ و ۲۷/۸۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۳۲۹/۸۷ ریال و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۰۴/۹۶ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۳ نیز پر واضح است، در کل مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در تیر ماه ۹۷ نسبت به خرداد ماه بیشتر شده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی تیر ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به اسفند ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۶ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های تیر ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۷۷۲ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۰۳۳ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۷/۱۸ و ۸/۱۱ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در تیر ماه ۱۳۹۷ با افزایش ۲/۸۹ درصدی به نزدیک به ۸،۸۷۰ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۸/۴۹ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۵۱ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۰/۹۹ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های تیر ماه ۱۳۹۷ با ۸۹/۲۲ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۷/۸۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۹۳، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۰۷ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۲۷ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۴۲ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۱۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۴۸۶/۸۷ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۱۶۷/۱۲ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۹/۷۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول تیر ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۶/۵۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تیر ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۳۶/۲۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی تیر ماه ۱۳۹۷ در قیاس با خرداد، ۲/۳۷ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۲۴/۲۲ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی تیر ماه ۱۳۹۷ نسبت به خرداد ماه به سبب افزایش ۰/۶۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل کاهش ۱/۶۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۸/۹۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۵۷،۳۳۸،۱۹۹ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۱۲ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۰۲،۶۴۹،۲۰۳ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۷/۰۲ درصد معادل ۴۲۷،۱۶۵،۱۱۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در تیر ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به خرداد با رشد ۵/۹۴- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاها در تمامی گروه‌های خطایی نیز با کاهش همراه بوده است. تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۴۲/۳۲- درصدی، ۰/۴۷- درصدی، ۳/۲۹- درصدی، ۱۸/۳۸- درصدی و ۱۱/۶۸- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده تیر ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته بدون تغییر بوده و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای

شبکه پرداخت در تیر ماه ۱۳۹۷، ۹۸/۹۰ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در خرداد ماه افزایش ۰/۳۷ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز افزایش ۰/۲۳ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در تیر ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. اختلاف سهم بازار مبلغی این شرکت با سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "پرداخت الکترونیک سامان" بیش از ده درصد می‌باشد. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی مجدداً بین شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" و بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق داشته است. این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در ماه تیر شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۲۱ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بالاترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها این شاخص نسبت به ماه گذشته به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن سه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت نوین آراین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است. عملکرد شرکت "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های اینترنتی سبب پایین آمدن این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی ارزیابی می‌شود.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آراین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در تیر ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۳۲ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۶/۸۵ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۸/۹۴ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۴/۸۸ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۵/۰۷ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است.

شرکت "به پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۶۹/۲۳ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش-دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار هم به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در حدود ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارخوان فروشگاه‌های و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در تیر ماه تعداد کارخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با افزایش مواجه شده و نرخ رشد ۳/۲۷ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با عددی معادل ۱۱/۹۹ درصد به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۴۴ درصد از کارخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در ماه تیر سهم کارخوان‌های

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۵/۳۳ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانکهای پذیرنده تراکنشهای کارت و بانکهای صادرکننده کارتهای بانکی تراکنشدار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانکهای پذیرنده حاکی از آن است که در تیر ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" بیشترین سهم از بازار تراکنشها، چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانکهای پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنشها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنشهای هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانکهای کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتهای فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده تراکنشهای "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار بوده است. همچنین میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتهای فروشگاهی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانکهای پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارتهای بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در تیر ماه ۹۷ نسبت به خرداد ماه رشد مثبت ۵۵/۰ درصدی داشته است. در این ماه نسبت به ماه گذشته، نرخ رشد در دسته کارتهای "هدیه و بن کارت" منفی و در دسته کارتهای "برداشت" و "اعتباری" مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانکهای صادرکننده کارتهای بانکی تراکنشدار در تیر ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی صادر شده تراکنشدار در شبکه شاپرک را داشته و نیز نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنشدار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنشدار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنشدار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت و در دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت"، با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت حدود دو درصدی در تیر ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در تیر ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "پارسیان" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های

شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سینا" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا" و "سامان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در تیر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۲ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (خرداد ماه) میزان ۱۰۸/۱۴ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۳۱/۴۴ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۶۴/۹۵ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض

اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۴۹/۸۷ ریال را در تیر ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند که بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در تیر ۱۳۹۷ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان با مبلغ ۷۵۳/۲۶ ریال به بانک "حکمت ایرانیان" و کمترین آن با مبلغ ۸۳/۶۶ ریال به بانک "سینا" تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که کل بانک‌های صادرکننده در تیر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۸۷/۵۶ ریال (۲۸/۲۵ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به خرداد ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در تیر ماه ۹۷، "بانک مشترک ایزان- ونزوئلا" با ۲۵/۳۹ ریال و پس از آن "بانک شهر" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۲۵/۸۶ و ۲۷/۸۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۳۲۹/۸۷ ریال و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۰۰۴/۹۶ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۸} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشنده‌ای، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشنده‌ای^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده-ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{I}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{I}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/16	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/96	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 2/06	▼
Shaparak network error	% 0/45	▲
Issuer error	% 12/07	▲
Cardholder Error	% 85/07	▼
Business error	% 0/35	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/53	▼
Shaparak sensed availability	% 99/96	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/023	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -5/63	▲

4

Electronic card payment network market indices in Jun 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/752	▲
The lowest effectiveness	Electronic cart Damavand	0/413	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Cart Damavand	% 0/744	▼
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/013	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Electronic Pasargad	% 43/59	▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 11/52	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 24/12 Behpardakht Mellat		% 24/17 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions	% 21/29 Behpardakht Mellat		% 26/43 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 32/07 Pardakht Electronic Saman		% 22/78 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway	% 35/43 Asan Pardakht Persian		% 39/43 Bank Mellat	
EFTPOS	% 24/38 Behpardakht Mellat		% 24/28 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 30/10 Asan Pardakht Persian		% 28/37 Parsian Bank	
Mobile Payment Gateway	% 33/86 Asan Pardakht Persian		% 48/09 Bank Mellat	
EFTPOS	% 23/35 Behpardakht Mellat		% 25/63 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	1,946		1,620	
Mobile Payment Gateway	2,800		3,203	
EFTPOS	1,433		1,065	
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Parsian Bank	% 20/06		
Credit card	Bank Mellat Iran	% 52/30		
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/11		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 12/50	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/89	▲
Value of transactions as a percentage of GDP	% 133/76	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,771,858,460	▲
Value of transactions	2,032,660,340 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Jul compared to Jun)	% 8/11	▼
Monthly real growth of value of transactions(Jul compared to Jun)	% 4/53	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 46/37	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 24/09	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 4/91	▲
Mobile Payment Gateway	% 5/87	▼
EFTPOS	% 89/22	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 94/03	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/97	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 81/88	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/82	▼
Balance Inquiry	% 5/29	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,486/87	▲
EFTPOS	1,167/12	▲
Mobile Payment Gateway	163/47	▲
Internet Payment Gateway	156/29	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	29/70	▲
EFTPOS	26/50	▲
Mobile Payment Gateway	1/74	▼
Internet Payment Gateway	1/46	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,473,528 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	17,127 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/169 Yazd	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	36/21 Hormozgan	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	816/49	▲
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پرداخت کارت ایران

آدرس وبگاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

